



HLAS PRAVOSLAVÍ



JAK DNES ČÍST STARÝ ZÁKON?

DOGMATIKA: UČENÍ O PADLÝCH ANDĚLECH

MONASTÝR SV. KŘÍŽE STAVROVOUNI NA KYPRU

ANTONIJ SUROŽSKÝ: PODOBENSTVÍ O MARNOTRATNÉM SYNOVI

OLIVIER CLÉMENT: JAK BUDOVAL EVROPA PO PÁDU KOMUNISMU?

A MNOHÉ DALŠÍ



Nový ikonostas v chrámu sv. Václava v Litoměřicích. O jeho autorovi se více dočtete uvnitř čísla. Ikonostas působí v interiéru barokního chrámu tak kompaktně, jako kdyby tu byl odjakživa. Litoměřičtí mají radost a my spolu s nimi!



Milí čtenáři,

musíme s pokorou přiznat, že vlastně nikdy nevíme, jaký bude obsah následujícího čísla. Pokud si něco naplánujeme, pak zasáhnou „vnější okolnosti“ a slíbené příspěvky prostě nejsou. Namísto očekávaných zcela určitě obdržíme nějaké jiné. Téměř vždy spolu jednotlivé články vzájemně korespondují tak, že nám pak často napíšete, že jste celé číslo přečetli „jedním dechem“. To, že se vám Hlas pravoslavi líbí, nás samozřejmě těší – ale musíme současně po pravdě přiznat, že se tak děje především díky Vaším přímluvným modlitbám a pomoci Boží. A tak až ve chvíli, kdy držím v ruce první grafický zlom, cítím, o čem vypráví celé číslo jako celek. V té chvíli se už toho moc změnit nedá – termíny jsou neúprosné. Ve chvíli, kdy jedno číslo odchází do tisku, druhé je třeba začít stavět. Do tohoto čísla se sešla celá řada „těžkých témat“, která jako by nás upozorňovala, že nacházející období nebude lehké. Přečtěte-li si však pozorně příspěvky naši pravoslavné mládeže, pak vás zcela jistě naplní velkou radostí



a naději. Hledme proto do Nového roku s nadějí a „mladou myslí“. Kráčeje všemi nepohodami tohoto roku s radostí a láskou, připraveni kdykoliv odpouštět a odpustit.

S láskou v Kristu
Vaše sestra Maria

Z OBSAHU

SLOVO METROPOLITY..... 4	EKOLOGIE..... 30
Novoroční ekumenická slavnost 2009	Na břehu řeky Labe – Theofanie
STARÝ ZÁKON	ZAMYŠLENÍ
A slunce zmlklo a měsíc stál..... 6	Zemřel Olivier Clément 34
arcibiskup Simeon	Roman Juriga
Jak dnes číst Starý zákon	AKTUÁLNĚ
Stefan Monteanu	Pravoslavná rodina v Karlíně..... 38
TEOLOGIE	Kyryl Bočkarev
Učení o padlých andělech	PRAVOSLAVNÁ MLÁDEŽ
na základě Písma svatého a Tradice..... 10	Z deníku poutníka 46
igumen Gabriel	Silvestr v Hrubé Vrbce 49
DUCHOVNÍ ČTENÍ	RECENZE 54
Novodobý šamanizmus XI. 14	Janovo evangelium – 1. kapitola
o. Jan Týmal	ZE ŽIVOTA EPARCHIÍ 55
Podobenství o marnotratném synovi..... 18	INSPIRACE ZE SVĚTA
metropolita Antonij Surožskij	Rodinná putující církev 58
HISTORIE	Pravoslavní v Norimberku
Kyperské kláštery 20	Z REDAKČNÍ POŠTY 62
Monastýr sv. Kříže Stavrovouni	Z PROGRAMU METROPOLITY..... 72
Svatava Maria Kabošová	Přehled archijerejských bohoslužeb
Hladomor na Ukrajině v letech 1932-1933 24	
o. Pavel Aleš	

ROK 2009 – VLADYKA GORAZD OSLOVUJE ČESKÝ NÁROD

V letošním roce uplyne dvacet let od pádu železné opony a 130 let od narození svatého novomučedníka biskupa Gorazda. Na Nový rok oslovil každého z tisíců diváků, kteří usedli k televizní obrazovce České televize, aby sledovali Novoroční ekumenickou slavnost.

Letos poprvé neneslo vysílání oficiální název ekumenická bohoslužba – ale SLAVNOST. Slavnost, na které se sešli představitelé církví sdružených v ekumenické radě církví v pravoslavném katedrálním chrámu svatých apoštolů Cyrila a Metoděje v Praze, aby si připomněli odkaz vладыky Gorazda. Letos poprvé na Nový rok v přímém přenosu promluvili dva zástupci pravoslavné církve a poprvé také nejvyšší představitel naší místní pravoslavné církve vладыka Kryštof, arcibiskup pražský a metropolita Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku, poželhal všem přítomným i televizním divákům.

Přípravu vysílání provázely různé obavy: vždyť až dosud se u osobností, kterým byla novoroční bohoslužba věnována, nikdy nezdůrazňovala jejich církevní příslušnost – aby to neznepokojovalo a „neponižovalo“ televizního diváka, který je jiného vyznání. A tak se až dosud servírovalo vždy cosi obrazně řečeno „ani ne horkého, ani ne studeného“, s čím mohli možná téměř všichni souhlasit, ale co mnohým současně nejednou připomínalo slova Zjevení:



Vím, o tvých skutcích, nejsi studený ani horký. Kéž bys byl studený nebo horký! Ale že jsi vlažný, a nejsi horký ani studený, nesnesu tě v ústech. Vždyť říkáš: jsme bohat, mám všechno a nic už nepotřebuji. A nevíš, že jsi ubohý, bědný a nutný, slepý a nahý. Radím ti, abys u mne nakoupil zlata ohněm přečištěného, a tak zbohatl, a bílý šat, aby ses oblékl a nebylo vidět tvou nahotu a mast k potření očí, abys prohlédl. Já kárám a trestám ty, které mlují, vzpamatuj se tedy a čiň pokání. Hle, stojím přede dveřmi a tluču, zaslechne-li kdo můj hlas a otevře mi, vejdu k němu a budu s ním večerět a on se mnou.

Zj 3, 15-20

Letos vладыka Gorazd opravdu oslovil český národ, i všechny národnostní menšiny u nás žijící, a divák přijal Novoroční ekumenickou slavnost s potěšením a jasnou zvěstí: představitelé církví jsou již schopni dialogu, křesťané již mohou společně a s láskou hovořit i o bolavějších místech historie, i o těch osobnostech, které se s učením jejich církví neztotožnily a podrobily ho kritice. S úctou a respektem přijímat druhého i tu nejdůležitější pravdu:

„Hle, stojím přede dveřmi a tluču...“

Promluvy jednotlivých představitelů církví si můžete přečíst na našem portále www.hlaspravoslavi.cz. V příštím čísle otiskneme také promluvu o. Jaroslava Šuvarského, ve které zazněla opravdu velmi podstatná věta: Po překonání dvou totalitních režimů, je pro naši církvev současných 20 let demokracie nejsvobodnějším obdobím od 9. století i doby misijní činnosti sv. Gorazda.

VAŠE REDAKCE



DĚTSTVÍ SVATÉHO VLADYKY MUČEDNÍKA GORAZDA

Svatý vladyka mučedník Gorazd se narodil 26. května 1879 v Hrubé Vrbce – v podhůří Bílých Karpat v rodině rolníka. Své dva sourozence předčil láskou k literatuře a výborným prospěchem ve škole. Byl velmi hudebně nadaný. V domě, kam se chodil učit hrát na housle, je dnes památník a monastýr jemu zasvěcený.

Svatý vladyka mučedník Gorazd byl již od mládí velmi zbožný. K lásce k Bohu a úctě k člověku jej vedla maminka, otec mu byl vzorem houževnatosti a pile. Na své rodiče často vzpomínal. V jeho písemné pozůstalosti čteme:

„Mamince vděčím za to, že mně vštěpovala lásku k Bohu a úctu k člověku. To mne posilovalo nejen za studií, ale i v pozdější mé téměř nadlidské práci v zápase o pravoslavnou církev u nás. Kdykoliv jsem byl napadán nepřáteli, a často hodně nepěkně, vzpomínal jsem na maminku. Říkával jsem si: Co by na to řekla maminka? Jak by to ona rozřešila? Potom jsem se už ničeho nebál. Dal jsem se do práce a boje ještě s větší chutí. Většinou jsem vždy dosáhl toho, co jsem považoval za správné. Ať jsem byl kdekoliv a podnikal cokoli, vždycky mně vyvstala v mysli maminka a potom už všechno šlo. Zdálo se mi, že přímo nade mnou bdí jako nějaký anděl. Rád jsem k ní jezdil aspoň na chvíli zapomenout a zavzpomínat.“

Otec byl také dobrý, ale přísný. Vždycky mně říkával: „Nikdy se ničeho neboj a když máš pravdu, nepovol.“ Pro tuto vlastnost hájit a prosazovat pravdu, měl otec často hodně nepříjemností. Ale to mu nevadilo. Já jsem se toho také vždycky držel. Bývalo to někdy hodně zlé bránit pravdu a své přesvědčení.

Škola jej doporučila se souhlasem rodičů ke studiu teologie. Během nich se velmi zajímal v duchu odkazu svých předků zvláště o dějiny českého státu a církve.

Za původní české křesťanství, k němuž se hlásí všechny křesťanské církve u nás, považoval cyrilometodějství. Bylo to pro něj křesťanství nerozdělené na Východ a Západ, křesťanství, které se zrodilo v Jeruzalémě o Letnicích. Jeho rozhodnutí být pravoslavným pro něj znamenalo návrat k původnímu domácímu křesťanství, které hlásali svatí Cyril a Metoděj. Jejich dílu věnoval později samostatnou publikaci. Duchovní identita a otázky s ní spojené byly obsahem knihy „Odkaz národu českému“, jejíž rukopis se podařilo zachránit před gestapem jen díky obětavosti statečných lidí. Tento spis je stále inspirací při hledání našeho místa ve sjednocené Evropě.

Nadání a nesmírnou píli, kterou zdědil po svých předcích, svatý mučedník Gorazd věnoval budování samostatné pravoslavné české a moravskoslezské eparchie, rodině pravoslavných církví.

Ještě jeden velký dar dostal svatý vladyka mučedník Gorazd od své rodiny a své rodné obce – byla to náboženská tolerance. V Hrubé Vrbce totiž žili a dodnes žijí evangelíci a římskokatolíci v dobrých vztazích. Svatý vladyka mučedník Gorazd díky tomu dobře věděl, jak je důležité, aby křesťané a vůbec všichni lidé, žili spolu v lásce a úctě, i když mají rozdílné názory náboženské, občanské nebo politické.

METROPOLITA KRYŠTOF

Příspěvek vladyky metropolity Kryštofa na novoročním setkání představitelů církví v pražské katedrále sv. Cyrila a Metoděje dne 1. ledna 2009.



A SLUNCE ZMLKLO A MĚSÍC STÁL...



Jeruzalémský král Adonisedek s nevolí pozoroval vítězství Izraele nad Ajem, ale ještě s větší nevolí, ba hněvem vzal na vědomí smlouvu, kterou uzavřel Gibeón s Izraelem a kterou Adonisedek přijal jako zradu na ostatních palestinských městských státech. Rozhodl se Gibeónany potrestat. Ovšem Gibeón byl mocné a veliké město, větší než třeba Aj, proto si Adonisedek řekl, že nepotáhne proti Gibeónu sám, ale vytvoří si spolek z nejmocnějších sousedů a potrestají Gibeón společně. Poslal vzkaz Hóhamovi, chebrónskému králi, a králům Jarmůtu, Lakiše a Eglónu: „Přitáhněte mi na pomoc, ať porazíme Gibeón, neboť uzavřel mír s Jozuem a Izraelci.“



Atak se těch pět králů se svými vojsky vydalo na pochod proti Gibeónu. Oblehli jej a zahájili proti němu boj. Gibeonští poslali za Jozuem do jeho tábora v Gilgálu posly s naléhavou prosbou: „Nenechávej nás bez pomoci, ale pospěš nás zachránit, neboť proti nám se srotili všichni emorejští králové sídlící v pohorí!“

Ačkoliv si Gibeonští vynutili smlouvu s Izraelem lstí, byla to jednou smlouva stvrzená slibem před Hospodinem a Jozue považoval za svou svatou povinnost ji splnit. Proto vytáhl z Gilgálu se vším bojeschopným lidem Gibeónu na pomoc. Táhl celou noc a Hospodin ho ujistil: „Neboj se jich, neboť jsem ti je vydal do rukou. Žádný z nich před tebou neobstojí.“

Když se objevilo izraelské vojsko před Gibeónem, bylo to nečekané a ve spojeném vojsku pěti králů nastal zmatek. Izrael jim před samým městem připravil zdrcující porážku a pronásledoval je na jejich útěku směrem k bétchorónskému svahu. Když se dostali až k bétchorónské stráni, začaly se na ně valit po stráni balvany a rozdrtili jich víc, než jich předtím pobily meče Izraelců.

ozue věděl, že má-li být vítězství úplné a trvalé, musí být rychlé, zakončené dřív než nastane večer a zbytky nepřátel se stačí skrýt za hradbami svých měst. Pak by nastalo dlouhé a vyčerpávající obléhání. Pronáší tehdy k Bohu vroucí modlitbu: „Zmlkni, slunce, v Gibeónu, měsíci v dolině Ajalónu.“ Tato modlitba, zaznamenaná v Knize Přímého, je v Bibli doplněna dalšími dvěma verši: „A slunce zmlklo (nehýbalo se) a měsíc stál, dokud lid nevykonal pomstu nad svými nepřáteli.“

Co se vlastně stalo? My dnes nic nevíme o Knize Přímého, na kterou se tu Bible odvolává. Sama Bible, kniha Jozue, doplňuje: „Slunce stálo v polovině nebes a nepospíchalo k západu po celý den. Nikdy předtím ani potom nebylo dne, jako byl onen, aby Hospodin tak vyslyšel něčí hlas, neboť Hospodin bojoval za Izraele.“

Čím byl mimořádný onen den? Ne že by se zastavilo slunce. Naopak, když Jozue pronáší svou modlitbu, slunce nad Gibeónem teprve



vychází, protože naproti v dolině Ajalónu je ještě vidět měsíc. A pak se mluví o tom, že slunce stálo v polovině nebes a nepospíchalo k západu po celý den. Ten den nebyl mimořádný tím, že by rychlost změnila nebeská tělesa, ale tím, že se mnohonásobila rychlost, s níž se Izrael bil. Ona vytvořila zdání, že den plyne pomaleji, že nespěchá k západu, že je jiný, delší než jiné, protože se toho tolik stihlo. Izrael stihl napadnout zadní voje svých odpůrců a nedat jim skrýt se za hradbami měst. Pět jejich králů zajal a pohřbil v jediné jeskyni. A tak, město za městem, dobyl celou jižní polovinu země zaslíbené a táhl na sever.

Říkáváme: „čas letí“ nebo „čas se vleče“ a přitom víme, že hodiny jsou stejně dlouhé, že rychlost nebo pomalost času je naše zdání. Někdy se nám zdá, že jsme ještě nic neudělali a už je večer, jindy se nám zdá, že je už jistě poledne, ale ukáže se, že od rána neuplynula ani hodina a my jsme už stihli udělat spoustu práce. Ve skutečnosti neletěl čas, ale vlekla se naše práce nebo naopak práce odsýpala a ani se nechce věřit, co vše se dá dnes ještě stihnout.

ARCIBISKUP SIMEON

JAK DNES ČÍST STARÝ ZÁKON

ŠTEFAN MUNTEANU

1.část

Velmi dobře známe násilné příběhy ze Starého zákona. Některé z nich, jako například Kainova bratrovražda, hřích, kterého se David dopustil vůči Urijášovi, nebo útlak Izraelitů ze strany faraóna, chápeme bez problémů. Bůh zavrhuje násilí a zasahuje, aby potrestal viníky. Naopak jsme ale více než překvapeni násilím, které je spácháno jako důsledek poslušnosti Bohu. Tyto příběhy představují skutečný problém. Udivují křesťanského čtenáře, který se právem táže: „Jak je přijímat a jak jim rozumět, když evangelium praví, že mírotvorci budou nazváni „syny Božími“? (Mt 5,9)

NÁSILÍ VE JMÉNU ZÁKONA BOŽÍHO

Do první kategorie, která se týká trestu za porušení Zákona, patří mnoho příběhů, v nichž je ten, kdo se provinil modloslužbou, ukamenován (Dt 17,2-5), nebo ten, kdo znesvětil sobotu, je odsouzen k smrti (Ex 31,14), stejně jako je zabit i cizinec, který vešel do svatyně Jeruzalémského chrámu (Num 3,38). Tyto tresty se vztahují nejen na jednotlivce, ale rovněž i na skupiny, jak čteme v knize Numeri, že se otevřela země a pohltila všechny, kdo se postavili proti Mojžíšovi (Num 16,30), nebo v 1.knize Královské, kde čteme, že prorok Eliáš nechal na hoře Karmel podřezat ve jménu Božím Baalovy proroky (1.Král 18,40.)

Přestože nám různé násilné skutky připadají stěžejně představitelné a z našeho pohledu se jeví jako nepřijatelné, můžeme je velmi dobře vysvětlit a pochopit tak, že je považujeme za skutky a zvyky, které jsou typické pro jedno období a jedno konkrétní náboženství [...] Přesto však víme, že příběh Izraele není jen příběhem malého blízkovýchodního národa, který se vyvíjí ve světě, který není jako ten náš. Je to svatý příběh. Avšak tento příběh je nevyhnutelně bohatý na poučení, které nám přináší. Jaké poučení si však můžeme vzít z těchto násilných scén?

Ve výše uvedených příkladech, se na pou-



žití násilí musí pohlížet především ve vztahu k pojetí izraelského lidu jako nositele svatosti Boží a poté i ve vztahu ke spravedlnosti a způsobu jejího hájení mezi lidmi. Každý přestupek proti svatosti Boží nebo proti přikázání Zákona podléhalo fyzickému trestu, kterým mohl být i trest smrti. V tomto teologickém kontextu obsahují násilné epizody ve jménu Zákona Božího poučení, které platí i pro nás.



Bez představy o tom, co Bible nazývá Božím hněvem, nám hrozí nebezpečí, že nepochopíme, že hřích je nespravedlnost, jak praví svatý Jan Bohoslovec (1.J 3,4), hrozné a ničivé zlo.

BOJ PROTI HŘÍCHU

Do druhé kategorie příběhů o násilí, které je prisuzováno Bohu, patří příběhy o boji, který představuje vojenské činy schválené Boží autoritou. Nejznámější a zároveň nejděsivější příklady nacházíme v knize Jozue. Ve chvíli, kdy izraelský lid vešel pod Jozuovým vedením do Zaslíbené země, musela být na dobytá města „uvalena klatba“ ve jménu Božím, což znamená, že musela být úplně zničena. Jejich obyvatele, muži, ženy a děti, byli pobiti, zvířata byla zabita a všechny drahé věci zasvěceny Bohu. To byl rovněž případ starobylého města Jericha, prvního města, které Izraelité dobyli. Podle Božího příkazu, bylo celé město i vše, co bylo v něm, vyjma Rachab a jejího domu, připsáno Bohu a zničeno. Pouze zlaté a stříbrné předměty byly odneseny do Boží svatyně (Joz 6, 20 – 25).

Tyto násilné skutky nás děsí více než všechny ostatní, protože je vyžaduje samotný Bůh. Jak tomu rozumět? Aby dal svému lidu zemi, žádá skutečně Bůh po Jozuem, aby vyvraždil všechny předchozí obyvatele země? Zdá se, že u Boha účel světi prostředky... Je zapotřebí uznat, že taková představa není v souladu s nekonečnou Boží dobrotou.

Texty, které oslavují násilí v Božím jménu, má moderní exegese tendenci interpretovat jako problém více teologický než historický. Výklad zmíněných pasáží je trochu komplexnější než výklad antického historického kontextu nebo výklad starobylého charakteru židovského náboženství. Je pravda, že tato vraždění můžeme považovat za historickou skutečnost. Jednalo se o to, co se dnes nazývá „svatá válka“. Jako mnoho národů i Izrael věřil, že vítězství nezávisí jen na jeho vojenské síle, ale také, a to víc, na Boží pomoci. Vítězství Izraele byla Boží dar, a v důsledku toho se Izrael nesměl válek obohacovat. Veškerá kořist, a tedy i všechny osoby, nepatřila Izraeli, zajatci museli být obětováni Bohu, který dal svému lidu vítězství. Může

nám to připadat cizí, ale sledujeme-li historii, zjišťujeme, že války byly a stále jsou vedeny „pro slávu Boží“.

Přesto jako křesťané nemůžeme ospravedlnovat vraždění, nebo dokonce války vedené v Božím jménu. Dobývání Kanaánu pochopíme lépe, uvědomíme-li si, že k redakci knihy Jozue nedošlo v Jozuově době (1300 př.Kr.), ale později, někdy v období babylónského zajetí (587 př.Kr.). Izraelský lid vytvořil tuto knihu, aby zdůraznil svou slavnou minulost v době, kdy ztratil téměř celou svou zemi. Autor knihy tak asi chtěl zahnat přítomnost pomocí minulosti, a to tak, že současně vyjádřil naději, že Bůh znovu zasáhne a vrátí svému lidu Zaslíbenou zemi. (...)

Pro různé násilné epizody je důležitý přínos moderní exegze v tom, že určuje teologický význam textu a jeho správné chápání ze strany čtenářů. Tato perspektiva může být velmi dobře rozšířena studiem hlubšího a bohatšího smyslu textu, zejména jeho duchovního hlediska, což nám umožňuje alegorický výklad církevních Otců. Patristická exegze vždy soukala, že použití polemiky a obrazovosti nemělo prvotní a bezprostředně popisnou funkci, nýbrž symbolickou hodnotu. Říct o Bohu, že je válečník (Ex 15,3), znamená použít obraz, metaforu, a neznámá to popsat, kdo je Bůh. Podle církevních Otců Starý zákon bez milosti odhaluje přítomnost násilí, tj. hříchů, mezi lidmi. Zdá se tedy normální, že účinnost a Boží záchranná síla, jež zasahují do dějin, se projevují jako vítězná „válka“, jako boj proti násilnému člověku, proti hříchů. (...)

Jak vidíme na uvedených příkladech, násilí, které se objevuje ve Starém zákoně, představuje skutečné problémy pro pochopení. Texty nesou znaky svého věku a kultury. Správný přístup vyžaduje neustále si připomínat, že Bible je současně slovo Boží i slovo lidské. Její poselství je Boží, duchovní a věčné, avšak jazykový, kulturní, historický a zeměpisný rámcem, z něhož vzešla, je lidský.

Pokračování v příštím čísle.

Z FRANCOUZŠTINY PŘELOŽIL

MIROSLAV KUDLA

UČENÍ O PADLÝCH ANDĚLECH NA ZÁKLADĚ PÍSMĚ SVATÉHO A TRADICE

Igumen Gabriel

1. část

I. ANDĚLÉ, PŘÍČINY JEJICH STVOŘENÍ A JEJICH POSLÁNÍ

Padlí andělé nebo též padlí duchové, démoni, běsi náleží do rodu andělů a mají všechny vlastnosti andělské přirozenosti. Je třeba objasnit podstatu andělské přirozenosti, příčiny stvoření andělů a jejich poslání. Podle sv. Athanasia Velikého: „Andělé jsou bytosti živé, rozumné, beztělesné, nesmrtelné, mající schopnost zpívání.“ Sv. Dimitrij Rostovský říká: „Andělé byli stvořeni k obrazu a podobnosti Božímu stejně tak, jak později byl stvořen člověk.“ Shodně s učením sv. Ignáce Brjancaninova má Boží obraz jak v andělech, tak v člověku podstatu v rozumu, v kterém se rodí a sídlí myšlenky. Právě z našeho rozumu vychází duch, pomáhající mysli a oživující ji. Tento obraz jako archetyp není viditelný. Ovládá celou andělskou podstatu. Andělé jsou ohraničení časem a prostorem a mají svůj vnější vzhled. O příčinách stvoření andělů sv. Řehoř Theolog v paschálním kázání říká: „Dobrota nebyla uspokojena nazíráním sama sebe. Musela vylít a rozprostít dobro, aby se mnozí stali jejími účastníky, protože právě to je vlastní nejjasnějšímu dobru. Dobro myslilo anděly a nebeské duchy. Myšlenka se stala činem, který se dokonil Slovem a vyplnil se Duchem. Tímto způsobem byly stvořeny druhé světlosti, sloužící Světlosti první... Nespočetné andělské sbory obklopují prvotní Příčinu a přinášejí jí něco více než chválu v písních. Posvěcují se přitom nejčistším světlem, které je osvětluje různě, podle jejich přirozenosti nebo stupně.“ Učení o andělských zástupech bylo vysvětleno v díle sv. Dionýsia Areopagity „O nebeské hierarchii“. Opíraje se o sv. Tradici, vyjadřuje se dost jasně, když říká, že zástu-



py andělské se dělí na tři hierarchie: vyšší, střední a nižší. Každá hierarchie se skládá ze tří stupňů. Do nejvyšší náleží: serafinové, cherubini a trůny. Do střední: panstva, síly a mocnosti. Do nižší: počátky, archandělé a andělé. Všechny stupně nebeských sil mají společný název andělů, shodně s podstatou jejich služby. Pán zjevuje svou vůli andělům



vyšších stupňů a ti opět nižším. Tímto způsobem tajemství Boží přechází od serafínů dolů k andělům, při čemž každá následující hierarchie je zasvěcena do té části tajemství, kterou je schopna unést na daném stupni svého duchovního rozvoje. Samo slovo „angelos“ (αγγελος) v překladu z řečtiny znamená posel. Tento název andělé dostali vzhledem k charakteru své služby, kterou všelaskavý Bůh sesílá lidskému rodu. O tom svědčí též sv. apoštol Pavel, když říká: "Což není každý anděl jen duchem, vyslaným k službě těm, kdo mají dojít spasení?" (Žd 1, 14) Podle sv. Řehoře Theologa: "... jako plnitelé Boží vůle, díky svým přirozeným dovednostem a velikosti lásky, přenášejí se z místa na místo a doprovázejí všechny všude. Přispívá k tomu pohotovost služby stejně tak jako lehkost jejich přirozenosti." Sv. Ignác Brjančaninov poznamenává rovněž, že pomoc ve vykoupení není jediným cílem služby andělů, ačkoli kvůli tomu dostali svůj název mezi lidmi. Byl jim poskytnut svatým Duchem a v Písmě svatém. Doba stvoření andělů není konkrétně v Písmu svatém uvedena, ale podle učení Církve stvoření andělů předcházelo před stvořením materiálního světa i člověka.

2. ĎÁBEL, PADLÍ DUCHOVĚ

A PŘÍČINY JEJICH PÁDU

Dokud byl ďábel andělem svatým a světým, přebýval v nebi. Stala se však nešťastná proměna. Velké množství andělů se oddělilo od ostatních nebeských sil a stalo se shromážděním temných démonů, majícím za svého vůdce padlého cherubína. Patřili k těm, kteří se dostali do pádu a záhuby, pocházeli z vyšších andělských stupňů: „Nevedeme svůj boj proti krvi a tělu, ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla.“ (Ef 6, 12) Na totéž téma vypovídá sv. Cyril Jeruzalémský: „Prvním viníkem zla je ďábel. Ne já to říkám, ale Pán: „... ďábel hřeší od počátku.“ (1J 3, 8).“ Předtím nikdo nehřešil. Jeho hřích nevyplýval z jeho při-

rozenosti. Ďábel nebyl náchylný ke hříchu, jinak by vina hříchu padala na toho, kdo ho takovým stvořil. Naopak, byl stvořen dobrým, ale vlastní vůlí se stal zlým a pro svoje činy dostal jméno. (Ďábel v překladu znamená pomlouvač, utrač.) Byl archandělem a stal se za pomluvu ďáblem. Byl Božím sluhou a stal se satanem v plném smyslu toho slova, protože satan znamená protivník. To nejsou moje slova, ale slova Ezechiela, majícího v sobě Ducha svatého. On v pláči nad satanem říká: „Byl jsi věrným obrazem pravzoru, plný moudrosti a dokonale krásný. Byl jsi v Edenu, zahradě Boží, ...“ (Ez 28, 12-13) „Na svých cestách jsi byl bezúhonný ode dne svého stvoření, dokud se v tobě nenašla podlost.“ (Ez 28, 15). Velmi správně bylo povězeno „... dokud se v tobě nenašla podlost.“ - ne z vnějšku, ale sám je zrodil. V následujících slovech prorok mluví i o příčině: „Pro tvou krásu se stalo tvé srdce domýšlivým, pro svou skvělost jsi zkazil svoji moudrost, svrhnu tě k zemi, dám tě za podívanou králům.“ (Ez 28, 17) O tom též mluví Pán v evangeliu: „Viděl jsem, jak satan padá z nebe jako blesk.“ (L 10, 18) Vidíme tedy výraznou shodu mezi Starým a Novým zákonem. Ďábel spolu se sebou uvrhl mnohé do hříchu. On svádí ke chtivosti každého, kdo se před ním poníží. Od něho pochází cizoložství, nezřízenost a všecko zlé. On byl příčinou vyhnání našeho praotce Adama z ráje, který sám od sebe přinášel ovoce. Zaměnil ho za zemi přinášející trní. Po pádu zlých duchů z nebe v podnebeské prostory (Ef 2, 2) se svět nebeských obyvatelů stal pro ně nedostupným. Proto také celá jejich zlomyslnost je obrácena výlučně na zem, aby mezi lidmi bylo zaseto zlo a roztržky. Takovým způsobem se zlo stává každodenní potřebou démonů, kteří o ničem jiném nemyslí, než jenom o zlu. V ničem nenalézají takové uspokojení a rozkoš jako v působení ve prospěch zla. Pocit dobra a království Božího jsou pro ně objektem nenávisťi. V souhlase s učením sv. Ignáce Brjančaninova: „... padlí duchové sešli z výšin duchovní



důstojnosti. Upadli do tělesného mudrování více než sám člověk. Lidé mají možnost přecházet z mudrování tělesného do duchovního, ale zlí duchové jsou té možnosti zbaveni. Lidé nepodléhají tak silným vlivům tělesného chytření, protože v nich není utlumeno přirozené dobro tak, jak se to stalo zlým duchům.“ V lidech je dobro smícháno se zlem, ale u padlých andělů panuje jenom zlo. Tělesné mudrování v oblasti duchů dosáhlo plného rozvoje. Jejich hlavním hříchem je nenávisť k Bohu, která se projevuje soustavným rouháním. Začali se vyvyšovat nad Boha a pokoru náležející Bohu obrátili v soustavné protivenství a nesmlouvavé nepřátelství. Právě proto je jejich pád hluboký a rána věčné smrti, kterou jsou zasaženi, je nevyhléditelná. Podstatou jejich posedlosti je pýcha. Vyvyšují se odpornou a hloupou prázdnotou chválou a nalézají uspokojení ve všech druhých hříchů. Přebývají neustále ve hříchu, přecházejíce od jednoho k druhému. Plazí se neustále mezi takovými hříchy jako chtivost peněz, obžerství a cizoložství. Protože nemají možnost hřešit tělesnými hříchy, konají je v představách a snech. Zlí duchové přidali beztělesné přirozenosti návyky vlastní tělu. Rozvinuly se v nich nepřirozené vady více než u samotného člověka. Padlí duchové, nesouce v sobě počátek všech hříchů, snaží se uvrhnout do nich všechny lidi s cílem zničit je. Vtahují nás do tělesných požitků, chtivosti, touhy po slávě, vykreslující před námi předměty žádosti ve svůdných barvách. Démoni nemohou Stvořiteli ublížit, vždyť on je všemohoucí Bůh, je nedotknutelný ze strany stvořeného. Proto celé své zlo obrátili proti člověku, který má v sobě obraz Boží. Věduce o tom, že Bůh miluje svá stvoření, d'ábel se snaží učinit co největší škodu předmětu jeho lásky.

3. VNĚJŠÍ VZHLED, TĚLESNÁ STAVBA A VLASTNOSTI PADLÝCH ANDĚLŮ

Svatý Makarij Veliký říká, že andělé mají stavbu a vzhled podobně jako lidská duše a že stavba a vnější vzhled anděla i duše mají stavbu a vzhled člověka jsoucího v těle. Tentýž svatý říká, že andělé a lidské

duše jsou jak subtilními jsoucnými, tak i těly. Podle sv. Ignáce Brjančaninova „... jsou to těla jemná, éterická oproti našim velmi materiálním a hrubým tělům ... Andělé, podobně jako lidé, mají všechny části těla: hlavu, oči, ústa, ruce, nohy, vlasy - jedním slovem vše, co má tělesný člověk. Krása dobrých činů a láska Boží se zrcadlí na obličejích svatých andělů, naopak zlost je vidět na obličejích padlých andělů: jejich obličejje jsou podobné škaredým obličejům zlodějů a zločinců mezi lidmi.“ Zničení a potlačení dobra se zrcadlí v jejich vnějším vzhledu. Proto je Písmo svaté nazývá divokými zvířaty a hlavního z nich drakem a hadem. (Zj 12, 9) „Nevydávej život své hrdličky dravci.“ (Ž 73, 19) „Jejich vzhled je děsný a strašidelný.“ Spravedlivý Job, když uviděl d'ábla jako škaredou přišeru, popsal ho úděsným slovním obrazem. (Job 41) Písmo svaté též uvádí, že démoni mají všechny smyslové orgány jako člověk: zrak, sluch, čich, hmat a připisují jim též schopnost mluvení. Kromě toho padlí duchové mají některé nedostatky člověka, jako hluchota a němota. Sám Pán nazval jednoho z démonů hluchým a němým. „Hluchý a němý duchu! Já ti prikazuji“ (Mk 9, 25), a hluchý duch neslyše hlasu svatých apoštolů a neposlouchaje jejich rozkazů, uslyšel hlas Boha a bezodkladně vyplnil jeho rozkaz a velmi při tom trpěl. Při uzdravení člověka posedlého zlým duchem ho evangelium popisuje jako němého (L 11, 14). Látky, ze které se skládají zlí duchové, je značně tenčí než látka lidského těla. Z téhož důvodu podle sv. Ignáce Brjančaninova „Duchové v svém počínání jsou svobodnější a jejich schopnosti a dovednosti jsou více rozvinuty než u lidí.“ Skutky sv. apoštolů ukazují, že „anděl Páně uchopil Filipa“ a odnesl ho do Azotu (Sk 8, 39-40). V knize proroka Daniela čteme, že „anděl donesl proroka Abakuka z odlehlého místa, aby nakrmil proroka Daniela, přebývajícího v jámě lvové.“ (Da 14, 31-39) Schopnost rychlého překonávání prosto-



ru mají nejenom andělé, ale i démoni. Zlí duchové mají schopnost přenášení těžkých zemských předmětů i samotných lidí. V evangeliu sv. Matouše čteme, že satan, když pokoušel našeho Pána Ježíše Krista, vzal ho do svatého města a postavil ho na střechu jedné ze svatyní. Později ho přenesl na velmi vysokou horu (Mt 4, 1-11). Život sv. Jana Novgorodského obsahuje popis cesty na zlém duchu z Novgorodu do Jeruzaléma a zpět, přičemž cesta probíhala v druhé polovině noci a trvala 2–3 hodiny. Svědčí to o tom, že rychlost přemístování zlých duchů může být velká, ale přesto zůstává ohraničena. Démoni, stejně jako andělé, dovedou vykonávat podivuhodné změny ve viditelné přírodě. V knize Jobově čteme, že oheň vlivem ďábla spálil pastýře i stáda ovcí, které patřily Jobovi. Zde se také dovídáme, jak vlivem nečistých sil byl rozpoután uragán, který zabil všechny Jobovy děti, které byly v domě (Job 1, 19). V Tobiášově knize se mluví o Asmodajovi, démonu, který usmrtil 7 mužů, za které byla provdána postupně dcera Reúela, Sára (Tob 3, 8). Vliv duchů na hmotu prostřednictvím nám neznámé hmoty, jako i mnoho jiných vlastností andělů, je ukázáno v následujícím vyprávění Písma svatého. Anděl Páně se zjevil budoucímu izraelskému soudci Gedeonovi, když připravoval oběť. „Hospodinův posel se dotkl koncem napřažené hole, kterou měl v ruce, masa a nekvašených chlebů. I vyšlehl ze skály oheň a pohltil maso i nekvašené chleby, zatímco Hospodinův posel mu zmizel z očí.“ (Sd 6, 21) Na základě výše uvedených slov se dovídáme, že netělesní duchové, stvoření z tenčí materie než člověk, jsou od samého počátku obdařeni mocí, která jim dovoluje prokazovat velký vliv na materiální svět. Kromě toho mají schopnost nekonečně většího vědění týkajícího se řízení a zákonů existujících ve vesmíru. Mají rovněž možnost překonávat zákony viditelného světa.

dokončení v příštím čísle

PŘELOŽIL MUDR. JIŘÍ KARPOWICZ

V JÁMĚ LVOVÉ



Nemůžeme žít život bez modlitby. Nemůžeme se přiblížit Bohu, dokud nebudeme osvobozeni od touhy po vlastnictví, protože potřebujeme obě ruce, které mu nabídneme, a otevřené srdce – ne zavřené jako peněženku, aby z ní peníze nevypadly, ale otevřené jako peněženku prázdnou – a mysl otevřenou neznámému a neočekávanému. Jenom tak můžeme být současně bohatí i zcela osvobozeni od bohatství. Tehdy můžeme hovořit v tom smyslu, že ačkoliv jsme mimo království Boží, přesto jsme bohatí, a i když jsme uvnitř, přesto jsme svobodní.

Projeví se to například, když se postíme. Nemyslím půst, který se týká pouze žaludku, ale střízlivost, která nám dovoluje nebo nás dokonce nutí nedat se ničím ztročit. Je to otázka celkového vedení života. Nejprve to má vliv na naše představy, protože právě tam každý hřích začíná. Pokud své představy ovládáme, věci jsou mimo nás, pokud nám však ony vládnou, pak jsme k věcem připoutáni.

ANTONIJ SUROŽSKIJ

Knihu V jámě lvové – modlitba jako dobrodružství vydalo v českém překladu Karmelitánské nakladatelství.

NOVODOBÝ ŠAMANIZMUS XI.

V uplynulých částech jsme se vydali do různých koutů planety, abychom si přiblížili podstatu šamanizmu, který stále více přitahuje pozornost zejména současných itelektuálů a upozornili křesťany na skutečnou duchovní podstatu často nevinně vyhlížejících obřadů. Dnes se vrátíme do jednacích síně na pomyslné shromáždění, které nám v literární nadsázce objasní některé další souvislosti.



INTERMEZZO II.

Atmosféra v jednacím sále je už poměrně vzrušená, ale žádné závažné informace dosud nezazněly. Ty jsou očekávány od Jeho Hlubokopřeztemnělosti Nejvyššího Tajemníka, který si nervózně srovnává stohy výpisů a po-

známek na předsednickém pultíku. „Vážení kolegové, Vaše Přeztemnělosti, dovoluji mi, abych jménem Jeho Běsnosti zahájil dnešní skutečně mimořádné setkání. Naše zpravodajské oddělení totiž zachytilo informace, které můžeme bez nadsázky považovat za nesmír-



ně důležité a velmi nebezpečné. Nejmenovaný učinil jakési neurčité prohlášení, že zcela nepustí ze zřetele tu lidskou chátru a jednoho dne pošle na povrch Země kohosi blíže ne-definovaného, aby lidstvo a hmotný vesmír opět vymanil z naší moci. Tento okamžik se nebezpečně přiblížil! Ano, pánové! Víme zcela bezpečně a máme to ověřeno z několika nezávislých zdrojů, že v nejbližší době se má na Zemi tělesně narodit někdo, kdo bude mít za úkol zachránit lidstvo a dokonce naplnit jakási vágní a pochybná proroctví o příchodu Spasitele! Situace je nanejvýš vážná. A je o to vážnější, že podle našich zcela spolehlivých informací má být tímto Spasitelem víte kdo, kolegové? Víte kdo? Netušíte, nepochopíte, nebudete schopni uvěřit, nebo si to jen představít! Sám Nejmenovaný! Je to neuvěřitelné, nechápeme, jak by bylo vůbec něco takového možné, jak by to mohlo vypadat. Víme, že Nejmenovaný má neskutečnou slabost pro tu hmotnou holotu, dokonce že si z ní vyvolil jakýsi bezvýznamný národ, ale tohle už je moc! A co hrozí? Po tom všem, co jsme pro naše Dobro na Zemi vykonali, po všem našem úsilí, investicích a rozvoji spolupracujících struktur, můžeme přijít o všechno!“ Proslav Tajemníka byl přehlušen nepopsatelnou vřavou, vzrušenými a hněvivými výkřiky arciběšů. Tajemník pokračoval mocným hlasem, v kterém však stále nedokázal potlačit určité chvění: „Jeho Všehrříšnost mne požádala, abych vám vyřídil, že není na místě propadat nějaké panice. Musíme k této situaci přistupovat s chladnou hlavou a podle všech zásad nejudmodernější psychologie, metodiky a managementu! Proto se nyní soustředíme ve svých myslích na jakýkoli návrh, který by mohl přinést řešení. Jeho Běsnost uvítá každou iniciativu, ocení každý nápad, odmění každou inspiraci!“

Tajemník usedl zcela vyčerpaně na své místo a nad stolem se kromě jemného pachu síry vznášelo pouze rozpačité ticho. Dábel na trůnu sledoval rudě žhnoucími zraky své služebníky a na jeho tváři se začal pomalu rozšiřovat pohrdavý úšklebek. Přece však se někdo chopil iniciativy a na pravé straně stolu

povstal ředitel Sekce politických čachrů Dr. Totalitus Piclus Democraticus. Zaujal poklidnou pózu a náhled nevzrušeně se ujal slova: Podle mého mínění není celá situace zdaleka tak zoufalá, jak by se snad někomu mohla jevit. Už teď se přece můžeme začít připravovat na to, kdy a kde se ten jejich spasitel objeví. A předpovědět to, to také nebude až tak velký problém. Nehledáme přece jehlu v kupce sena. Můžeme si přece snadno vypočítat, na základě našich nejnovějších prognostických postupů, jakou úlohu bude chtít mezi lidmi hrát a podle toho velmi jednoduše odvodit, odkud ho můžeme očekávat. Je zcela nepochybné, že pro svůj záměr bude potřebovat získat takovou pozici, v níž by mohl ovlivnit co největší počet lidí. Proto lze zcela najisto odhadovat, že se narodí v rodině některého vlivného panovníka. V úvahy by podle mne připadaly ve skutečnosti vlastně jen dvě možnosti. Jednak se může narodit v rodině judského krále Heroda, který vládne nad národem považovaným, jak jsme slyšeli, za jakýsi zvláště označený či vyvolený. Ovšem tento král je z politického hlediska naprosto bezvýznamnou loutkou v rukou Římanů a proto se domnívám, že onen nevídaný Mesiáš se narodí spíše v paláci římského císaře Augusta, jako následník trůnu a budoucí vladař celé říše. Spory o následnictví, pikle, nastrování různých nápadníků na trůn, odstraňování jedněch a korunování druhých, to je naše specialita, naše umění, naše radost! Můžeme se už na samém začátku postarat, aby se na příslušný trůn nemohla dostat osoba z našeho hlediska nežádoucí a zase naopak. V Římském Kapitolu máme s podobnými praktikami ty nejlepší zkušenosti a v Judeji se král Herodes jeví rovněž jako osoba velice spolehlivá. To je můj návrh! Arciběš Democraticus se spokojeně posadil a opět nastalo ticho. Povstal vedoucí Oddělení církevní politiky Mgr. Nuncijs Manipullus Papus a s diplomaticky hřejivým úsměvem v ohybném obličejí se obrátil k přítomným: „Vaše Všehrříšnosti, Vaše Hlubokopřeztemnělosti, vážení spojenci a přátelé. Aníž bych chtěl v nejmenším snižovat zásluhy Rezortu politických čachrů (poba-



vené úšklebky), či naopak upozorňovat na vynikající práci našeho oddělení (opět pobavené úšklebky), že ten tělesně narozený, nebude mít žádné ambice narodit se v prostředí panovnické rodiny. My se musíme zaměřit na duchovní rovinu života té lúzy na pozemském povrchu. Podle mého mínění se Předpovězený může narodit pouze v jedné jediné rodině a to v rodině jeruzalémského chrámového velekněze, aby se sám mohl stát židovským veleknězem a pak svedl lid na správnou cestu! Už nyní musíme připravovat jiné vhodnější kandidáty a vytvořit pro ně ty nejlepší podmínky. Jsem přesvědčen, že se nám to podaří, neboť péči našeho oddělení zastává nyní velekněžský úřad náboženská linie saduceů, která nevěří v existenci posmrtného či duchovního života (tedy ani v existenci nás samotných) a jejich cílem jsou proto (v souladu s naší nejlepší tradicí) pouze všechny dočasné výhody života pozemského. Ostatně, je jisté, že pokud se narodí ve velekněžské rodině (a on se tam narodí), bude sám vychováván jako Saducej. Pokud bude od mládí sdílet názory své strany, není pro nás nebezpečný. Pokud je nebude chtít sdílet, stane se nebezpečným především pro samotné Saduceje a oni už si s naší pomocí sami nějak poradí. Myslím, že můžeme být klidní.“ Kolem velkého stolu už se pomalu začínal rozlévat pocit spokojeného ulehčení, když tu zazněl z jiné strany výkřik: „Vůbec nemůžeme být klidní!“ Oči všech se rázem upřeli k vedoucímu Úseku bludu a hereze, Dr. CREDU APURU Schizmaticusovi: „Nesmysl! Ani král, ani velekněz! Souhlasím sice, že velekněžský úřad je zcela pod naší kontrolou (což je i zásluha mého úseku), ale právě proto se musíme obávat nejhoršího. Totiž že se narodí a že bude vystupovat jako nezávislý prorok. Ano, pánové jako prorok! A jsme v koncích! Prorok nemá předem určenou rodinu. Může se narodit kdekoli, v kterémkoli městě, vesnici, nebo třeba na pastvě, v lese, v chlévě, či v jeskyni na slámě! Proto musíme být nanejvýš ostražití. Zároveň navrhuji posílat mezi lid ve vhodných intervalech falešné proroky a lžimesiáše, aby strhli na svou stranu (a následně trpce zklamali) co

nejvíce lidí. Musíme naše samozvance vybavit nejmocnějšími okultními schopnostmi a bohatou výřečností a podporovat všemožně jejich důvěryhodnost. Pokud už to nepůjde, musíme je nechat ve vhodném okamžiku veřejně padnout. A znovu a znovu. Jen tak můžeme vytvořit podmínky k tomu, aby lidé postupně ztratili chuť kohokoli následovat a komukoli věřit. Ovšem zaručit výsledek? U proroka poslaného Nejmenovaným? To nelze, pánové, to nelze! Máme plně skladovací prostory duší králů i veleknězů, kteří byli našimi akcionáři, ale víte sami, kolik starostí nám nadělali tihle proroci!“ Vedoucí bludu a hereze těžce usedl, sám si vědom, že moc optimismu posluchačům nepřidal. To byl právě okamžik, na který satan čekal. Až budou služebníci v koncích a sám předvede, kdo a proč je tady pánem. Pokynem pařátu přivolal Nejvyššího Tajemníka a utrousil směrem k jeho shrbeným zádům několik poznámek k nastalé situaci. Tajemník utivě políbil brilantový prsten na spodním okraji ďáblova kopyta a se spokojenou přezíravostí oslovil zamklé shromáždění:

„Je mou ctí a potěšením jménem Jeho Všeohříšnosti vás upozornit na několik drobností, které unikly vaší jinak jistě velmi bystré pozornosti. A jsou to drobnosti velmi významné.“ Arcidémoni nevěřili vlastním ušima, vyměňovali si nedůvěřivé pohledy a ptali se pošukbáváním hlavy druh druhu, jestli náhodou Nejvyšší Tajemník nespadol ze Země.

„Předem bych velice rád upozornil, páni kolegové, na významný detail procesu, který se nazývá vtělením Nejmenovaného do lidské přirozenosti. Jistě že nemáme ještě zcela přesně zmapována všechna tajemství duchovní přirozenosti Nejmenovaného, ale o přirozenosti té lidské chátře, která se hemží na povrchu země, je nám jasné vše. Víme, jak snadno podléhá hříchu a pokušení, neduhům, nemocem a smrti! A teď pozor! Tím, že Nejmenovaný se stane člověkem, stane se nepochybně také nositelem a účastníkem všech lidských slabostí! Může být pokoušen jako každý obyčejný člověk. A co je nejdůležitější, může být i zabit! Odstraněn. Zlikvidován! Jen si to před-



stavte. Smrtný Bůh! Hle, jak jej zaslepila a kam až jej zavedla ta směšná a neekonomická slabost, která se jmenuje láska! Vždyť se kvůli ní vydá zcela do našich rukou! A kvůli komu? He? Kvůli bídným pozemským červům! Nelze jinak, než prohlásit, že skutečnu vládu a moc nad celým světem si zaslouží a musí získat jenom ti, kdo nepodléhají žádným takovým hloupostem, žádným slabošským pocitům, žádným nevýhodným rozhodnutím, protože v opačném případě to s každým nutně musí dopadnout právě takhle, jako to za krátký čas dopadne s kdysi všemocným Nejmenovaným. Pánové, Bůh se vydal do našich spárů!“ Co způsobila tato emotivní slova lze jen těžko vylicít. Návist všech přítomných k Nejmenovanému byla tak strašlivá a tak nepopsatelná, jako vřava, která vypukla vzápětí. Jen stěží se Nejvyššímu Tajemníkovu podařilo utišit jejich nadšení, aby mohl rozdat přesné a chladnokrevně promyšlené instrukce:

„Pánové, další postup je doufám naprosto jasný. Oddělení, do jejichž jurisdikce spadají Judea a Řím, mají pohotovost. Jakmile se projeví sebemenší náznak jakéhokoli neobvyklého narození, budete vše hlásit a provedete nezbytná opatření. Pokud se nám podaří zlikvidovat Předpovězeného hned po narození, bude to optimální řešení. Lépe, když přitom zahynou tisíce dětí, než aby uniklo to jediné. Ale pozor! Nemůžeme si dovolit spoléhat jen na jedno řešení a na jediný způsob boje. Může se teoreticky přihodit (ačkolí je to vysoce nepravděpodobné), že se nám nepodaří Předpovězeného zabít hned na počátku. Ale nám to nevadí. Připraveno bude Oddělení nejvyšších pokušení. Samozřejmě, možnost, že Nejmenovaný podlehne pokušení a uzavře za odměnu světské moci či slávy smlouvu s Jeho Běsností je jen malá, ale teoreticky ji nelze úplně vyloučit. Pokud by se tak nakonec nestalo, zbývá už poslední možnost, ale zato zcela spolehlivě účinná. Smrt. Můžeme vzbudit oprávněné obavy a ušlechtilou starostlivost o obecné blaho u všech vlivných osob na patřičných

místech, stejně jako vznítit vhodnou taktikou zaslepenou nenávist tupého davu, abychom v pravý čas dostali Předpovězeného na místo potupné smrti, které pro něj Jeho Všehršnost ve své nekonečné prozíravosti již nyní přichystala. A teď pozor, pánové! Dveřník!“ Na tento výkřik, či spíše rozkaz, přiběhl úslužně k Jeho Hlubokopřeztemnělosti jeden z méně významných běsů pověřený strážením tajných dveří do jednacího sálu a podal Nejvyššímu Tajemníkovu jakýsi podivný předmět, který některým arciběsům připadal, že má cosi společného s lidskou smrtelností, ale většíně z nich byl zřejmě blíže neznámý. Byla to jakási dřevěná laťka mířící kolmo vzhůru, přes kterou byla v horní třetině přeložena kolmo kratší laťka. „Pánové!“ pokračoval tajemník a pozdvihl vysoko nad své rohy tu divnou věc. „Toto je zmenšený model nástroje, který se na zemi používá k zabíjení a popravování lidí. Jeden z nejučinnějších, který kdy vyšel z našich návrhářských dílen a který při vysoké efektivitě vyniká svou geniální jednoduchostí. Dobře si zapamatujte tento tvar, protože se navždy stane symbolem našeho konečného triumfu, naší největším potěšením. Napříště bude umístěn nad vchodem do tohoto sálu, abychom jej vždy měli na očích a kdykoli na něj v budoucnu pohlédneme, kdykoli se mu přiblížíme, bude nás naplňovat radostnou pýchou. A jestli se někdy na zemi vůbec najdou ějáci příznivci Předpovězeného, žizníci marně po spravedlnosti a spáse, a jestli ějáci jeho následovníci, doufající stále ještě v dobro, vůbec zbydou po jeho potupné smrti, pak se toto znamení pro ně stane provždy symbolem strachu a zoufalství a budou zděšeně prchat, kdykoli ho někde uvidí, neboť je bude naplňovat stejně mocnou hrůzou a děsem, jako nás divokou radostí a pýchou na konečné vítězství. Tak to předpověděla Jeho Všehršnost a tak tomu bezpochyby také bude!“

O. JAN TÝMAL

Tato kapitola byla redakčně zkrácena. V plném znění si ji můžete přečíst na www.popjan.cz



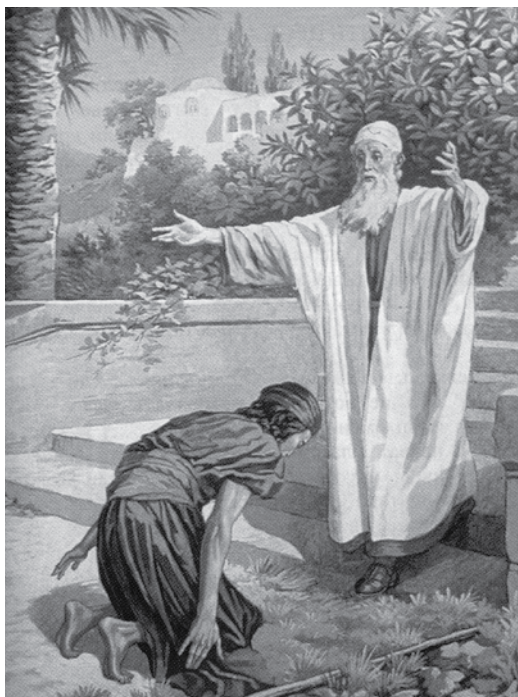
PODOBENSTVÍ O MARNOTRATNÉM SYNU METROPOLITA ANTONYJ SUROŽSKÝ (BLOOM)

1. část

Toto podobenství je obsahově nesmírně bohaté. Leží v samotném srdci křesťanské duchovnosti a našeho života v Kristu. Je v něm zobrazen člověk právě ve chvíli, kdy se odvrací od Boha; zanechává Ho, aby šel svou cestou do „cizí země“, kde – jak doufá – nalezne plnost a přebytek života. Podobenství však také popisuje pomalý začátek a vítězné zakončení jeho cesty zpět do rodičovského domu, kdy si se zkroušeným srdcem vybírá „poslušnost“.

Předeevším to vůbec není podobenství o jednom konkrétním hříchu. Otvírá se v něm samotná podstata hříchu ve vši jeho ničivé síle.

Člověk měl dva syny, mladší vyžaduje po otci svůj díl dědictví ihned, bez odkladu. My jsme si natolik zvykli na zdrženlivost, se kterou evangelium vykresluje tuto scénu, že ji čteme klidně, jakoby to byl jen začátek příběhu. Ale kdybychom se na minutu zastavili a zamysleli se nad tím, co znamenají tato slova, zachvátí nás hrůza. Jednoduchá slova: „Otče, dej mi ...“ znamenají: „Otče, dej mi už teď to, co by mi stejně náleželo po tvé smrti. Já chci žít svůj život, ale ty mi překážíš v cestě. Nemůžu čekat až umřeš. Potom si už nebudu moci užít toho, co mi můžeš dát bohatství a svoboda. Umři! Už pro mě ne-



existuješ. Jsem už dospělý, nepotřebuji otce. Potřebuji svobodu a všechny výsledky a plody tvého života a tvé práce; zemři a umožni mi žít!“

Není toto samotnou podstatou hříchu? Neobracíme se k Bohu stejně klidně, jako mladší syn z podobenství, se stejnou naivní krutostí, požadující od Boha vše, co nám může dát: zdraví, fyzickou zdatnost, inspiraci, rozum – vše, čím můžeme být a co můžeme mít – abychom to odnesli a utratili a ani jednou nepomysleli na Něj? Nekonáme znovu a znovu duchovní vraždu Boha a bližních – dětí, rodičů, manželů, přátel a příbuzných, spolupracovníků a spolužáků? Nechováme se

tak, jako by Bůh a člověk existovali jen pro to, aby pracovali a dávali nám plody svého života i samotné životy, protože jinak pro nás nemají



vyšší smysl? Lidé, i sám Bůh, už nejsou osobami, ale okolnostmi a předměty. A jakmile jsme si od nich vzali vše, co nám mohou dát, otočíme se k nim zády a ocitáme se nekonečně daleko; jsou pro nás beztvární, nemůžeme se s nimi setkat ani pohledem.

Když svůj život zbavíme toho, kdo nám něco dal, stáváme se samosprávnými majiteli a vyjímáme se z tajemství lásky, protože nemůžeme nic dostat a sami nejsme schopni dávat. Toto je podstatou hříchu – zmařit nebo ukončit lásku vyžaduje od milujícího a dávajícího, aby odešel z našeho života a souhlasil s nebytím a smrtí. Je to metafyzická vražda lásky a je hříchem v akci – hříchem satana, Adama a Kaina.

Jakmile dostal všechno bohatství, kterým ho obdarovává „smrt“ otcem, opouští mladší syn s lehkomyšlností vlastní mládí bezpečí rodičovského domu, které je pro něj otravné a s lehkým srdcem se řítí do míst, kde nic nebude omezovat jeho svobodu. Zbaviv se péče otce, všech morálních omezení, může se teď bezmezně oddat všem touhám svévolného srdce. Minulost už neexistuje, je jen přítomnost plná slibné přitažlivosti, jako záře nového dne a před ní je jen neohraničená šíře budoucnosti. Domnívá se, že jeho noví přátelé k němu lnou nezištně. Ve skutečnosti se k němu však lidé chovají stejně, jako se choval on ke svému otci: pro své přátelé existuje jen proto, že je bohatý a oni mohou využívat jeho marnotratnosti. Jedí, pijí a veselí se, ale jak je tato radost daleka mírné a hluboké blahodati Božího království, která se otevřela na svatební hostině v Káni Galilejské.

Přichází však doba, kdy se bohatství vyčerpá. Podle neúprosného zákona jak pozemského, tak duchovního (Mt 7,2 – Jakou mírou měříte, takovou naměří vám ...) ho všichni opouští: jeho samého nikdy nepotřebovali a jeho osud odráží osud jeho otce; pro své přátele už neexistuje, jeho osudem je osamělost a chudoba. Opuštěný a odmítnutý trpí hladem, zimou a žízni. Nechali ho napospas osudu, tak jako on zanechal svého otce. Avšak otec,



přestože byl také opuštěný, byl bohatý svou nepřekonatelnou láskou, kvůli které byl hotov dát za syna život, přijmout dokonce jeho zradu, aby syn mohl svobodně svou cestou. Syna čeká mnohem větší neštěstí – vnitřní prázdnota. Nachází si práci, ale ta jen prohlubuje jeho utrpení a ponížení. Nikdo mu nedá jídlo a on neví jak ho sehnat. A co může být více ponižujícím než pást vepře?! Pro Židy je vepř symbolem nečistoty, podobně jako běsy, které vyháněl Kristus. Jeho práce – to je obraz jeho stavu: vnitřní nečistota odpovídá nečistotě stáda vepřů. Dosáhl nehlubšího dna; a teď z této hlubiny začíná oplakávat své neštěstí.

Podobně jako on i my častěji oplakáváme své neštěstí než děkujeme za radosti života. A vůbec ne proto, že zkoušky, kterých se nám dostalo, jsou příliš drsné, nýbrž proto, že je vítáme malomyslně a nepokorně.

Metropolita Antonij Surožskij – Duchovní putování a rozjímání před velkým pústem, Klin 2004, poprvé vydáno 1971 v Anglii pod názvem „Meditation on a Theme: A Spiritual Journey“

PŘIPRAVIL JIŘÍ PŘEUČIL

KYPERSKÉ KLÁŠTERY III. MONASTÝR SVATÉHO KŘÍŽE STAVROVOUNI



CHCETE-LI VSTOUPIT NA „VIRTUÁLNÍ NÁVŠTĚVU“ DO TOHOTO KLÁŠTERA A PROHLÉDNOUT SI HO, STAČÍ KDYŽ SE PODÍVÁTE NA DOKUMENT „OSTROV SVATÝCH“. V RÁMCI CYKLU CESTY VÍRY HO VYSÍLALA ČESKÁ TELEVIZE 15. ÚNORA A JE MOŽNÉ HO SHLÉDNOUT NA WWW.CESKATELEVIZE.CZ. S HISTORIÍ KŘESŤANSTVÍ NA OSTROVĚ KYPR VÁS V TĚCHTO CESTÁCH VÍRY SEZNÁMÍ VLADYKA KRYŠTOF.

Kypr často nazývají ostrovem svatých, protože je posvěcen stovkami jmen služebníků Božích, známých i méně známých. Většinu kyperských světců tvoří monaši. Mnišství dosáhlo svého rozkvetu na Kypru již ve 4. století. Jeskyně poustevníků, skity a monastýry – místa křesťanské askeze a svatosti jsou roztroušena po celém Kypru. Jako jeden z nejstarších a první, který byl zasvěcen skutečnému svatému Kříži Spasitele, je monastýr Stavrovouni (Stavros je řecky kříž, vuno – hora). Založila ho byzantská císařovna svatá Helena, matka sv. Konstantina Velikého. Monastýr v průběhu staletí přišel o řadu svých svatých a relikvií.

Nachází se v jihovýchodní části ostrova na hoře vysoké přibližně 700 metrů, která vystupuje uprostřed přímořské roviny.

Z prvních období máme velmi málo pramenů, protože monastýr byl cílem různých útoků, takže nejceněnějšími jsou zejména zprávy poutníků,

kteří monastýr navštívili a popsali ve svých vzpomínkách. Na Kypru se zastavovali téměř všichni poutníci směřující do Svaté země, a to nejen proto, že ostrov leží geograficky blízko Palestiny, ale také proto, že na Kypru od prvních století křesťanství byly cenné svatyně. Ještě v době byzantské se stal monastýr velmi známým jak v celé Evropě, tak i na Rusi.

Svatá Helena se vypravila do Jeruzaléma, aby zde hledala a opravdu našla svatý Kříž Spasitele. Je třeba připomenout, že Židé dlouho utajovali toto místo a byl nad ním postaven chrám, zasvěcený bohyni Afrodité. Svatá Helena nalezla tři kříže a také hřeby. Kříž Páně byl rozeznán díky zázraku. Svatý Makarij, arcibiskup jeruzalémský, nechal přiložit všechny tři kříže k tělu zemřelé ženy, kterou právě chtěli pohřbit. Při dotyku třetího kříže byla žena vzkříšena. Tak byl rozpoznán s naprostou určitostí Kříž Spasitele. Podle příkazu císařovny byl Kříž rozdělen na dvě poloviny. Jed-





na polovina zůstala v Jeruzalémě, s druhou se sv. Helena vypravila do Konstantinopole. Císařovna nebyla schopna zjistit, který z křížů patřil kajícímu se hříšníkovi, a proto nařídila, aby kříže byly rozděleny a znovu složeny tak, aby každý obsahoval část druhého, čili v obou křížích se nacházela část kříže kajícího se a spaseného hříšníka. Jeden z těchto křížů potom věnovala monastýru v Stavrovouni.

Na cestě do Konstantinopole se totiž na lodi zlomilo ráhno, a proto byla nucena přistát na Kypru. Anděl Páně jí ukázal blízkou horu, na které naleznou stromy vhodné k zhotovení nového ráhna. Podle archeologických nálezů převládá názor historiků, že na „kyperském Olympu“ (hora podle paměti řeckého poutníka a geografa Strabona, žijícího v 1. st. př. n. l., nesla jméno Olymp, zmiňuje se o ní i Klavdius Ptolemaios v 2. st.) byl chrám zasvěcený bohu Diovi, kde se přinášely lidské oběti. Svátá Helena vedena Boží vůlí zrušila tento

pohanský chrám a na jeho místě byl vybudován chrám křesťanský, kde také zanechala kříž hříšníka, do něhož byla vložena část skutečného svatého Kříže a také jeden z hřebů. To se stalo pravděpodobně v roce 328–29. Prameny z tohoto období se nedochovaly, první svědectví máme až z r. 1106, kdy igumen Daniil zaznamenal tradiční podání, které bylo předáváno po staletí z pokolení na pokolení. V době, kdy na ostrově přistála císařovna Helena, trpěl Kypr obrovským suchem – 36 let tu nepršelo. Anděl Páně zjevil svaté Heleně Boží vůli, aby podobně jako v Palestině i zde zbudovala křesťanské chrámy a zanechala v nich částku Kříže Spasitele. Poté byl Kříž Páně zázračným způsobem přenesen na dnešní horu Stavrovouni. Mnohokrát je potom v následujících stoletích popisován zázrak, kdy se svatý Kříž sám vznášel ve vzduchu.

Dnešní chrám, v němž se svatý Kříž nachází, byl postaven pravděpodobně v 10. století.



Nejtemnější stránky historie monastýru se psaly zejména v letech 1192–1571. Je to období utlačování, násilného zavádění latinských obřadů, morových epidemií a přírodních katastrof. V roce 1191 Richard Lví Srdce obsadil ostrov a brzy ho prodal templářům. Ti ho však vrátili a Richard ostrov prodává ještě jednou: tentokrát francouzskému rodu Lusignanů. Na ostrov směřovalo potom velké množství římskokatolického duchovenstva i mnichů. Zakládají se početné římskokatolické kláštery a dochází k poměrně surově latinizaci ostrova a pronásledování pravoslavných. Pravoslavní monaši byli z monastýru vyhnáni a na jejich místo přicházejí benediktíni ze Syrie. Nevíme přesně, kdy se to stalo – prvním písemným dokumentem svědčícím o tom, že klášter podléhá římskokatolické jurisdikci, je dopis papeže Innocence IV. z r. 1254. V roce 1424 byl klášter poničen nájezdem muslimů, chrám byl zapálen, množství cenných svatyní odvečeno. V této době byl kříž kajícího se hříšníka zničen, ale díky benediktínům byl zachráněn hřeb i svatý Kříž. Následně se Kypr dostal pod nadvládu Benátčanů. Podle svědectví kyperského letopisce Georgije Bustrona v roce 1474 byl uvězněn také opat kláštera Simon de Sancto Andrea. Klášter i vesnice, která k němu náležala, byly zabaveny. Klášter ovládli feudálové. Benediktíni klášter opustili a od roku 1474 sem opět začínají přicházet řečtí pravoslavní mniši. Vztahy mezi pravoslavnými a katolíky se v ob-

dobí, kdy ostrovu vládou Benátčané, podstatně zlepšily. I v tomto období se však klášter nachází pod latinskou jurisdikci. V roce 1491 zasáhlo ostrov silné zemětřesení, které také značně poničilo klášter. Byla zničena i kaple, kde byl svatý Kříž, ale ten se opět zázračně „vznášel ve vzduchu“. To bylo popsáno v řadě pramenů, ale bylo to také pravděpodobně naposledy, kdy byl tento div pozorován. V letech 1521–1570 zde současně pobývali katolíci i pravoslavní mniši. Pravoslavní však nikdy neprojeví sklonu k uniatství. Pravoslavní měli svůj řád i svou vlastní kapli pro bohoslužby.

Po pádu Konstantinopole v r. 1453 bylo jen otázkou času, kdy bude Kypr obsazen Turky. Ostrov však odolával náporu ještě více než 100 let a teprve v roce 1570 byli Benátčané poraženi a obsazování ostrova provázely těžké boje, brutální loupeže a násilí na obyvatelstvu.

Křesťané hledali úkryt v klášteře Stavrovouni a spolu s několika mnichy se stali svatými mučedníky. Ti, kteří nezahynuli, byli odvečeni do zajetí. Klášter byl vypálen. O událostech nemáme dostatek zpráv a můžeme se jen domnívat, že části mnichů se podařilo nějakým zvláštním způsobem skrýt. Kypřanům se podařilo již několik let po obsazení ostrova Turky (1588) získat právo na odkoupení některých pravoslavných chrámů a klášterů. Takovým způsobem byl například znovuvykoupen chrám sv. Lazara s jeho ostat-





ky (ukrytými na neznámém místě) v Larnace a také monastýr Stavrovouni. V roce 1660 se Kypřanům podařilo prosadit u sultána uznání svých pravoslavných biskupů jako představitelů kyperského národa. Díky tomu se postavení pravoslavných zlepšilo. V roce 1662 byl za igumena Kyrilla proto plně restaurován chrám svatého Kříže.

V roce 1840 navštívila monastýr monaška Varvara Katajeva. Pohostinnost, pokora a láska monachů ji zasáhla natolik, že po návratu se sama ujala organizace sbírky na záchranu monastýru. Přesto po roce 1878 opět zpusnul. Stařec Dionýsos a bratrstvo se odebrali na Svatou horu Athos, protože neměli dostatek prostředků k tomu, aby zachovali monastýr.

25. července 1888 zanechali bratři hořící svíce, od kterých byl zapálen celý chrám a monastýr a shořel na troud – ale část svatého Kříže byla opět zázračně uchována. Opět pomocí sbírek byl chrám i monastýr obnoven. Pohnutá historie mo-

nastýru je úzce spjata s dějinami Kypru. Několikrát vstal doslova z popela.

Mniši se věnovali zemědělství a všechno si vyráběli sami. Typikon, neboli řád monastýru se řídí typikonem monastýrů na Svaté hoře Athos. Dnes zde žije 33 mnichů.

Do r. 1983 v monastýru neexistoval ani telefon ani elektrina. Vodu měli mniši pouze z cisteren, v nichž se sbírala dešťová voda. Monastýr je otevřen pro muže od 8 do 11 a od 15 do 17 hodin. Nocleh poutníků je možný jen ve výjimečných případech a pouze na jednu noc. Od roku 1988 je vstup ženám (s výjimkou mnišek) opět zakázán.

V čase otomanské nadvlády se tradice porušila. Pokud se ženy vydají na pouť do Stavrovouni, mohou se pomodlit v chrámu Všech svatých kyperských, který byl postaven před branami monastýru.

Z knihy The Monastery of the Holy Cross (Stavrovouni), Kypr 1998, vybrala a přeložila

SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ

HLADOMOR NA UKRAJINĚ V LETECH 1932 -1933



GENOCIDA UKRAJINSKÉHO NÁRODA A FENOMÉNY NÁSILNÉ ATEIZACE

V listopadu loňského roku 2008 se konala mezinárodní vědecká konference, věnovaná tématu 75. výročí hladomoru na Ukrajině. Konference probíhala na Prešovské univerzitě v Prešově, jejíž součástí je i naše Pravoslavná bohoslovecká fakulta.

V České republice asi nic podobného, co by připomnělo tyto kruté události na Ukrajině, asi zatím vůbec nebylo; objevilo se snad se jen něco málo novinových textů, (ze starších jsme dříve četli například již 1. února 1992 článek Přemysla Prokopa v Slově na sobotu *Taková je pravda o Stalinově třídním hladomoru*, v němž autor

citoval hlavně z ruských časopisů *Gorizont*, 1988 a *Ogoňok*, 1989, tedy z doby, kdy se o hrůzách těch událostí teprve začínalo psát otevřeně.

Konference prešovská se snažila o událostech třicátých let 20. století podávat doklady z nově otevřených politických archivů sovětského režimu. Zdá se nám však, že zde



chyběl širší historický pohled na uvedená léta, neboť zneužitím neúrody s důsledky hladomoru tehdy za sovětského režimu vrcholila také po linii „bojovného ateizmu“ v ideologii tehdy absolutisticky vládnoucích komunistů také neslýchaná perzekuce proti nábožensky založeným lidem v SSSR, hlavně však proti církvi pravoslavné. „*Razdavit'* (rozšlapat) *gádinu*“ bylo jejich heslo hlášané na plakátech! Proto se přímo vnučuje myšlenka, že události kolem hladomoru nebyly bez spojitosti s fenoménem násilné ateizace společnosti, kdy se stát snažil jakýmkoliv prostředky zlomit náboženské cítění občanů a zejména vazbu pravoslavných věřících na svou církev. Fyzický hladomor na Ukrajině probíhal s takzvaným prosazováním „vědeckého názoru“, totiž marxistickou ateizací, paralelně.

Než se vrátíme k závěrům prešovské konference, všimněme si, jak si dobový český pravoslavný tisk u nás všímal těchto událostí. Byl to především svatý obnovovatel českého pravoslavlí, vladyka Gorazd, kdo bedlivě z řad naší církve sledoval dění v tehdejší SSSR. Pečlivě zaznamenával vše, co se týkalo postavení pravoslavné církve a vůbec i náboženství ve světě, a nemohl pominout dění v tehdejších Sovětech, kde tehdy byla vedena proti pravoslavlí tato přímo vyhlazovací kampaň. To, co zjišťoval, trápilo jeho citlivou duši. Proto uveřejňoval v našem českém pravoslavném církevním časopise zprávy o všem, co bylo známo. A nejen to: zachovala se řada přednášek sv. vladyky Gorazda o tehdejších poměrech v Rusku; vztahují se převážně k roku 1930. Snažil se o tamní situaci co nejvíce dovědět, a tak jako později za nacistické okupace vyvracel ve svém díle Hitlerovy lži, nyní se snažil co nejpravdivěji českou veřejnost informovat. V přednáškách referoval o všech zlořádech a nespravedlivostech vůči církvi, co se co se dovidal jak z oficiálních sovětských novin „Pravda“, tak ze zpráv zahraničního tisku i z veřejných protestů různých institucí a osobností světa proti tomuto dění. Tak v Jednotě slovanských žen v Praze v r. 1930 mluvil vladyka Gorazd na téma „O poměru

sovětů k nynějšímu společenskému řádu“; totéž téma proslavil v přednáškách téhož roku v Třebíči, potom v Opatově a ve Vilémově. Ve stejném roce 1930 přednášel v Praze na téma „O pronásledování náboženství v SSSR“ (k pravoslavnému členství). V té době protináboženské běsnění v Sovětech rcholilo. Byly bourány tisíce pravoslavných chrámů a kaplí, jiné byly přeměňovány na kina a zábavní místnosti, na muzea propagandy ateismu, úředně byly uzavřeny slavné historické kláštery Kyjevsko-pečerská lávra v Kyjevě, Trojicko-sergijevská lávra u Moskvy, mnohé další zničeny a jejich osazenstvo internováno nebo vražděno. V roce 1931 se náš časopis Věstník české pravoslavné eparchie několikrát vracel k bourání a definitivní zkáze slavného a památného moskevského velechrámu Chrámu Krista Spasitele (1931), jakož i o proměnění Isakijevské katedrály v Petrohradě (tehdy Leningradě) v protináboženské muzeum. I mnoho židovských synagog a mohamedánských mešit bylo tehdy v SSSR likvidováno. Náboženské obřady byly zakazovány, rušeny a zesměšňovány, biskupové pravoslavné církve a kněží po stovkách vězněni a odvlékáni do proslulých „gulagů“ na Sibiři, kde v nelidských podmínkách hynuli. Režim se snažil umlčet každý kritický názor o své politice, neboť jakoukoliv kritiku anebo opozici považoval a potíral jako projev „kontrarevoluce“, do kteréžto trestné kategorie patřila i příslušnost k církvi, pravoslavný světový názor a vyznávání víry.

O začínajícím hladu tehdy problemsky u nás zprávy i v socialistických listech, ale o skutečných příčinách hladomoru na Ukrajině, který pak vyvrcholil hlavně v letech 1932 – 1933, se naše veřejnost dovídala poměrně málo; pravdivé informace o „tajemné zemi Sovětů“ sama jejich vláda před světem tajila. Naše liberální veřejnost bylo dosti ovlivňována komunistickou propagandou, využívající tehdejší projevy domácí hospodářské krize.

O velké neúrodě na Ukrajině se naši pravoslavní čtenáři tehdejšího oficiálního listu *Věstníku české pravoslavné eparchie* dověděli



v roce 1932 (v ročníku III., č. 8, str. 36-38) z článku otce protojereje Ing. Dr. V. A. Červína, profesora pražské techniky, který pravidelně každé léto navštěvoval naše pravoslavné krajaný na Volyni, ovšem té části Ukrajiny, tehdy politicky patřící pod Polsko. V tom roce 1932 otec Václav A. Červín, obětavý „volyňský“ pravoslavný misionář, navštívil Volyň už po páté. V článku „Na návštěvě u volyňských Čechů“ hned zkraje o. Červín poznamenává: „Poznal jsem Volyň letos poprvé ke konci léta, ... viděl jsem bohatou úrodu ovsa, ale viděl jsem i špatnou polní úrodu...“. Když popsal své putování a dojmy, které získal ze styku toho roku s pravoslavnými Čechy, k nimž promlouval na přednáškách a česky jim sloužil bohoslužby, vrací se otec Václav Alois znovu k hospodářské situaci: „Můj úhrnný obraz dnešní Volyň a dnešních pravoslavných poměrů v Polsku nebyl by úplný, kdybych se nezmínil ještě o několika věcech. Především o hmotné věci.- Snad bylo dobře, že jsem letos již neviděl letní Volyň s obilím stojícím ještě na polích. Jistě by mne to bývalo bolelo, protože Volyň dnes prožívá skutečnou bídu k obilí. Všecka pšenice byla zachvácená obilní rzí, takže ohromné lány pšenice byly posečeny jen kvůli slámě, klasy jinak jsou hluché a úplně bez zrní. Představte si, jaká je to pohroma! I když snad nehrozí přímo hlad, je to zhoršení finančních poměrů našich volyňských bratří, jejichž stát – polská republika – trpí již delší dobu než my a hůře než my světovou hospodářskou krizi, takže v Polsku jsou velmi vysoké daně. Představte si opravdu těžké poměry našich volyňských bratří, kteří vlastně nemohou nyní daně platit, když nemohou nic utržiti za pšenici...“ (str. 37)

Situace dále na východ Ukrajiny pod sovětským režimem byla však daleko horší, než na území v Polsku, protože v téže době spolu s krutou protináboženskou propagandou byly v oblasti zemědělského hospodářství tvrdě a nelítostně prosazována myšlenky kolektivizace zemědělství, známé to „kolchozy“. Neúroda, která postihla zemi, jak o ní svědčí o. Červín ze zkušenosti v polské části Ukrajiny,

nemusela ovšem v sovětské vyústit až ke krutému hladomoru. Jistě by se mu dalo zabránit. Proč se to nestalo?

Dnes se ví, a prešovská konference to doložila v řadě dokumentů, které byly odhaleny v konferenčních přednáškách, že hladomor na Ukrajině nebyl jenom jev přírodního původu (neúroda), ani nevyrostl z příčin sociálních, ale že byl také vyvolán sovětským režimem proti těm, kteří, kteří patřili k určité etnické a sociální skupině – proti prostým občanům Ukrajincům, především proti zemědělskému obyvatelstvu. Ukrajinci vesničané se nejpevněji z celého národa drželi tradičních hodnot a své národní a duchovní kultury. Záměrem uměle vyvolaného hladomoru – zdůrazňovali referenti na prešovské konferenci – bylo zničit odpor Ukrajinců proti komunistické vládě s jejím totalitním programem, v němž ovšem svou silnou roli hrála násilná kolektivizace zemědělství. V tomto plánu bylo úplné zničení takzvaných „kulaků“, majitelů zemědělské půdy, kteří se bránili vstupu do kolchozů.

Prešovská konference však také přesvědčivě ukázala, že ve zmíněných letech hladomoru ve skutečnosti na Ukrajině chléb a potraviny byly, jenže tyto produkty byly lidem násilně a nemilosrdně odebírány a pak z Ukrajiny vyváženy do ciziny. Ožebračeným rodinám, vyhladovělým lidem, nedovolily sovětské úřady ani odejít z vesnic. Nesměli opustit venkov, aby si mohli hledat obživu v městech. Na pohyb mimo bydliště muselo být zvláštní úřední povolení a pohyb bez propustky mimo bydliště byl krutě trestán. Nelidskými tresty platili lidé například i za prosté sbírání klásků na polích již sklizených; tehdy platil tzv. „zákon pěti klásků“ – u koho našli klásků více než pět sebraných na již sklizeném kolchozním poli, byl zastřelen, nebo v lepším případě poslán na deset let do vězení a byl mu zkonfiskován veškerý majetek. Lidé se pak z hladu snažili jíst všechno možné. Za těmito represemi stál bez smilování především J.V. Stalin.

Následky uměle vyvolaného hladomoru byly pro Ukrajinu otřesné. Dějiny lidstva ne-



znají něco podobného. Od dubna 1932 do listopadu 1933, tj. přibližně za 17 měsíců, zahynuly v zemi miliony lidí. Hladomor pak dosáhl vrcholu na jaře 1933.

Je pravda, že tento hladomor nebyl v minulém století na Ukrajině první. Už předtím postihl tuto úrodnou zemi v letech 1920-1922, hned po občanské válce v Rusku. Strašné však nyní bylo, že tento druhý hladomor byl uměle vyvolán politickými silami. Odhaduje se, že z Ukrajiny bylo tehdy vysídleno nebo zde přímo zahynulo více než 8 až 10 miliónů lidí. Tehdejší Československo mělo 12 miliónů obyvatel, to znamená, - kdybychom dosah těchto represí srovnali s našimi předválečnými poměry - byla by u nás za podobných podmínek vymazána z mapy naší republiky většina obyvatelstva. V téže době hladovění ze Sovětského Ruska vláda prodávala do ciziny laciné obilí, které svět ochotně kupoval. Za takto získané prostředky se mohly nakupovat a do SSSR dovážet průmyslové výrobky k budování průmyslu.

Ukrajinské zemědělství v SSSR však bylo postaveno před skutečný krach. Postiženy nejméně byly ty vrstvy ukrajinského obyvatelstva, které patřily k středním nebo chudým. Hladový teror přinesl obrovské morální zastrasování obyvatelstva, a to bylo politickým cílem vlády: zlomit jakýkoliv odpor nebo kritiku režimu.

O otřesných událostech, které se v osobních vztazích mezi hladovějící lidmi tehdy na Ukrajině odehrávaly, dovídali se i naši spoluobčané – volynští Češi, teprve však poté, co západní oblast byla po sovětském zaboru – a ten probíhal současně s německých útokem na Polsko – přičleněna k SSSR. Když se naši volynští krajané vraceli po II. světové válce jako repatrianti z ukrajinské Volyně do osvobozeného Československa, odvážili se důvěrně o těchto hrůzách, o nichž se dovídali od přeživších Ukrajinců, promluvit. Sama západní Volyně s českými osadami, i když trpěla neúrodou, nebyla uměle vyvolaných hladomorem třicátých let zasažena, neboť západní Ukrajina, jak upozornil o. Červín, se politicky nacházela

pod polským státem, a s neúrodou zmíněných let, i když to nebyla doba snadná, se dovedla vyrovnat. Volyně a českým obyvatelstvem osídlená její část především, dříve ovšem prožívala spíše dobu prosperity, která se s metodami sovětské moci, s nimiž se seznámila až po sovětském zaboru, nedala srovnávat. Z úst ukrajinských spoluobčanů, přeživších svědků těch hrůz, se volynští Češi na západní Ukrajině seznamovali i o otřesných případech, jenž hladomor přinášel, včetně případů kanibalismu.

Hladomorem neřešil Stalin jenom „třídní“ problém. Souvislost s celou jeho politikou ve třicátých letech ukazuje, že nešlo jenom o to, jak to oficiálně prohlašovali bolševici, aby se rok 1933 stal rokem „rozdrčení ukrajinské nacionalistické kontrarevoluce“.

Při globálnějším pohledu na toto historické údobí, se nelze ubránit dojmu, jak jsem uvedl na začátku, že zde byly také ideové souvislosti v tehdejší sovětské politice vůbec, včetně s vrcholícími proticírkevními (protináboženskými) kampaněmi a represáliemi proti věřícím lidem, občanům, kteří pro svou náboženskou víru byly stále hrozbou Stalinovu politickému režimu. Lze se domnívat, že za tímto terorem stála i představa, že v Sovětském svazu bude definitivně zlomena jakákoliv duchovní opozice, především mravní opozice, a tuto mravní opozici představovali věřící křesťané pravoslavní. Nedařilo se zlomit lid ani zásadně ateisticky orientovanou školou, ani odcizováním dětí a mládeže tradiční výchově a nábožensky orientované mravnosti, ani otevřeným hlásáním tzv. volné lásky a „osvobození“ od rodinných, manželských vztahů, coby prý od „přežitků“, které zavinila náboženská výchova k zodpovědnému rodičovství a zodpovědné manželské věrnosti. Pravoslavná církev se v krutých zkouškách upevňovala. Modlitební život se prohluboval. Věřící podporovali církev, která byla hned po revoluci zbavena státní ochrany. Uvědomovali si, že církev je jediným jistým základem osobního o národního života a garantem jeho věkovitých tradic. Jistě se mnoho lidí pod tlakem přihlásilo také k ateistické ideologii, ale opravdoví věřící se nemoh-



li nikdy ztotožnit s ateistickou ideologií, která pod maskou budování nového „lepšího řádu“ rozsevala mravní rozvrat rodin, společenských vztahů, školní a kulturní tradiční výchovy, celé společnosti. Situace za II. světové války a po ní ukázala, že mnozí dříve svedení propagandou se postupně k víře a církvi vrátili. I stát nakonec musel přece jen do jisté míry přehodnotit svůj krutý postoj k církvi a uznat morální hodnoty pravoslavní pro život národa a jeho kultury.

Pravoslavná církev měla na Ukrajině vředy historicky pevné zázemí. V duši ukrajinského národa, i když byl hladomorem ve svém bytí ohrožen, snad právě v těchto hrozných zkouškách ohrožená víra pravoslavná stala se duchovní oporou, když jiné nebylo. Ohrožená víra neznamená však zničená víra. Ukázalo se, že její zakotvení je hlubší, než kam sahají plány ateistických vládců a filozofů.

Vždyť historicky se do celé obrovské Rusi od 9. – 10. století šířila pravoslavná křesťanská víry právě z Ukrajiny, respektive přesněji z Kyjevské Rusi. V Kyjevě svatá Olga a svatý Vladimír přijali z pravoslavné Byzance křesťanskou víru, zde se vytvářely základy pro její rozšíření po celé zemi. Plody misie svatých Cyrila a Metoděje přecházely na Kyjevskou Rus i z našich českých krajů. Český světec Václav a světice sv. Ludmila byli vroucně ctěni na Rusi. Též z monastýru svatého Prokopa Sázavského sem přicházely duchovní podněty a naopak v Prokopově klášteře, jak známo, se objevily a byly zde v oltářích umístěny svaté ostatky Borise a Glěba, ruských mučedníků. Jistě je z Rusi přinesli lidé, kteří s českým pravoslavným cyrilometodějského zdroje udržovali těsné kontakty. K pravoslavné víře jistě patří i náležitá úcta k státní moci, protože má své biblické oprávnění, ale víra nese v sobě také zásadní požadavek, aby stát zachovával právo, spravedlnost, lidskost a pravdu ve všech sférách společenského i osobního života. Proto pravoslavní se svými mravními principy protiví každé nespravedlnosti a totalitě. Nehledá změny světa revolučními, násilnými způsoby; vychovává však vnitřně svobodně myslící-



ho a cítícího člověka, s uceleným a pevným vnitřním postojem. A tuto mravní svobodu osobnosti nelze zlomit ani politickým násilím, ani hospodářským zotročováním, ani, jak se ukázalo, hladomorem.

Vědecká konference v Prešově, nad jejímiž výsledky jsme se zde zamysleli, přinesla v odborných vystoupeních účastníků mnoho dosud neznámých dokumentů o zmíněných strašlivých letech hladomoru na Ukrajině. Protináboženské aspekty politiky Stalinovy, Molotovovy, Kaganovičovy, Postyševovy a řady dalších a dalších protagonistů sovětského režimu, politiky, která v „třídním hladomoru“ na Ukrajině vyvrcholila, nebyly na prešovské vědecké konferenci v tomto úhlu pohledu reflektovány. V celkovém pohledu se však nesporně nabízejí, jako skryté motivace, jako duchovní pozadí perzekucí, neboť zasahovaly nepochybně do soukolí režimu, vyznávajícího násilí, třídní boj, a tedy i do národnostních souvislostí marxistické politiky sovětského režimu. Konference zdůrazňovala jen ty aspekty, které se váží k ukrajinské nacionální ideji. V roce 2003 prezident Ukrajiny navrhol na Valném shromáždění OSN, aby byl uznáno mezinárodně odsouzení hladomoru jako genocidy, spáchané na ukrajinském lidu, což zpočátku nebylo uznáno. Dnes tyto události, spáchané jako genocidu na ukrajinském národě, uznává už 14 států.

Kniha „Hladomor v Ukrajině v letech 1932-1933“, vyšla v jazyce slovenském a ukrajinském v Prešově v roce 2008.

PAVEL ALEŠ



NOVÝ MOSKEVSKÝ PATRIARCHA

Na moskevský stolec patriarchy byl 27. ledna 2009 zvolen metropolita smolenský a kaliningradský Kyrill. V tajném hlasování 702 delegátů místního sněmu získal 508 hlasů. Slavnostní intronizace 1. února se zúčastnil také metropolita českých zemí a Slovenska Kryštof.

Jeho Svatost patriarcha moskevský a celé Rusi Kyrill (občanským jménem Vladimír Michailovič Gund'ajev) se narodil 20. listopadu 1946 v Leningradě v rodině pravoslavného kněze. Děd – jerej Vasilij Gund'ajev byl opakovaně vězněn, mimo jiné i na Solovecských ostrovech za svou náboženskou činnost a boj s obnovlenci. Mladý Vladimír – dnešní patriarcha získal na střední škole vzdělání kartografa, ale po jejím ukončení začal teologická studia v semináři a poté také v duchovní akademii v Leningradě, která úspěšně zakončil v roce 1970. 3. dubna 1969 se stává mnichem se jménem Kyrill, o čtyři dny později byl vysvěcen diákonem a 1. června téhož roku knězem. V letech 1970 – 71 vyučoval dogmatické bohosloví a stal se osobním tajemníkem metropolity leningradského a novgorodského Nikodima. V letech 1974 – 84 již působí jako rektor Leningradské duchovní akademie. Přednášel také na zahraničních univerzitách v Itálii Římě a Udine, Helsinkách, ve Varšavě a v Münsteru. V roce 1976 se stává biskupem a již o dva roky později arcibiskupem. Od roku 1988 je arcibiskupem smolenským a kaliningradským a od roku 1989 vede oddělení zahraničních styků ruské pravoslavné církve. Publikuje v zahraničním i domácím tisku, je autorem řady knih, k těm nejvýznamnějším patří práce z posledních let: Výzvy současné civilizace – jak na ně odpovídá pravoslavná církev (Moskva, 2002), Slovo pastýře. Bůh a člověk. Historie spásy. (Moskva, 2004). Na audionosičích vyšel cyklus jeho kázání k Velkému postu. Patriarcha Kyrill se věnoval i práci v médiích. V zahraničí je znám především díky své aktivní činnosti při rozvoji mezinárodních vztahů pravoslavných církví a také při dialogu vedeném mezi ostatními křesťanskými církvemi.



Doprovázel patriarchu Pimena a později i patriarchu Alexije II. na jejich zahraničních cestách. Při skutečně obrovském množství zahraničních cest prakticky po celém světě, je obdivuhodné jakou péčí věnoval také své vlastní eparchii. V letech 1984 – 2008 bylo v smolenské a kaliningradské eparchii nově postaveno 143 chrámů a 65 obnoveno. Z původních 79 chrámů vzrostl jejich počet na 287. Byla založena dvě pravoslavná gymnázia v smolenské oblasti a jedno v kaliningradské oblasti. Otevřely se pravoslavné mateřské školy. Od roku 1993 je v oblasti i vlastní duchovní seminář, kde studují budoucí pravoslavní duchovní, vyučuje se ikonografie a připravují se i zdravotní sestry a učitelé pro výuku Základů pravoslavné kultury na školách. Dnes má eparchie 202 duchovních, 12 diákonů a 87 žalmistů.

Z obsáhlého životopisu nového patriarchy jsme vybrali jen některá zajímavá fakta – celý si ho můžete přečíst a na oficiálních stránkách moskevského patriarchátu www.mospat.ru

PŘIPRAVILA: KATEŘINA MALÁ



NA BŘEHU ŘEKY LABE

V těch dnech přišel Ježíš z Nazareta v Galileji a byl v Jordánu od Jana pokřtěn. (Mk 1,9)

Ve svaté církvi prožíváme události ze života Ježíše Krista. Církev dostala od svého Pána výsadu liturgickým slavením zpřítomňovat tyto události ve svátcích bohoslužebného roku. Křest Páně a zjevení sv. Trojice se odehrálo v řece Jordán, která dodává život vši vyprahlé krajině kolem svého toku. Duchovně vyprahlé krajině severních Čech Bůh dal jako tok života řeku Labe, která přináší hojnost závlahy polabské nížině, a tak

lidem mnohou úrodou. Ne náhodou se dle české mytologie zastavil a usadil praotec Čech právě v tomto kraji. Dnešní učedníci Kristovi – pravoslavní křesťané – obnovili své duchovní síly a vyprosili požehnání Jordánu pro sebe i životodárné vody naší řeky.

V neděli 18. ledna odpoledne se v Lovosicích sešli duchovní i věřící z okolních církevních obcí k obřadu velkého svěcení vody. Vždyť vodu nespvíme jen v chrámech pro





svoji potřebu, ale žehnáme v přírodě i vodstvu a celému stvoření.

Účastna byla krom lidí velká hejna labutí i pozoruhodných druhů kačenek a během obřadu se přidružila i krásná nutrie, která se zájmem z blízka sledovala průběh modliteb.

Přes pochopitelně chladné počasí se všichni přítomní rozjízďeli do svých chrámů na večerní nadcházejícího svátku duchovně potěšení a zahřátí.

O. MAREK, O. EVŽEN



THEOFANIE V CHRÁMU ZVĚSTVOVÁNÍ PŘESVATÉ BOHORODICE V PRAZE





Velké svěcení vody v chrámu Zvěstování přesvaté Bohorodice na Slupy v Praze. Ačkoliv bylo pondělí, tedy pracovní den, chrám byl opět zcela zaplněn věřícími. Každou neděli jich sem přichází tak úctyhodné množství, že to již samo o sobě působí misijně. A v podstatě velmi prostě. Jednou jsem se do tohoto chrámu vydala až v čase, kdy bohoslužba již končila a ven vycházely davy věřících. Stáli jsme na tramvajové zastávce a jedna Češka nevydržela a užasle komentovala, co viděla: „To je neuvěřitelné! Podívejte se, kolik se jich tam vešlo!“ A opravdu: ven se hrnuli další a další... „Prosím Vás, co to tam rozdávají?“ „ Spásu,“

řekla jsem s úsměvem. „Do zdejšího chrámu chodím ráda nejen já, ale i řada dalších Čechů. Svátá liturgie, kdy se modlí nahlas všichni – a nikdo není jen pasivním posluchačem – kdy nejde o krásnou melodii, ale hlavně o spolu-prožívání stavu modlitby je natolik „energetizující“, že člověku vůbec nevádí, že stojí dvě hodiny jako „sardinka“, dokonce ani to, že se v tomto chrámu modlí hlavně pravoslavní z Podkarpatské Rusi.“ Ta paní chvíli hleděla na davy, které se stále hrnuly ven. Její logika to nezvládla. „A od kolika hodin to začíná?“ zeptala se náhle po chvilce mlčení.

FOTOREPORTÁŽ PŘIPRAVILA: SMK



Foto: Svatava Maria Kabošová



ZEMŘEL OLIVIER CLÉMENT

Večer 15. ledna odešel k Pánu významný pravoslavný teolog a historik prof. Olivier Clément ve věku 87 let. Prof. Clément patřil mezi nejvýznamnější osobnosti pravoslavného myšlení na Západě ve druhé polovině dvacátého století a přednášel na pravoslavném Institutu sv. Sergije v Paříži.

Olivier Clément se narodil v roce 1921 a vyrůstal jako nevěřící, avšak ve věku 27 let pod vlivem pravoslavného teologa Vladimíra Losského a filosofa Nikolaje Berďajeva přijal pravoslaví. Jeho pozůstalostí je velké množství pozoruhodných spisů zahrnujících na 30 knih o teologii, dějinách a duchovnosti a také celá řada článků uveřejněných v teologickém časopisu Kontakty („Contacts“), v jehož redakční radě působil od roku 1959. Mezi jeho práce napsané v anglickém jazyce a přeložené do řady dalších patří velmi čtené a často citované „Kořeny křesťanské mystiky“ (The Roots of Christian Mysticism), opatřené velkým množstvím citátů z děl svatých otců, dále knížka „O lidské bytosti: duchovní antropologie“ (On Human Being: Spiritual Anthropology) a „Ty jsi Petr: pravoslavná reflexe papežského primátu“ (An Orthodox Reflection on Papal Primacy). Mezi další významná a často překládaná díla patří „Tři modlitby“ – Otče náš, Králi nebeský a modlitba sv. Efréma Syrského a také kniha rozhovorů se současným ekumenickým patriarchou Bartolomějem.

Clément prostřednictvím svých teologických prací vstupoval do dialogu o aktuálních teologických otázkách s ekumenickým patriarchou Athenagorasem, papežem Janem Pavlem II, otcem Dumitru Staniloaem i bratrem Rogérem z Taizé, jehož přítelem byl po mnoho let. Byl obzvláště citlivý k otázkám moderní doby, na které se snažil odpovídat tvořivým a poetickým způsobem vycházejícím z tradice pravoslavné církve. V českém překladu doposud vyšly knížky „Tělo pro smrt a slávu“ (Refugium, Olomouc, 2004), dále knížka – rozhovor s Olivierem Clémentem „Pohledy do budoucnosti“, zaměřující se na hledání společných



cest a možností ekumenismu křesťanů Východu a Západu. S velkým zájmem se setkala i v místním pravoslavném prostředí knížka „Tři modlitby“, kterou vydalo Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří v r. 1997. Clémentovo dílo, i když doposud u nás vydávané převážně římskokatolickými nakladatelstvími, si nepochybně zaslouhuje pozornost českých pravoslavných čtenářů i překladatelů. Pohřeb prof. Olivera Clémenta se konal v Paříži 20. ledna. Věčná paměť!

Z rozsáhlého díla prof. Oliviera Clémenta přetiskujeme se svolením časopisu Getsemany rozhovor vydaný česky v tomto časopise v červnu 1993. Rozhovor předtím vyšel v italských novinách L AVVENIRE. Nalik jsou myšlenky Oliviera Clémenta nadále aktuální, posuďte sami.



JAK BUDOVAT EVROPU PO PÁDU KOMUNISMU?

☞ **Vytvářejí se po pádu komunismu mezi Východem a Západem nové vztahy? Čím se tyto vztahy vyznačují?**

Konec intelektuálního a náboženského útlačku ve východní Evropě a svobodný pohyb osob, knih, názorů s sebou nese stále větší sjednocování Evropy. V současné době jezdí profesori ze Západu učit do Moskvy, Petrohradu nebo Kyjeva; Rusové a Rumuni se zúčastňují setkání na Západě, nemluvě o Polácích, které stejně jako Čechy a Maďary není možné připočítat k Východu ani k Západu. Evropu bychom nikdy nepochopili bez Dostojevského a Solženicyna. Jistě, východní Evropa je plna chaosu, spojeného se zaváděním demokracie a tržní ekonomiky a s křečemi, které vyvolává invaze podřadné americké kultury. Ale tento chaos nebude trvat věčně a my můžeme napomoci k jeho překročení například tím, že budeme na Východě šířit praktiky a zákonitosti právního státu. Východ, čerpá-li ze svého dlouhého utrpení, nám může přinést svědectví života a smyslu, tak potřebného pro Západ, odsouzený k melancholii a k třeštění tržní civilizace.

☞ **Jak si představujete dialog mezi evropskými církvemi?**

Tento dialog je navázán v komisi Světové rady církví pro víru a řád, na jejíž práci se plně účastní i katolíci. Dalším místem je Konference evropských církví (KEK) sdružující protestanty i pravoslavné, která také udržuje kontakty s katolickými bratry. Ale tento dialog zůstával až dosud příliš zaměřen na eklesiologické problémy, zájímající jen specialisty. Je zapotřebí mluvit o životě, nebo lépe – neboť křesťané mnoho mluví a nikdo už je neposlouchá – je třeba svědčit. Stále více se reálně prosazuje sekularizovaná společnost, v níž stoupá počet lidí zasažených požitkářstvím a z pocitu nicoty vycházejícím cynismem. Z druhé strany pozorujeme nárůst

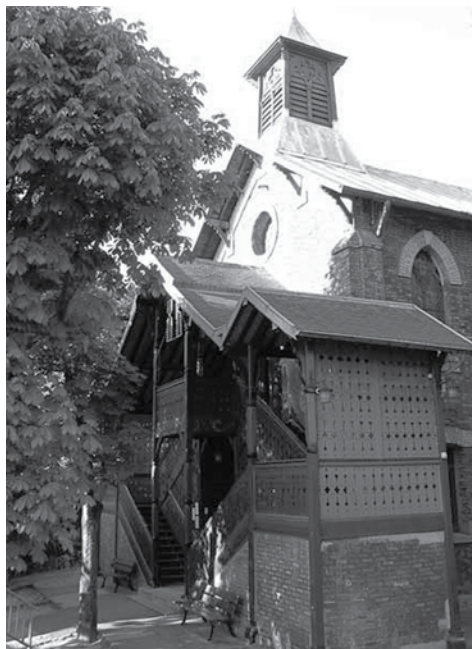
popularity asijské mystiky a pseudospiritualit New Age. Stále větší počet evropských křesťanů si uvědomuje základní jednotu, ve skutečnosti mnohem patrnější a nebezpečnější, než bychom si mysleli, mezi americkým Bábelem a islámským monolitismem myšlení. Bude proto zapotřebí, aby se západní církve, intelektuálně lépe vyzbrojené, vzdaly veškerého proselytismu ve východních zemích a pomohly nezištně pravoslavným církvím, které vyšly chudokrevně z období krutého pronásledování, trvajících půl nebo tři čtvrtě století. Kéž by pravoslavné církve v sobě překonaly úskalí svodů, nedůvěry a pýchy, která vyjadřuje, jak doufám, jen obrovský komplex méněcennosti. Jsou potřebné kontakty zdola – a kontakty mnichů sehrají v tomto dialogu podstatnou roli. Tento dialog by se měl odehrávat v ovzduší oboustranné výměny, do níž západní křesťané přinášejí výzkumy z oblastí exegeze a katecheze, zkušenosti týkající se vztahu mezi církví, státem a sekularizovanou společností. Východní křesťané by měli přicházet se svým smyslem pro liturgickou a osobní kontemplaci, se svým celostným teologickým viděním člověka, s ikonou a teologií krásy. Každá církev musí jít druhé vstříc vyznáním svých vlastních hříchů. Jestliže bude rozhodnuto, jako naznačil Pavel VI. v roce 1974, že západní koncily uspořádané ve druhém tisíciletí jsou všeobecnými koncily jen latinské církve, bude třeba připravit po dlouhém přerušení opět opravdový VIII. ekumenický koncil křesťanského Východu i Západu, který by uvedl do shody rozhodnutí týkající se doby, kdy byly kroky konány jednostranně. Ale nechtějme jen snít. V bezprostřední budoucnosti by bylo nutné společně obnovit mír v bývalé Jugoslávii! V dnešní době kapitalismus v Evropě všechno spolknul. Je to model, který nese riziko, že se stane totalitárním. ... Kapitalismus opravdu všechno spolknul. Proto musí být podrobován kritice a uváděn do rovnováhy. Ruští náboženští



filozofové počátku tohoto století, kteří jsou dnes v Rusku postupně vydáváni, otevřeli cestu obnoveného personalismu. Zdá se mi, že i Jan Pavel II. dosvědčuje stejnou cestu. V moderní společnosti a jejím etickém či duchovním systému se začínají projevovat tři dimenze: bezpodmínečná úcta k lidské osobě, potřeba přerozdělování v rámci celé planety a ekologické vědomí. Tyto dimenze je nutno zakomponovat do ekonomických mechanismů; je však nutné je začít prožívat osobně a v malých skupinách, v dobrovolném omezování se, přátelství, hlubokém souznění s přírodou, v angažovanosti za jejich mikrorealizaci ve třetím světě. Už nemusíme mluvit, musíme tvořit, protože můžeme tvořit. Technika se už nemusí stát naším osudem. Předpokládá sílu zbavenou ducha (a Ducha), abychom získali klíč k dosažení naší vlastní moci.

☞ Jak bude křesťanství působit v příštím století? Obnoví se, nebo zanikne?

Tuto otázku by mohl zodpovědět jen sám Bůh (a ani ten ne, neboť lidskou svobodu není možné přirovnat ke svobodě loutek na provázku a Bůh není výrobcem loutek). Mohu vyjádřit jen názory vzešlé z určitých pozorování, ale také přání, snů, tedy nejistoty. Domnívám se, že zanikne křesťanství založené na systému strachu, mocenských požadavcích a sexuálních obsesích. Rovněž zanikne křesťanství interpretované jako pietistický a intelektualistický systém, jinak se stane sektou v historii lidstva. Toto odumření s sebou přinese zhroutení nebo radikální revizi institucionálních struktur, folklórních bizarností, atd. Nebo jinak, opakují, bude křesťanství zakonzervované v sektářských baštách, vzbuzujících zájem jen u archeologů. Křesťanství se smrtí a vzkříšením znovuzrodí obnovené prohloubeným chápáním evangelia a tajemství Krista a Ducha, a bezpochyby se také obohatí setkáním s nekřesťanskými náboženstvími. Uvedme si několik rysů, které to zdůrazňují: eucharistická eklesiologie, primát místní a všeobecné církve jako služba společenství sesterských církví; sociologie diaspory ve smyslu rozptýlení i setby. ... A pak jsou tu další otázky a úkoly: protiklad Boha nade všemi bohy a Boha ukřížo-



vaného, radikální revize tradiční koncepce prvotního hříchu a gnostického přístupu k pádu, abychom se vyhnuli neshodám mezi vírou a vědou; modlitba za všeobecnou spásu; smysl pro vzkříšení celého lidstva v Kristu; duchovní a proměňující přístup ke kosmu a erosu; syntéza dvou polů – náboženského a lidského, z nichž jeden vzešel z Indie a klade důraz na jednotu a druhý, semitský, zdůrazňuje jinakost – syntéza díky postupování se v tajemství Trojice, v níž se sjednocuje jeden i druhý. Věřím z celého srdce v budoucnost obnoveného křesťanství neoddělujícího již svátost oltářní a svátost bratrství, náboženství otevřenosti a krásy, podněcující celé společenství křesťanů milovat zemi jako svátost, vydechující Duchem, dárce života, lásky a svobody. Pokud se týká historického popisu tohoto křesťanství, nepřestane kolísat mezi nejsubtilnějšími formami mučednictví a nejzářivějšími boho-lidskými znameními, až k parusii.

PŘELOŽIL PAVEL KOUBA
PŘIPRAVIL ROMAN JURIGA



CÍRKEV A STÁT

Milí čtenáři, tímto příspěvkem bychom rádi zahájili sérii úvah na téma „Církev a stát“. Těšíme se na vaše reflexe, názory i samostatná zamyšlení. Dnes přinášíme zamyšlení bratra Romana Juriga.

Církev a stát. Je to staré téma a potřebovalo zřejmě i u nás nakonec nějak kulminovat. Dovolím si jeden postřeh – spolu s Clémentem: Východ nemá vyvinuté právní vědomí a díky Turkům, Tatarům a bolševikům zná nakonec osobu pouze na úrovni teologické – a nikoliv na úrovni horizontálně vztahové tj. společenské a kulturní. To se dnes velmi dotýká i mezilidských i právních vztahů v pravoslavné církvi a vůbec všeho. Proč?

Existují zde totiž v zásadě jenom dva pravoslavné (a tradici s malým „t“ jaksi posvěcené) vzorce vztahu ke společnosti, které církev zná a uplatňuje:

A.: Totální přísluhovačství státní moci. Bez výhrad a bez kritiky. Jak car zavelí, tak je to správně!

O tom se nediskutuje! Slušně řečeno patolizalství a kolaborace s mocí, ať by tato byla jakákoliv. Máme se státem všechno společné. Vláda se stará o blaho lidí po stránce materiální a církev po stránce duchovní. Všechno je krásné. Vláda je od Boha.

B.: Totální odmítnutí moci a státu – zejména naše mnišství. Svět a stát ve zlu leží – bez výjimky. Všichni hřeší, kradou a podvádějí. Nejvíce vládnoucí špičky. Nemáme nic společného se společností a její nevěreckou vládou. Musíme ji odmítat a kritizovat, protože je to spiknutí Antikrista...

Nemusím ani vysvětlovat, že žádný z uvedených přístupů není normální a ani neodpovídá české historické zkušenosti a přítomné tradici demokracie (!) a dialogu (!) o věcech veřejných a společných. Český pravoslavný člověk, který se chová podle uvedených východních (a jednoznačně absurdních) vzorců, připad-



ně je střídavě používá, samozřejmě působí vždy směšně a nevěrohodně. Pravoslaví však našťástí transcendentuje oba tyto z dnešního středoevropského pohledu již přežitě akulturní a politické či adaptační modely chování. Znamená to, že pravoslavní mohou, ba dokonce musí být schopní dialogu a inteligentní kritiky moci, pokud tato někdy jedná v rozporu s elementárními principy slušnosti a bez ohledu na vůli občanů a jejich životy, případně bez ohledu na životní prostředí. Ve sporných a složitých otázkách je také nutné přijít s řešeními vycházejícími z teologie a Tradice církve a pomocí společnosti, pokud tato pomoc opravdu hledá a potřebuje.

Ať dotčení prominou.

ROMAN JURIGA

FUNGUJÍCÍ PRAVOSLAVNÁ RODINA V PRAZE



Na vánoční bohoslužby, které trvaly až do tří hodin do rána, se sešla téměř „celá pravoslavná rodina“ věřících.



„Hlavně to musí pořádně kouřit“, vysvětluje velký Vasil malému Vasilkovi.



Před necelým rokem vysvětil vладыka Kryštof chrám třech světitelů sv. Basila Velikého, sv. Řehoře Bohoslova a Jana Zlatoústého pro nedělní školu sv. Ludmily v zapůjčené budově bývalých kasáren v Karlíně.



**Každou sobotu slouží archimandrita
Sergij svatou liturgii v Karlíně.**



Vasilek má vždy vše pod kontrolou.





Na divadelní představení bylo narváno jako na nějaký „trhák“ – a mnozí museli zůstat na chodbě...





A všem moc chutnalo!

A jak to vypadalo v zákulisí?
Tam už se chystaly dobroty.

Děti se tu po sobotní svaté liturgii učují teologii, zpěvu a kreslení. A ve stejné době se jejich rodiče také vzdělávají: naslouchají zajímavým přednáškám o Sergije nebo o tématu besedují.

A světe div se: tento program sem přilákal věřící různých národností ze všech pražských a dokonce i mimopražských obcí a zrodily se další projekty. Vznikl dětský divadelní soubor a jeho první vystoupení o Vánocích 7. ledna v jídelně (která se na chvíli proměnila na divadelní scénu s hledištěm) mělo nečekaný úspěch. Děti postavily laťku hned od začátku na prvním vystoupení vysoko, protože se jim podařilo z diváků dostat i smích i slzy. To, že budou plakat maminky dětí, které vystupovaly na scéně se dalo očekávat, ale dojetí bylo vidět ve tvářích všech. Koho k slzám nestrhlo vystoupení dětí, ten se přidal k hlasitým vzlykům vладыky Kryštofa, který spoluprožíval představení spolu s dětmi snad nejvíce ze všech. Později řekl, že viděl mnoho vánočních vystoupení, ale toto bylo opravdu nejlepší.

Představení plavně přešlo do společného zpívání nejen českých, ale i ruských a ukrajinských koled.

Tím nejmilejším překvapením pro děti bylo rozdávání dárečků od samotného vладыky u rozsvíceného vánočního stromečku, který se rozzářil až po třetím silném výkřiku všech dětí: „Stromečku, rozsviž se!“

PŘIPRAVIL KYRIL BOČKAREV

KDYŽ PADAJÍ MOSTY

*Srdce jsou pilíře mostních oblouků
Dnes není doba zdravících se klobouků
Vždy až po pádu smrti tisíců
začnou opravy zbořených pilířů
Tak jako květina potřebuje vláhu
tak i pilíře pravidelnou opravu*

*Dnes není doba projevů slabosti
Zalévat květiny je pod úroveň lidskosti
Kolem podkopaných sloupů chodíme
hrdě tváříme se, že je nevidíme
Když padají mosty
lidé ztrácí cesty
K SRDČÍM.*

*Kostík, 15 let
Nedělní škola sv. Ludmily v Karlíně*



PROJEKT MOST K SRDCI

ZE SRDCE EVROPY DO SRDCÍ LIDÍ NA CELÉM SVĚTĚ

Projekt Hlasu pravoslaví a pravoslavných křesťanů, který vzniká s požehnáním Jeho Blaženosti Kryštofa, arcibiskupa pražského a metropolity Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku

IDEA PROJEKTU

Idea vytvoření tohoto projektu se zrodila již před několika lety u umělců, dokumentaristů, a novinářů, kteří si uvědomili, že „žijeme v „mediálním hluku, v němž často není slyšet to podstatné.“ Zábavní filmový průmysl a šoubyznys Západu je bezbřehým importem konzumního života a duchovní prázdnoty. Mediálně ovlivňuje miliony mladých lidí, kterým dává „falešné vzory“ a „vzorce života“. Podle neúspěšných čísel statistik dochází ve skutečnosti pod vlivem médií a nových technologií ke vzniku virtuální globální budoucnosti, kde je realitu těžké oddělit od počítačové hry, kde život jedince nemá cenu, roste brutalita, násilí i sebevraždy neúspěšných, protože jediným kritériem úspěchu a smyslu života se stávají peníze. Chybí bezprostřední lidská setkání a autentická zkušenost vzájemného sdílení.

Vytrácí se cit, soucit, úcta k životu, tradiční duchovní hodnoty. Zapomíná se na základy národní a kulturní identity. Je proto logické, že tvůrci začali nové impulsy hledat i u kořenů naší původní národní církve – v pravoslaví, k němuž obrátili svou pozornost národní buditelé v 19. století i významné osobnosti dějin 20. století. Projekt navazuje na odkaz misii svatých věrozvěstů Cyrila a Metoděje a dílo sv. novomučedníka biskupa Gorazda.

Tento projekt je také konkrétním poselstvím naší církve Evropské Unii v čase předsednictví České republiky. Nelze jen teoreticky snít „o vzdušných mostech“, ale je potřebné ty mosty opravdu a konkrétně stavět. Vytvářet prostor pro bezprostřední setkání a vzájemné poznávání. Vyjít ze své ulity, překročit vlastní stín, zasypávat a nebat se „nové architektury“. Základním principem nemůže být „globálnost“, ale „komplexnost v různorodosti“. Široká veřejnost i profesní uskupení odborníků musí mít přístup k autentickému nezprostředkovanému svědectví, faktům a ne-

cenzurovaným informacím – to znamená „nový způsob komunikace“. Bez předsudků a civilizačních nánosů. Bez sebepřečehování či podceňování jedněch, či druhých. Právě specifika multinárodního sdílení stejných hodnot v pravoslavných církevních obcích na území celé České republiky nám vytváří neformální prostor pro dialog, lidské sblížení, vzájemné poznávání a přátelství. Umožňuje nám „zasypávat příkopy“, které vytvořila minulost. Umožňuje nám očistit naši komunikaci od „ismů“, jakékoliv xenofobie, nenávisti, závisťi a ješitnosti.

METODA TVORBY PROJEKTU

Široce a komplexně pojatý projekt je vybudovaný jako LEGO stavebnice z jednotlivých segmentů, které do sebe mohou vzájemně „zapadat“, posilovat se a podporovat. Otevřený systém stavebnice s neomezeným počtem prvků, které mohou být velmi různorodé. Vytvořili jsme základ pro vzájemný dialog a spolupráci, ke které zveme další „stejně vyladěné“ jedince, fyzické i právnické osoby, občanská sdružení i podnikatelské subjekty.

Most k srdci je projektem naděje, víry a lásky – projektem, který má nejen pravoslavným křesťanům nabídnout inspiraci pro řešení problémů a život v dnešním světě.

V lednu byl ve spolupráci s Národním památníkem hrdinů Heydrichiády a vzdělávacím centrem při katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje ORTODOXIA zahájen cyklus multimediálních přednášek metropolity Kryštofa Pravoslaví v Evropské Unii, v němž představuje jednotlivé autokefální (samostatné církve) v EU.

Na 7. březen je ve spolupráci s pražskými PCO a Pravoslavnou akademií Vilémov připraveno první setkání – happening ARCHA NEMOVA.

SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ



PRAVOSLAVÍ V EVROPSKÉ UNII

CYKLUS PŘEDNÁŠEK METROPOLITY KRYŠTOFA

V lednu byl v rámci projektu Most k srdci ve spolupráci s Národním památníkem hrdinů heydrichiády a vzdělávacím centrem při katedrálím chrámu sv. Cyrila a Metoděje Ortodoxia zahájen cyklus multimediálních přednášek Jeho Blaženosti doc. ThDr. Kryštofa, ThD., arcibiskupa pražského a metropolity českých zemí a Slovenska, „Pravoslaví v Evropské unii“, v němž představuje jednotlivé autokefální (samostatné církve) v EU. Na prvním setkání jsme měli možnost se seznámit s Kyperskou pravoslavnou církví.

Věřící pražských církevních obcí se 22. ledna v hojném počtu více než 50 duší sešli v prostorách Národního památníku hrdinů heydrichiády v sousedství katedrálím chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici, který zaplnili do posledního místa a někteří přichodzí museli i stát.

Setkání zahájil metropolitní protopresbyter o. dr. Jaroslav Šuvarský, který přivítal vzácné hosty – vладыky Kryštofa a velvyslance Kyperské republiky v České republice Jeho Excelenci Achilleas Antoniadese, jakož i zástupce Kyperské centrály cestovního ruchu Costase Orphanidese. Otec Jaroslav také poděkoval pracovníkům památníku za to, že umožnili uskutečnění přednášky ve svých prostorách.

Poté se ujal slova vладыka Kryštof, který připomněl, že kyperská církev patří mezi svými pravoslavnými sestrami ve světě k nejmenším, avšak také k nejstarším. Její počátky souvisí s návštěvou apoštola národů sv. Pavla a jeho druha sv. Barnabáše. S ostrovem je pevně spjat i sv. Lazar, který zde sloužil jako biskup a který je pohřben ve svém chrámu v Larnace. Vладыka dále přednesl stručný průřez dějin kyperského státu, které byly vždy pevně spjaty se životem zdejší pravoslavné církve. Vyzdvihl osobu hlavy místní církve a také prezidenta země arcibiskupa Makaria, který je dodnes



velmi uctíván. Bohužel novodobé dějiny země jsou poznamenány i tureckou okupací severní části ostrova, která tak bolestivě zasáhla do života místních lidí i církve. Celá přednáška byla doplněna multimediální prezentací – fotografií i map, kterou připravila ing. arch. Taťána Tzoumasová.

V rámci večera byl promítnut také dokument „Vzkříšený Lazar“, jehož autorkou je



šéfredaktorka Hlasu pravoslavi, sestra PhDr. Maria Kabošová. Přítomným film mimo jiné připomněl, že s památkou sv. Lazara se můžeme setkat prakticky na každém rohu – zelený kříž na lékárnách symbolizuje právě jeho památku.

V závěru vystoupil velvyslanec Kyperské republiky Jeho Excelence p. Achilleas Antoniadis, který poděkoval obyvatelům České republiky, pravoslavným věřícím a osobně vладыkovi Kryštofovi za trvalou solidaritu s lidem násilně rozdělené země a podporu úsilí o znovusjednocení. Připomněl také velké množství kyperských studentů na našich vysokých školách a množství turistů. Na jeho slova navázal o. Jaroslav, který vzpomněl kyperské dirigenty pěveckého sboru v katedrále: „Bratr Solon Kladas měl své srdce na Kypru a tam se vrátil, jeho přítel

a nástupce bratr Marios Christou se nedávno oženil s vnučkou kněze zdejší katedrály, a tak lze předpokládat, že jeho srdce zůstane s námi, v katedrále.“

Na závěr vладыka oznámil, že další přednáška by se měla týkat Řecka a uskuteční se v březnu, kdy je slaven státní svátek Řecké republiky.

Po zahájení cyklu promítání filmů s pravoslavnou tematikou v hotelu ICON se tak v krátké době vytváří další cyklus příležitostí k setkávání pravoslavných věřících. Potvrzuje se, že pokud se najde dobrý organizátor, a to sestra Maria bezesporu je, pak přijdou i posluchači a diváci. Poděkování patří také vладыkovi Kryštofovi, že si ve svém náročném programu najde čas a podobných setkání se zúčastňuje a obohacuje je svými promluvami.

MGR. ZDENĚK DRAGOUN

Bližší informace o dalších přednáškách najdete na portále www.hlaspravoslavi.cz.

MOST K SRDCI POZVÁNÍ DO ARCHY NOEMOVY

Jsmo připraveni i na potopu... a co vy? Zveme vás do novodobé Noemovy archy v sobotu 7. března 2009 v den svátku sv. Řehoře Theologa, U Sluncové 404, Praha 8 – Karlín

PROGRAM:

9,00 archijerejská liturgie
s metropolitou Kryštofem

11,00 požehnání metropolity Kryštofa
a zahájení výstavy ekologické
satiry v obrazech

Kulturní vystoupení dětí z nedělní
školy sv. Ludmily

Zajímavé dokumentární filmy

Představení ekologických sekcí
Pravoslavné akademie

více informací na našem portále
www.hlaspravoslavi.cz



SETKÁNÍ S IKONOGRAFEM



V minulém roce jsme vás průběžně informovali o chvályhodném odhodláni litoměřické pravoslavné obce a jejího duchovního správce o. archimandrity Marka Krupici pořídit do chrámu sv. Václava nový ikonostas. S Boží pomocí a za laskavého přispění mnoha dárců se to skutečně podařilo. Na konci minulého roku navštívil Litoměřice také autor ikonostasu ikonograf Michail Procenko pomáhal při instalaci ikonostasu a spolu s o. Markem navštívil nejen litoměřické muzeum, ale také svatyně v Praze.

Bratr Michail se narodil v roce 1958 v Adleru (dnešní Ruská federace). Od šesti let navštěvoval uměleckou školu. Za určující pro další tvůrčí dráhu považuje dva vlivy – evangelium, které mu v devíti letech darovala babička a v němž si často četl, a vliv učitelky T. K. Vereščaginové.

Jeho první ikona zobrazovala sv. Mikuláše a vytvořil ji na konci 70. let během základní vojenské služby v Černovecích, kde ji předal místnímu chrámu. Po vojně studoval na uměleckém učilišti K. A. Savického v Penze. Po jeho ukončení v r. 1985 dostává umístěnkou na Sachalin jako učitel Alexandrovského pedagogického učiliště. V letech 1987 – 1990 působí na Krymu jako restaurátor v Ajvazovského galerii ve Feodosii. Práce restaurátora jej však neuspokojovala a postupně vítězí touha psát ikony. Vrací se do Penzy, kde pracuje v ikonografické dílně při místním biskupství. Tam prohlubuje své studium ikonografie a při-

cházejí první velké práce: fresky a ikony pro chrám v Kuzněcku, podíli se na tvorbě ikonostasu v nově postaveném chrámu ve vesnici Velký Vjas v penzenské oblasti. V letech 1995–1999 pokračuje ve studiu ikonografie u pedagoga Moskevské duchovní akademie A. N. Soldatova. Pokračuje v psaní ikon, vytváří ikonostas pro seminář v Penze, v letech 2000–2003 pracuje na výzdobě chrámu Kazaňské Matky Boží v Bugulmě v kazaňském biskupství. Dále působí na Krymu, kde vytváří fresky pro chrám zasvěcený ikoně Radost všech zarmoucených v Nasypném a chrám sv. Mikuláše v Bělogorsku. Dále napsal ikony pro ikonostas chrámu Amvrosije Optinského, ikonostas chrámu Alexandra Něvského v městečku Sovětskoje a řadu dalších ikon pro chrámy na území krymského biskupství. V letech 2008–2009 pracoval na ikonostasu pro chrám sv. mučedníka Václava v Litoměřicích.

AMK

Z DENÍKU POUTNÍKA

POUŤ NA SV. HORU GRABARKU, POLSKO 2008

Ahojky, pokusím se s vámi podělit o zážitky z poutě na Grabarku. Z Lito-měřic jsme vyrazili 12. srpna, mám takový pocit, že bylo kolem půl jed-nácté. Byli jsme čtyři – můj duchovní otec archimandrita Marek, igumen Damián, moje kmoťrička Libuše a já.



Jeli jsme autem otce Damiána. Lada na plyn. Cesta byla jako noční můra. Specia-litka Polska – na dálnicích jsou přechody, semaforey. Teď se nemůžu přestat smát, bylo to pořád dokola. Jed'te 70, jed'te 50, pozor radar, jed'te 70, pozor přechod, pozor sema-fory a takhle to bylo pořád dokola, dálnice jako vyšitá. Hlavu mám děravou, nepamatuji

si, jak dlouho jsme takhle popojížděli, ale takových 13 hodin určitě. Asi kolem 2. hodiny ráno jsme to zapíchli u jedné benzínky, zhruba 40 km od Bialystoku. Vstali jsme něco po půl šesté ráno a pokračovali jsme v cestě.

Dorazili jsme do Bialystoku a tam jsme si prohlédli chrámy, moooc pěkné. A potom jsme jeli na čumendo do mužského kláštera Supraśl. Juk-



něte na fotky z Grabarky, tam mám Suprašl taky vyfocený. Tam se mi vážně moc líbilo. Bylo nám řečeno, že ještě v roce 1984 tam byla jen hromádka sutín a pár skorozbouraných domů. A v roce 2008 tam mají dva chrámečky, muzeum ikon... Zkrátka a dobře to tam vypadá úplně úžasně, sláva Tobě, Bože náš, sláva Tobě. Dobří mniši nás ubytovali v monastýru a měli jsme opravdu pohodlí, jako v pohádce.

A teď je tu první můj zážitek, který je téměř nesdělitelný. Otec Sáva, zdejší mnich, se pro mě stal vzorem opravdové pokory. Myslím, že na toho člověka nikdy nezapomenu....

A už to bylo tu, probudili jsme se a bylo 14. srpna, naše pout' začíná!!!! Vychází se z Dojlid, což je vlastně část Bialystoku, myslím. Pout' začala liturgií ve zdejším chrámu, který je zasvěcen sv. Eliášovi. Už to samotné pro mě byl důvod k radosti, sv. Eliáš je můj oblíbený světec. Potom přišlo na svěcení křížů a byl tam i arcibiskup Jakub. Právě narážíme na můj druhý téměř nesdělitelný zážitek. Můj duchovní tatík mi zase jednou dokonale viděl do hlavy, vzal mě za ruku a protáhl mě k biskupovi. Potom požádal arcibiskup Jakuba, aby mi poželhal k tomu, že můžu příští prázdniny strávit tři týdny v klášteře v Dojlidech. A arcibiskup požehnal, to je jeden z nezapomenutelných zážitků v mém životě. Jak to mám napsat?? Muse-li byste být na mém místě, abyste věděli... Sláva Tobě, Bože náš, sláva Tobě.

Potom už jsme se vydali na asi 30km cestu. První den ještě nohy skoro nebolely. Poutníky si rozebrali místní lidé, nanejvýš milí a pohostinní. Druhý den jsme našlápli asi 35 km, nemůžu říct, že nohy nebolely, ale co je důležitější, zázkramem nesmrděly. To jsme dořapali do Hajnowky a krize byla na zápraží.

Bylo fakt děsný vedro a viděla jsem, že třetí den putování si už vybírá své daně. S poutníky jsme pak dorazili do Kleszczel, kde jsme byli pohoštění přímo královsky....

Z Kleszczel jsme vyrazili po sv. liturgii směr Zerczyce. Oficiálně jsme měli našlápnout jen asi 25 km, ale několikrát nás upozorňovali, že si k tomu vždycky musíme přičíst tak 5 km. V pondělí jsme se vzbudili, měla jsem hodné divnou ná-

ladu. Byla jsem moc šťastná. Od Grabarky už to bylo jen pár kilometrů. Otec Damián nás odvezl do Zerczyc a pak už to bylo na sv. horu jen 11 km. Vypadalo to, že už nikoho nohy nebolí, skoro mi přišlo, že v tu chvíli bychom byli schopni jít ještě hoodně daleko.

Už nevím, v kolik hodin jsme došli na Grabarku. Chvillemi mi přišlo, že jsme na kolotočích. Čím jsme byli blíž ke klášteru, tím víc bylo okolo nás stánků s všelijakýma zbytečnými tretkama, všelijaký naprosto zbytečný krámy, který jsou k ničemu.... Nejprve mi to lezlo na nervy, ale pak přestalo:o). Potom už jsme prošli branou monastýru na sv. hoře a zamířili k jednomu z kostelů. Ten se obešel třikrát po kolenou. Já jsem OSTUDA a nešla jsem. Neměla jsem fáče, to je pěkně blbá výmluva, jednou mě to bude mrzet...

Potom jsme šli na oběd, jako zahraniční hosti jsme měli plno výhod. Všude kolem pobíhalo hodně mnišek, člověk nevěděl, kam koukat dřív, v tom mi to připomnělo Velehrad. Jeden den na Grabarce utekl tak nepředstavitelně rychle...v chrámech se pořád něco dělo... Přiznám se, moc jsem si přála, aby ten den nikdy neskončil.

Večer jsme se opět úspěšně přifařili na večeri, to byl pro mě vrchol programu. Tolik biskupů pohromadě: to jsem brala poželhání všema čtyřma. Největší radost jsem měla z toho, že jsem našla i arcibiskupa Jakuba (ten, který mi poželhal v Dojlidech) a dostala jsem znovu poželhání.

Celou noc se sloužily panychidy u hrobů, zpo- vídalo se, lidé se modlili a někteří taky spali, třeba my. Bylo několik liturgií za sebou, my jsme šli na liturgii od 4 hodin ráno, dodnes za to děkuji Pánu Bohu, že jsme šli zrovna na tuhle. Sloužil vладыka Řehoř a teď opravdu nepůjde slovy vyjádřit nic. Svátý člověk, tělo sice má na zemi, ale jinak už je myslím u Pána Boha. Pro představu:

Ach jo, to bylo moc fajn, nezapomenu. Na rozdíl od ostatních biskupů, ke kterým jsem si šla pro poželhání, se mě hned ptal, odkud jsem... Bylo vidět, že ho jeho ovečky opravdu zajímají.

Na liturgii přišla i bývalá igumenka, to se pozná tak, že má velký kříž. Teda, mohlo jí být osmdesát, ale bylo vidět, že Pánu nic neodmítne. Dokonce



i klečela a potom jí pomáhaly vstát....to bylo úžasné, chodící modlitba vzdálená ode mě dva metry. Celou liturgii mi to nedalo a pokukovala jsem po ní. Přišla mi tak krásná, celá Jeho. Nechala jsem si to ale pro sebe a jen jsem sledovala, ale nenápadně. A duchovní tatík mi opět viděl do hlavy. Po liturgii mě popadl za ruku a vedl mě k ikonostasu, kde stála i bývalá matka igumenka. Tak jsem se otce ptala, kam jdem, a on mi řekl, že pro požehnání. Jakou velikánskou nepopsatelnou radost jsem v tu chvíli měla, co všechno by Ježíš pro své děti neudělal. Přiznám se, že mě trochu pobolivalo břicho. Přišli jsme k té svaté matce, hned jsem poznala, že přede mnou stojí o holi sama POKORA. Hned od otce vzala požehnání a otec jí začal říkat, že mám požehnání od vladyky k tomu, že můžu pobýt v monastýru ve Zwierkách, a že ji prosí o modlitby za mě. Hned mě objala, nepopsatelný, ještě když si na to teď vzpomenu. Rychle jsem jí políbila ruku a víte co udělala? Políbila mi taky ruku, dokázala to tak rychle, že jsem ani nestačila ucuknout. Nemohla jsem říct ani slovo, nešlo mi to. Svátá matka se zeptala na jméno, otec odpověděl Miroslava a ona kývla hlavou. Otec mě odvedl.... A já cítila, že Ježíš je tak blízko...

Potom už to šlo ráz na ráz, vydali jsme se na cestu směr monastýr Jableczná. Tam jsme chvíli pobýli u bratrů, ale co vám budu povídat, jak se mi nechtělo zpátky do Čech, ne, vůbec se mi nechtělo..... Ale odvezla jsem si ohromné bohatství, ověněná milostmi od Ježíše, které jsem si ani v nejmenším nezasloužila.

V létě se znovu chystám do Polska, ale všechno je na Něm. Mám požehnání od samé plnosti kněžstva, které mi otec vyprosil.... Jsem připravená udělat cokoli, co si bude Pán přát. Nemyslím, že mě bude v klášteře čekat nějaká relaxace nebo snad uspokojení, nezčeřený klid..tak to je to poslední, co čekám. V Polsku takové návštěvy kláštera říkají POSLUŠANIE, tak to sranda nebude. Ale chce-li to Pán, chci to i já.

MIROSLAVA MARTINA



SILVESTR V HRUBÉ VRBCE



PRAVOSLAVNÁ MLÁDEŽ NA NÁVŠTĚVĚ V MONASTÝRU

Ve dnech 29. 12. až 1. 1. proběhlo v monastýru svatého Gorazda v Hrubé Vrbce neoficiální setkání mládeže pražské a olomoucké církevní obce. Koordinátor mládeže Metoděj Vít Kout při katedrálím chrámu sv. Cyrila a Metoděje popřál otci archimandritovi Jáchymovi za pražskou mládež k jeho zvolení do úřadu pomocného biskupa. Otec Jáchym poděkoval mládeži katedrálím chrámu za uskutečnění sbírky ve prospěch vybudování nového monastýrského ikonostasu. Mládež si uvědomuje, jak důležitou roli začal monastýr v Hrubé Vrbce vykonávat a s jakou péčí a vřelostí se otec igumen již řadu let stará o příchozí poutníky. Zásluhou otce Jáchyma se monastýr stal vyhledávaným poutním místem, kam věřící přicházejí pro duchovní radu, útěchu i za odpočinkem. Rozsáhlé rekonstrukce, které od začátku působení otce Jáchyma pokračují do dnešních

dnů, umožnily rozšířit kapacitu míst pro poutníky, vytvořily vhodné prostředí pro návštěvy rodin s dětmi. Pokud bych měl vyjádřit radost nad dílem otce Jáchyma, nenapadají mne lepší slova než ta, která pronesl metropolita Kryštof ve svém článku k 130. výročí narození biskupa mučedníka Gorazda: „Návštěvníci Hrubé Vrbky mají dojem, že je zde monastýr již dlouhá desetiletí, a diví se, jak je možné, že o něm dosud neslyšeli.“ Dej Vám, otče Jáchyme, Pán Bůh do dalších let mnoho sil!

VZNIKLO TO SPONTÁNNĚ

Ještě nedávno by pro mě představa silvestra stráveného v monastýru byla naprosto nemyšlitelná. Dnes už ale můžu s jistotou říct, že silvestr 2008 v Hrubé Vrbce byl jeden z nejlepších, jaké jsem kdy zažila.

Celá akce vznikla naprosto spontánně a neorganizovaně. Původně měla jet jen hrstka lidí



z Olomouce, ale postupně se nabalovali další a další zájemci, až nás nakonec bylo kolem patnácti, a to v podstatě z celé republiky (kromě Olomouce byla nejsilněji zastoupena Praha a Hradec Králové).

Program našeho třídeního pobytu byl samozřejmě dán prostředím monastýru, což ovšem neznamenalo, že bychom si tam neužili i spoustu legrace. Chodili jsme na procházky, hráli hry, silvestrovský večer se neobešel bez šampaňského, chlebičků a létajících prskavek. To, co ale tento silvestr odlišovalo od jiných, bylo obrovské duchovní obohacení, kterého se nám všem dostalo a které pocítili i nepravoslavní účastníci. Každodenní bohoslužby a modlitby před jídlem, společné vícehlasé zpívání pravoslavných zpěvů a hlavně možnost setkat se s otcem Jáchymem – úžasnou osobností spojující v sobě duchovní hloubku a laskavý humor. K dokonalosti atmosféry přispěla svým kuchařským mistrovstvím a krásným zpěvem při bohoslužbách i mátuška Daniela Tomečková a také otec Serafim Tomeček, který nás ve svém novoročním kázání povzbudil v prosté a upřímné zbožnosti bez přílišného theologizování a kritizování chyb druhých.

Děkuji Bohu za tento krásný duchovní zážitek a těším se na další setkání v Hrubé Vrbce,

třeba v květnu na pouti u příležitosti 130. výročí narození sv. novomučedníka Gorazda.

MARTA HOLMANOVÁ, PRAHA

JAK JSME SE PŘIPRAVOVALI ANEBO PRAKTICKÉ RADY

Jsou to téměř dva roky, co jsme se ženou pojali nápad navštívit monastýr sv. Gorazda v Hrubé Vrbce a přibližně čtrnáct dní od vykonané návštěvy.

Před samotnou cestou jsme do auta sbalili vše, o čem jsme byli přesvědčeni, že je pro pobyt v monastýru nezbytné. Jídlo, mýdlo, toaletní papír, věci do zimy, kdyby se netopilo, baterky, kdyby se nesvitilo, postýlku pro naši 1,5letou dceru a mnoho jiných věcí. Pouze Bibli jsme nebrali, bylo by to nošení „dříví do lesa“. Takto vybaveni jsme nasedli do přeplněného automobilu a vyrazili za nevšedními zážitky.

V Hrubé Vrbce jsme postupně začali zjišťovat, že mnoho pečlivě zabalených věcí netřeba vůbec vybalovat. Všude bylo teplo a čisto, na postelích povlečení, WC a sprchový kout vybaven vším, co by měl obsahovat. Toť infor-



mace pro ty, kteří by jako my chtěli navštívit monastýr a nebyli si jisti, co v něm kromě otce Jáchyma očekávat.

Otec Jáchym si zaslouží nový odstavec. Je to velmi milý, tolerantní a obětavý člověk. Po celou dobu pobytu nás (přibližně 15 návštěvníků) zahrnoval péčí, byť na něm bylo vidět, že je z předešlých poutníků ze Slovenska unavený.

Prostředí monastýru má na člověka velmi uklidňující vliv. Shrabaná zahrada, ve které rostou ovocné stromy, několik záhonků zasypaných sněhem, obytné stavení obložené dřevem, pískoviště a houpačka pro děti. Čas se tu však nezastavil. Můžete využít služeb internetu, otec ovládá email i další způsoby komunikace. Monastýr není vytržen ze světa, ale svět je zde produchovnován.

Každodenní liturgie, večerní bohoslužby či společné modlitby u společného jídla nám neustále připomínaly, že Hospodin je náš pastýř. A opravdu, nedostatku jsme neměli.

Chtěl bych tímto krátkým článkem poděkovat otci Jáchymovi a mátušce Daně Tomečkové, kteří o nás a o další poutníky v monastýru sv. Gorazda s láskou pečovali.

RADEK JAKUB ŠTĚPÁNEK, OLMOUC

SPOLEČENSTVÍ V HRUBÉ VRBCE ANEB CO MÁLOKDO ČEKAL

Pravoslavný Silvestr – spontánní přemlouvání a pozvání skvělých přátel od olomouckého „Gorazda“ přineslo nečekané ovoce. Duchovní i světštější. Na co z těch pár dní v monastýru v malé moravské vesničce u slovenských hranic asi nikdy nezapomenu: vůni a společné zpívání při liturgii v krásném chrámu, teplo a zlatavý oheň ve starých kamnech ve společné jídelně, humor a organizační nasazení otce Jáchyma, vřidnost a zájem každého nově příchozího, modlitby před společným jídlem, místního černého kocoura usínajícího



mi v klíně, mrazivé odpoledne na okolních zasněžených kopcích. Ráda bych se do Vrby ještě někdy zase vydala a přeju všem, co tam byli, a i těm, co se o nás starali, pozhnaný tento celý rok.

LUCKA BERNÁ, HRADEC KRÁLOVÉ

TŘICET PŘÍPADŮ ANEB MALÉ, BÍLÉ, KULATÉ

V našem životě velmi chybí laskavý humor, proto nepochybně každého čtenáře potěší ukázka ze stejnojmenné knihy, s ilustracemi Jana Heraleckého, z pera Doc. MUDr. ThDr. Mgr. Jaroslava Maxe Kašparů, Ph.D, premonstrátského terciáře, která vyšla v nakladatelství Cesta. Max Kašparů postupně vystudoval stomatologii, všeobecné lékařství, pedagogiku, etiku a teologii. V Pelhřimově založil Norbertinum – centrum pro pastorální medicínu, kde působí jako psychiatr, terapeut, diákon a soudní znalec. V posledním období se zajímá také o pravoslavnou spiritualitu a pravoslavnou pastorální medicínu. 8. února jsme se s ním mohli setkat i na televizní obrazovce ČT v dokumentu Vzkršíšený Lazar. Max Kašparů má velký dar vysvětlit složité prostě, laskavě a s humorem. Pozornosti čtenářů by neměla ujít také jeho publikace Základy pastorační psychiatrie pro zповědníky.

EXPERIMENT


Bylo to v době, kdy na obzoru sice plály jasné zítřky, v globále bylo všeho dost, ale v obchodech nebylo skoro nic. Co tam bylo určitě, tak fronty.

Při jedné z nich, abych se nenudil, jsem vymyslel pokus na jedné z obsluhujících učenek. Na tomto místě je dobré dodat, že psychiatři mají na rozdíl od svých kolegů, například gynekologů, tu výhodu, že mohou vyšetřovat a experimentovat i ve frontě na banány. V obchodě bylo mimo jiné i pracoviště odborného výcviku učňů v oboru prodavač. Žákyně po prvním ročníku už mohly samostatně krájet salám a vžít cibuli. Někteří z děvčat byla sice rozklepaná trémou, zato jiné učenky se naopak tvářily jako ostřílené obchodnice a dávaly všem najevo, kdo je v prodejně pánem. Sebevědomost a domýšlivost jim sršely z očí.

Když jsme se dostal na řadu, obsluhovala mne právě jedna „zkušená obchodní profesionálka“.

„Tak co to bude, mladej pane?“ řekla lehce nadneseně a pozvedla důležitě obočí.

M 150100

Zdravotní pojišťovna 	RECEPT NA NÁLADOL	Pořadové číslo	Státní R * 289605
Předpisující: MUDr. Jaroslav Max Kašparů		Pracoviště: psychiatrická ordinace Norbertinum, Pelhřimov 2006, 393 01	
Rp.			
Vezmi: <i>lásť pohody, deci ochoty, lžici tolerance, hrnek humoru, lžičku pokory, deko velkoryposti a špetku elegance</i>			
<i>Vše smičej a rozděl na 365 dílků</i>			
<i>Servíruj s dobrým slovem a ozdobené úsměvem</i>			
Dne 2. listopadu 2007			
razítko zdravotnického zařízení jmenovka a podpis lékaře		Připraveno: <i>J. Kašp.</i>	Vydat:
Bez data vystavení, razítka smíru, zařízení, jmenovky a podpisu lékaře recept nepřijímt!			

I - třetí ZP, C - správučast pacienta, P - třetí pacient



„Dvěštěpadesát tisíc miligramů rómky.“

Děvče se zarazilo a znovu se mne zeptalo, co že to chci.

„Dvěštěpadesát tisíc miligramů rómky,“ odpověděl jsem stejně jako předtím. V tu chvíli jsme ve svém experimentu upozoroval, že její důležitost a vysoké sebevědomí se začínají před zákazníky, kteří stáli za mnou a poslouchali náš rozhovor, rychle rozpouštět.

„No, slečno, říkám dvěštěpadesát tisíc miligramů rómky,“ vyslovil jsme potřetí a znatelně hlasitě, aby to s určitostí slyšeli i lidé za mnou.

Experiment pokračoval. Mladá prodavačka zrudla, zbledla, rozhlédla se kolem sebe, ale zeptat se mne potřetí už neměla odvahy. Chvilí trapně stále, asi se snažila převést tisíce miligramů na kila, a protože se jí to nedařilo, bleskurychle zmizela za těžkým závěse, který odděloval prodejní část od skladiště.

Za malou chvíli se závěs mírně odhrnul a ze skuliny na mne hledělo několik párů vyjevených dívčích očí jejích kolegyň. Asi jim sdělila, že mezi zákazníky narazila na magora. K pultu se už nevrátila. Když utekly asi dvě

minuty, závěs se razantně rozhrnul a k pultu přistoupila paní mistrová.

„Vy jste si asi také něco přál?“ zeptala se mne zkoumavě a nedůvěřivě, podporována ze skuliny zraky učenek.

„Ano, chci jen čtvrt kila cikánky.“

„Jen tohle?“ zeptala se mne ještě jednou a pro sebe dodala: „Co ta holka pitomá dneska blbne?“

Když jsem dostal požadované zboží, odešel jsme kregál s čokoládou, koupil pět různých kousků a odešel do skladu. Děvčatům jsme vysvětlil svůj experiment, každé dal sladké balení, své pokusné oběti se omluvil a dal jí tu ze všech největší. nezapomněl jsme ani na paní mistrovou. Všechny to vzaly dobře.

Z oné mladé učenký je už dnes, po těch letech, pokladní v jednom velkém pelhřimovském obchodním domě. Kdykoliv tam nakupuji, chodím záměrně ke kase, kde inkasuje ona. Když přijdu na řadu, šibalsky se na mne usměje a pokaždé se zeptá: „A dneska je to bez rómky?“

SMK

WWW.HLASPRAVOSLAVI.CZ

CHCETE MÍT PŘEHLED O TOM, CO SE DĚJE? STAČÍ NAVŠTÍVIT NÁŠ PORTÁL:

aktuální informace a zprávy

zasílání pozvánek e-mailem (je ale potřebné zaregistrovat na portálu svou e-mailovou adresu, pokud nevíte jak – ptejte se)

zpravodajství z domova i ze zahraničí

nově: neustále aktualizovaná stránka metropolitity Kryštofa využijte možnosti internetové služby modlitební pomoci

a připojte se také k prosbám

připravujeme internetové přenosy bohoslužeb

Bez vaší laskavé pomoci, modliteb i darů, nebudeme schopni v roce 2009 portál dál provozovat. Nejde o odměnu pracovníkům, kteří chod zabezpečují zdarma, ale o základní výdaje. Pro rok 2009 potřebujeme zakoupit prodloužení licencí a uhrazovat také náklady spojené s přenosem dat.

PROSÍME PROTO: POMOZTE A PODPOŘTE NÁŠ PORTÁL HLASU PRAVOSLAVÍ.

JANOVO EVANGELIUM– 1. KAPITOLA

Nový svazek v řadě pravoslavných biblických komentářů

Otec protojerej ThDr. Štefan Pružinský je dobře znám studentům a absolventům Pravoslavné bohoslovecké fakulty v Prešovské univerzity v Prešově, kde zanechal bohaté tvůrčí i organizační dílo, ale i všem našim lidem v církvi, kteří mají rádi Písmo svaté a sledují vývoj na naší duchovní škole. Studium Písma svatého, a speciálně Novému zákonu se věnuje neúnavně už od svých studentských let. Pravoslavným bohoslovcům, ať již studují přímo v Prešově anebo na detašovaném pracovišti v Olomouci, neúnavně postupně připravuje novozákonní komentáře, které mají, jak se říká, jednoho společného jmenovatele: vyložit biblické knihy Nového zákona jako východiska pravoslavného duchovního života a normy, jimiž se musí věrně řídit církevní tradice.

Nyní máme před sebou z pera o. Štefana nejnověji vydaný komentář s názvem: *Evangelium podľa Jána* (kapitola I). Vydavatelem je opět Pravoslavná bohoslovecká fakulta Prešovské univerzity v Prešově. Z názvu knihy je patrné, že se soustřeďuje především na bohoslovecky klíčové verše úvodní kapitoly Evangelia svatého Jana Bohoslovce, které modlíci se církev dobře zná, neboť zaznívají při svaté liturgii o svátku svatě Paschy: „Na počátku bylo Slovo, a to Slovo bylo u Boha, a Bůh byl Slovo..“ (atd.) Je to takzvaný Prolog – hluboká teologická výpověď o Synu Božím, našem Spasiteli, Pánu Ježíši Kristu a jeho předvěčném vztahu k nebeskému Otci i jeho spasitelném vztahu k lidem. Ta výpověď je neochvějný základ naší víry, východiskem pravoslavného dogmatu o Přesvaté Boží Trojici. Podle o. prof. Pružinského, který se opírá o pojetí svatých církevních Otců, je nutno Prolog k Janovu evangelium „považovat za teologický prolog k evangelium vůbec, protože předkládá světu tak hluboké a vznešené svědectví a učení o osobě Ježíše Krista, zejména o jeho Božství, jaké nenajdeme v žádné novozákonní knize.“ Je proto pochopitelné, že autor vzpomněného komentáře vložil do obsáhlého úvodu ke

svému svazku i výklad historicko-kritický a pojednání o „Významu učení o „Slovu – Logu“. V něm nechybí rozbor tohoto teologického pojmu ani z hlediska jeho filozofického vývoje v období předkřesťanském. Množství odkazů na literaturu sice neulehčí čtení tomu čtenáři, který je méně zasvěcen do problematiky, zato pomůže bohoslovcům, jak se seznámit s názory různých autorů, kteří se problémem zabývali, třebaš jej řešili různě. O. prof. Pružinský nenechává čtenáře na pochybách, na které straně jsou jeho sympatie; důsledně zastává hledisko, jak tomu bývalo v epše svatých Otců v prvotní církvi, že při veškeré úctě k svobodě a pluralitě názorů musí být v zásadních křesťanských věcech jednota. Vděčná za toto stanovisko, vysvitající z každého řádku jeho díla, je svému zaslužilému profesoru nejen Pravoslavná bohoslovecká fakulta, pro kterou je stanovisko svatě církevní Tradice nekompromisně prioritní, ale i celá naše pravoslavná veřejnost. Je pozoruhodné, že pravoslavní exegeti (vykladači) svatého Písma, ať jsou z duchovních škol ruských, srbských, řeckých, polských, francouzských, amerických či jiných, se v principiálních hodnoceních shodují, neboť zastávají klasickou linii svatých církevních otců a učitelů. Nenechávají se zmást různými racionalistickými modernisty, a tu je důležité, aby v tomto duchu a tradičním směru získávali poučení také bohoslovecky méně vzdělaní věřící v církvi. Drobné chyby, které unikly ve vydání knihy při korektuře, čtenář spisu jistě odpustí; zdánlivé nepřesnosti v přepisu příjmení z ruské azbuky či církevněslovanských textů čtenář český nebo ruský pochopí, uvědomí-li si, že autor užívá zásadně čtení církevněslovanských hlásek podle výslovnosti ukrajinsko-slovenské.

Nová kniha otce profesora ThDr. Pružinského vyžaduje ovšem poctivé čtení, trpělivé studium a přemýšlení, ale tato námaha je obohacující. Lze si ji objednat přes Detašované pracoviště PBF PU v Olomouci (Masarykova 17).

PA



V PANKRÁCKÉ VĚZNICI

Metropolita Kryštof sloužil v sobotu 17. ledna 2009 svatou liturgií pro pravoslavně věřící v Pankrácké věznici v Praze. Při této příležitosti se blíže seznámil s vedením věznice, ve které byl v roce 1942 zadržován, vyslychán a odsouzen k smrti svatý mučedník vladyka Gorazd a jeho druhové. Metropolita předjednal možnost konání pravoslavné bohoslužby na místech posvěcených jeho utrpením. Tato bohoslužba by se měla konat letos na jaře spolu se svěcením vězeňské kaple, vybudované v jedné historické cele, sloužící pro bohoslužebné účely všech registrovaných církví, včetně naší pravoslavné.

Svatou archijerejskou liturgií metropolita Kryštof sloužil s protodiákonem Vasylem Buchukem a protodiákonem PaedDr. Lubomírem Bajcurou. Také jim pomáhal kantor Ph.D. Mykola Lemko.

Poděkování za organizační pomoc při této liturgii patří také 1. zástupci ředitele Vazební věznice Praha-Pankrác plk. Bc. Miloslavu Sekerkovi, kaplanu P. RNDr. Mgr. Miloši Františku Pěvrátilovi a kaplance Mgr. Simoně Tesařové, která tuto událost fotografovala.

Liturgie pro vybrané obviněné se konala v improvizovaných podmínkách v kulturní místnosti v prvním patře oddělení pro výkon vazby. Arcibiskup Kryštof v svém kázání

připomněl význam radostné vánoční zvěsti narození Spasitele, který se rodí v srdcích všech lidí hledajících pokání a odčinění vin. Několik obviněných vyzpovídal a podal jim svátost eucharistie. Po liturgii si také v doprovodu kaplanky Mgr. Simony Tesařové prohlédl malou kapli, která byla zřízena v pankrácké věznici. Zaujala ho přitom zejména ikona, jejímž autorem je jeden z pankráckých vězňů. Mgr. Tesařová při této příležitosti arcibiskupa požádala o vysvěcení této kaple a získala příslib jeho další brzké návštěvy.

Arcibiskup již v minulosti sloužil v několika věznicích, v lednu 2009 například ve Věznici Pardubice. Na Pankráci byl však poprvé.

POUŤ DO FINSKA

S požeňáním Jeho Blaženosti, vladyky Kryštofa, si Vás dovoluji pozvat na poutnickou návštěvu Pravoslavné církve ve Finsku ve dnech 1.-7. srpna 2009. Pouť se uskuteční na pozvání Jeho Vysokopřeosvícenosti Arcibiskupa Karelianského a celého Finska Lea.

Program bude bohatý, navštívíme posvátná místa Finské pravoslavné církve, včetně několika monastýrů a též historické pamětihodnosti Finska.

Cena celého zájezdu je nyní stanovena na 12 500 Kč.

Z důvodů velké vytíženosti letadel v prázdninovém měsíci srpnu, jsme byli nuceni závazně zamluvit letenky již nyní, z čehož také vyplývá povinnost je co nejdříve zaplatit! Proto prosíme všechny o co nejvčasnější zaplacení zálohy, která byla stanovena na 9000 Kč a to nejlépe do půlky března, tj. do 15. 3. 2009

Ondřej Chrást

Tel: 606 914 916, email: ondrej.chrast@gmail.com



SLOUŽÍ V JABLONCI NAD NISOU

V sobotu 10. ledna sloužil svatou liturgií o. Nikolaj Masňuk z Liberce ve věznici Rýnovice – Jablonec nad Nisou, kam dochází za vězni dvakrát až třikrát za měsíc již od roku 2005. Ve výkonu trestu je zde celkem 650 vězňů, 14 z nich duchovně sytil o. Nikolaj, pět již bylo propuštěno na svobodu. 3. ledna 2009 přijal svatý křest Jurij Dikij. Na fotografiích je o. Masňuk spolu s ředitelem věznice plk. ing. Oldřichem Pšeničkou.



MÁME MOBILNÍ IKONOSTAS

NOVINKY Z ČESKÉ LÍPY A STRÁŽE POD RALSKEM



Velké svěcení vody. Foto – Bratr Bohdan.

Na podzim roku 2008 jsme v České Lípě přistoupili s pomocí našeho “dřevaznalého“ bratra, který nechce být ze skromnosti jmenován, ke konstrukci lehkého přenosného ikonostasu. Sloužíme v propůjčeném chrámě a jednou z podmínek užívání je, aby byl ikonostas mobilní (jsou zde občas slouženy římskokatolické pohřby). Byl sem zapůjčen kovový přenosný ikonostas, ale ten bylo nutné vrátit, a proto jsme jednu sobotu nakoupili dřevo, dovezli do chrámu nástroje a pustili se s pomocí Boží do práce. Za několik hodin jsme měli hotové jakési „stojany“ na ikony, které jsme ve vrchní části spojili okrasnou lištou, čímž vznikla kostra jednoduchého nízkého ikonostasu, který jsme dočasně opatřili papírovými ikonami, přičemž o. Nikolaj objednal psané ikony přesně podle daných rozměrů. Druhý bohuznámý bratr vyrobil osmiramenný dřevěný kříž, který jsme připevnili nad královské dveře. Na začátku nového roku byly hotové psané ikony a nedávno jsme je nasadili na ikonostas. V předvečer svátku Teofanie byly ikony o. Nikolajem posvěceny. Toto jaro nás ještě čeká ozdobit ikonostas okrasnými lištami, dodělat královské dveře a závěsy. Až se trochu oteplí, tak bychom

ikonostas rádi nalakovali. Až bude vše hotové, zašleme do redakce závěrečnou reportáž i s fotkami.

Ve Stráži pod Ralskem už stojí ikonostas více let a má tu výhodu, že nemusí být přenosný. Tam nás ale trápí zase jiné těžkosti: špatné dveře a „průduchy“ v zadní části chrámu, které větrají chrám natolik, že byla vnitřní teplota na letošní svátky Narození okolo -10°C . Byly tedy pořízeny dočasné dřevěné dveře, které nahradily ty staré kovové. Byla přislíbena finanční pomoc pro pořízení nových kvalitních dveří, takže by se mělo v tomto roce přistoupit k jejich zhotovení a osazení. Navíc bychom rádi v létě vyzdili ony nešťastné průduchy v oblasti sakristie. Také nás čeká zavěšení zvonu, který vladyka Kryštof vysvětil při své poslední návštěvě v den chrámového svátku sv. Pantelejmona. Tento chrám ve Stráži p. R. je celkem útulný a nevelký, a proto uvažujeme o instalaci velkých kamen, která by nás zahřála v chladných měsících a zpříjemnila průběh bohoslužeb. Snad se nám vše s pomocí Boží podaří uskutečnit, k čemuž Vás prosíme o modlitby.

S POŽEHNÁNÍM O. NIKOLAJE ONČULENKA NAPSAL
DIÁKON MAREK MAXIM ŠVANCARA

RODINNÁ PUTUJÍCÍ CÍRKEV PRAVOSLAVNÍ V NORIMBERKU

Prot. Petr Stěpanov – představený Pravoslavné církevní obce blažené Xenie Petrohradské v Norimberku vypráví o svých zkušenostech. Pochází z Ruska, narodil se v rodině pravoslavného kněze a všech jeho 5 bratrů se zasvětilo církvi. Do Německa ho vyslal Posvátný synod Moskevského patriarchátu před sedmi lety, kdy tu v severních regionech vznikla naléhavá potřeba kněze.

MOBILNÍ PUTUJÍCÍ CÍRKEV

Hospodin mi dal to štěstí, že nejsem ve službě sám, ale dělí si ji celá moje rodina: mátuška Marina vede pěvecký sbor na bohoslužbách a věnuje se různým aktivitám s dětmi. Mí starší synové zpívají ve sboru, a nejmladší je mým pomocníkem v oltáři. A tak když je potřeba vykonat nějaké svátosti, obřady nebo vyjet na jiné místo a odsloužit tam bohoslužbu, děláme to společně s celou rodinou. Proto nám také říkají „rodinná putující církev“.

PRAVOSLAVNÍ V NORIMBERKU

V Norimberku je pravoslavi velice rozšířené. Kromě ruské obce tady již dávno existuje řecká, srbská a rumunská obec. Byla zde početná ruská emigrace. Po 2. světové válce sem přišla spousta běženců a válečných zajatců. V sousedním městečku Erlangenu si lidé vlastními silami přestavěli malý dům na chrám. Pokud chcete mít představu, kolik tu bylo našich krajanů, zajděte na norimberský Jižní hřbitov, kde také najdete desíti metrový pravoslavný kříž.

CO NÁS TRÁPÍ NEJVÍCE

Nejvíce nás trápí skutečnost, že naše obce nemají své chrámy. Musíme se snažit prostřednictvím osobních vztahů navazovat kontakty s vládními, církevními a humanitárními organizacemi, a domlouvat zápůjčky místností pro konání bohoslužeb. Jen za poslední čtyři roky

jsme se v Norimberku museli třikrát stěhovat.

Problémy jsou také s obstaráváním bohoslužebného vybavení a knih, video a audio nahrávek, duchovní literatury do našich knihovniček. Pro mnohé naše věřící je problémem také vzdálenost: Mnozí přijíždějí i z míst vzdálených 100 - 200 kilometrů, aby mohli přistoupit k tajinám církve. A také je nedostatek kněží, proto každý z nás duchovně pečuje nejméně o dvě až tři obce.

V HISTORICKÉM SRDCI MĚSTA

Náš chrám najdete v samém srdci Norimberku na jednom z nejpřitažlivějších míst pro turisty. Královská pevnost "Kaiserburg" byla postavena na skále v roce 1050; a v první polovině 12. století se stala královským hradem, ve kterém pobývali prakticky všichni němečtí vládcové. Právě zde se nachází nejstarší chrám v Norimberku – Burgkapella. Nyní je pod správou státu a katolické církve a my zde smíme vždy v předem domluveném termínu sloužit svatou liturgií. To ale znamená, že musíme chrám stále vyklízet a před každou další bohoslužbou opět postavit veškeré příslušenství pravoslavného chrámu.

CHCEME VYBUDOVAT VLASTNÍ CHRÁM

Když Hospodin požehná, tak se chystáme za tři roky začít se stavbou vlastního chrámu v městečku na břehu řeky Main - Dunaj. Jeho výška by měla být 36 metrů. Máme projekt



a modlíme se k naší nebeské přímlyvkyni Xenii Petrohradské, aby nám pomohla v tomto velkém díle podobně jako pomáhala za svého života při stavbě Smolenského chrámu v Petrohradě.

JAK SE NĚMCI STÁVAJÍ PRAVO SLAVNÝMI

V naší obci je několik luteránských a smíšených rodin. Příběh jedné německé rodiny je zajímavý tím, jak přišli k pravoslaví. Přes sportovní zálibu – zápas. Jezdili často do Ruska na soutěže, hovořili s místními lidmi, viděli krásu a velkolepost chrámů i bohoslužeb, a když zjistily, že v Norimberku, kde bydlí, je pravoslavná obec, začali pravidelně přicházet a nakonec přijali pravoslaví.

KŘESŤANSTVÍ S MODERNÍMI RELIKTY POHANSKÝCH ZVYKŮ

To, co mne zaráží je, že prakticky všechny křesťanské svátky jsou zde smíchány s nekřesťanskými tradicemi. To jsou nám všem známé Valentýny, Halloweeny atd. Jednou jsem na toto téma hovořil s katolickým knězem a snažil jsem se srovnat pravoslavnou a západní tradici. U nás se slouží bohoslužba, jde církevní průvod s korouhvemi a ikonami, zní církevní zpěv. A tady to je karneval a show, nezkrtné bujaré veselí, a místo ikon a svatých nesou jakéhosi draka... To vše křesťanskému svátku přidává úplně jiný odstín. K mému údivu se katolický kněz postavil na obranu takovéto, jak řekl "tradiční" oslavy. A z toho vyplývají další problémy. Taková oslava a obřady plně zastíní duchovní podstatu svátku a působí na člověka úplně jinak. Podobně formálně tady vnímají i obřad svatby a křtu. A už vůbec nikdo nechápe, jak se někdo může v dnešní době klanět ikonám a líbat je. I luteránští duchovní mi říkají: „Jsme dnešní lidé, věříme sami sobě a žádné zázraky se nedějí.“

EMIGRACE A NÁVRAT K BOHU

Teprve v emigraci si často lidé uvědomí, že jim chybí ten "vzduch," který dýchali ve vlasti. A k církvi se začnou obracet i ti, kteří se doma považovali za ateisty a přicházejí k pře-



Celý rozhovor si můžete přečíst na www.pravoslavie.ru/guest

svědčení, že duchovnost není jen prázdné slovo, ale stav usilování o sjednocení s duchem. V chrámu hledají také jednoduša...

ZODPOVĚDNOST KNĚZE MUSÍ BÝT VĚTŠÍ

Na první pohled je služba kněze tady v Německu stejná jako doma, ale v něčem se přece jen liší. Zde jsem si vědom velké odpovědnosti za každého věřícího. Je nezbytné přijímat každého člověka, nehledět na vlastní subjektivní názor a další důvody. Když v Rusku tvou obec někdo opustí, tak víš, že může přijít k jinému knězi, do jiného chrámu. Ale tady nemá moc na výběr. Málokdy má město ještě jinou církevní obec. Když od nás odejde, tak počítej, že je ztracen, protože bez církve v tomto světě zahyne.

Působíme tu jako pravoslavní misionáři, díky kterým může německá společnost nahlédnout svět jinou optikou, což i jim samotným pomůže uchránit křesťanskou kulturu.

PŘIPRAVIL A Z RUŠTINY
PŘELOŽIL KYRIL BOČKAREV

EKUMENISMUS ZTRÁCÍ DECH?

„Pokud si nebudeme schopní svoje vzájemná zranění přiznat a nedokážeme vést otevřený dialog, budeme stále chodit kolem horké kaše s pokrytecky uctivými prázdnými slovy a falešnými úsměvy a nikdy nedovolíme Bohu, aby uzdravil naše rány,“ říká biskup Jiří v rozhovoru, který poskytl časopisu Slovo, z něhož jsme pro vás vybrali podstatné myšlenky.

☞ **Co pro Vás znamená ekumenismus?**

S úctou a respektem naslouchat duchovní zkušenosti jiných křesťanů, snažit se je poznat a pochopit. Zároveň hledat cesty možné spolupráce především v oblasti sociální služby potřebným. A stejně tak s velkou úctou a respektem zprostředkovat jiným křesťanům poznání duchovní cesty pravoslavné církve, která dýchá a žije s vědomím, že k odkazu Krista a apoštolů nikdy nic nepřidala, ale ani z něho neubrala. Ekumenizmus je tedy svědectvím pravoslavného křesťana o Pravdě. A přináší to sebou i skutečnost, že časopis římskokatolické církve východního obřadu nabízí prostor k vyjádření pravoslavnému biskupovi.

☞ **Proč mluvíte o římskokatolické církvi východního obřadu?**

Pod názvem římskokatolická církev se delegáti různých uniatských církví, například maroniti nebo ukrajínští uniati, oficiálně zúčastňují na zasedáních Smíšené komise pro teologický dialog mezi pravoslavnou a římskokatolickou církví.

☞ **Někteří pravoslavní duchovní, zvláště v Řecku, považují ekumenizmus za herezi.**

Tento postoj vychází z určitého zklamání. Ekumenismus ztrácí dech. Na nejvyšší úrovni zazní velmi mnoho krásných slov, ale realita všedního dne je jiná. V některých zemích s převahou pravoslavného obyvatelstva se navíc pod pláštíkem ekumenismu rozvíjí masivní propaganda k přestupu do jiných křesťanských společenství, často silně podporovaná finančními dary. Pro pravoslavného křesťana je nepřijatelné tvrzení typu: Vždyť je to jedno, Pán Bůh je jeden. Takový přístup rozdrobuje Bohem zjevenou pravdu. A jak říká jeden můj známý pravoslavný kněz: Pokud Kristus o sobě říká, že je Pravdou, tak každá lež je kristologickou herezi (bludem).



Dnešní generace je svědkem usmiřování katolické a pravoslavné církve. Při vši úctě pravoslavná církev nemá potřebu se „usmiřovat“, jako spíše otevřeně a hlavně pravdivě hovořit.

Vždyť v dějinách to byla spíše ona, kdo pod nátlakem propagandy a často i pronásledování ze strany římskokatolických křesťanů různého ritu ve spojení s nepřátelskou státní mocí přicházela o věřící. Není málo těch, kteří svou věmost pravoslaví zaplatili mučednickou smrtí.

To možná také trochu vysvětluje, i když rozhodně neomlouvá skutečnost, že když komunistický režim zneužil pravoslaví k likvidaci uniatských církví, ozvalo se uvnitř pravoslavné církve jen málo nesouhlasných hlasů. Pokud si nebudeme schopní svoje vzájemná zranění přiznat a nedokážeme vést otevřený dialog, budeme stále chodit kolem horké kaše s pokrytecky uctivými prázdnými-



mi slovy a falešnými úsměvy a nikdy nedovolíme Bohu, aby uzdravil rány, které konkrétně na Slovensku procházejí mnohými rodinami.

Jako pravoslavný biskup očima víry vidím a věrností apoštolské tradice zaručuji, že ve svátostech pravoslavné církve dýchá oživující Boží

Duch. Jak je tomu v jiných křesťanských společenstvích, to nemohu vědět, ani s jistotou zaručit.

Rozhovor vedl Juraj Gradoš, byl zveřejněn v časopise SLOVO, 41. ročník, 18.1.2009 a na internetových stránkách Michalovské pravoslavné eparchie.

EVROPA BEZ BARIÉR

NÁVŠTĚVA CÍRKEVNÍCH PŘEDSTAVITELŮ V BRUSELU

Ve dnech 27. – 29. ledna navštívila delegace vedoucích představitelů církví, sdružených v ERC v ČR, město Brusel, kde sídlí většina úřadů EU.

Čeští hosté se setkali například s eurokomisaři Jánem Figelem či Vladimírem Špidlou, poslanci Evropského parlamentu a navštívili také křesťanská zastoupení při evropských institucích. Rozhovory s představiteli institucí Evropské unie je povzbudily k rozvíjení křesťanského příspěvku k tématu českého předsednictví „Evropa bez bariér“ například v sociálních či etických otázkách.

Utvrzení v hodnotě křesťanského svědectví v mnoha veřejně diskutovaných otázkách současné Evropy, zejména sociálních, v přesvědčení o univerzalitě víry v Krista, která inspiruje sjednocování kontinentu, a také jako výzvu hájit etické principy navzdory liberálním trendům – takto vnímá přínos končící cesty křesťanských představitelů z Česka do bruselského sídla evropských institucí předseda Ekumenické rady církví ThDr. Pavel Černý.

Představitelé církví měli možnost diskutovat nejen s poslanci a komisaři EU, ale také se mohli seznámit s činností KEC v Bruselu. Ve volném čase, kterého bylo poskrovnu, se vzájemně informovali o činnosti a životě svých církví. Za velmi zajímavé a důležité, lze považovat setkání s europoslankyní Zuzanou Rothovou, která mimo jiné iniciovala petici za zachování současného modelu sňatků, kdy civilní a církevní sňatek je rovnoprávný. A jak všichni víme, petice byla natolik úspěšná, že zákonodárci nakonec upustili od plánované změny právních norem, podle které by byl opět pouze civilní sňatek jediný právoplatný.

Dalším, kdo všechny české hosty zajímavě

oslovil, byl europoslanec Hynek Fajmon. Mimo jiné nastolil některé otázky, které podle jeho názoru mají vyšší prioritu než v poslední době tolik diskutované téma globálního oteplování. Mezi největší světové problémy řadí globální hlad, kterým denně trpí více než 1/5 obyvatelstva planety. K vážným evropským problémům patří nízká porodnost, jejíž následkem je stárnutí a vymírání Evropy, oslabení role rodiny, která byla v našich zeměpisných šířkách vždy základem společnosti a konečně extrémní tlaky některých politických uskupení k prosazení nelimitovaných potratů a eutanázie.

Do Bruselu odjízďeli čeští představitelé s pocitem, že budou v evropských institucích chápáni jako nějakí exoti, jak řekl v interview pro televizi NOE předseda ERC Pavel Černý. Opak se zdá být pravdou. Jak Evropská komise, tak Evropský parlament a Evropská rada si velice cení dialogu s církví, poněvadž i navzdory často protichůdným názorům, dochází během rozhovorů k vzájemnému obohacení a pochopení. Dialog s křesťanskými církvemi může pomoci evropským politikům k dialogu s islámem, který lze v nejbližší době očekávat. Vřelé poděkování za zdárný průběh cesty patří nejen br. P. Černému, předsedovi ERC a ses. S. Zálabové, tajemnici ERC, ale především KEC která cestu financovala a všem dalším lidem dobré vůle, kteří se na organizaci podíleli.

Za naši místní pravoslavnou církev v českých zemích se zúčastnil o. Josef Hauzar, kancléř ÚMR.

- JH -



UMĚNÍ VĚST DIALOG

Jsmo opravdu rádi, že se nám podařilo, aby se Hlas pravoslavi stal časopisem, v němž zaznívá živý hlas věřících. Věříme, že se stane i prostorem pro názorová setkávání a dialog na témata, která nás zajímají, bolí, trápí – ale o nichž se dříve nesmělo hovořit nebo se považovalo za nepatřičné, aby jakákoliv diskuse byla vedena veřejně.

Pro vyváženost názorů vybíráme dva různé pohledy – ale současně musíme uvést, že v naprosté většině čtenáře Hlasu pravoslavi „radarová aktivita“ velmi rozhořčila a přejí si, aby ani v chrámech, ani v jejich bezprostřední blízkosti nebyla proklamována hesla s politickým obsahem.

MOTTO: JSEM PRO RADAR!

Vážení přátelé!

Na základě příspěvků v posledním čísle „Hlasu pravoslavi“ č. 12/2008 od šéfredaktorky paní PhDr. Svatavy Marie Kabošové týkající se radaru mám pocit, že oběť 600.000 pravoslavných kněží v gulagu, z nichž bylo 200 000 zavražděno bolševickým režimem, byla marná. Není náhoda, že současnou anketu o největšího Rusa lze v dnešním Rusku interpretovat jako Stalin, Stalin a Stalin, a které se zúčastnilo pět miliónů hlasujících. Radar, jakožto obranné zařízení, je zajiště hrázi i proti takovým fanatickým názorům, které již dvakrát vedly k okupaci naší země.

Již jako malý hošík jsem se, pokud byla příležitost, účastnil jen tradiční společné zpovědi, a byla to pro mne vymoženost oproti katolickému náboženství, jako jakýsi vyšší stupínek svobody naší víry. Do jakého chomoutu zpátečnictví

Vážená redakce!

Dnešního dne jsem poukázal 5000.- Kč na vydávání HP i jako předplatné na odběr 3 kusů k osobnímu odběru v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje tak, jako dosud.

Diskuse o podpoře radaru umístěná jako transparent na nádvoří katedrálního chrámu, které jsem až dosud považoval za pozemek organicky patřící k chrámu, a nikoliv „Památníku“, mne přivedla k úvaze o tom, jak současná západní

se máme zase připlazit? A nebo jsem snad v nesprávné církvi?

Na druhé straně, využívám příležitosti a musím vyjádřit svůj obdiv nad současnou úrovní „Hlasu pravoslavi“, která je jak po stránce naplně, kvality papíru, ale i šíří rozmanitých témat (o radaru nevyjímaje) na evropské úrovni.

S přátelským pozdravem

VLADIMÍR HAJNÝ, ŠUMPERK

Co je ve skutečnosti „vyšší stupínek svobody“? Ano, právě oběti ruské pravoslavné církve bychom měli mít stále na paměti. Ruská pravoslavná církev se bránila a ubránila proudy liberalizace 20. století i zavádění nového kalendáře. Ať se nám to líbí nebo ne, dokázala v životní praxi, že je schopna obstát i v nejtěžších zkouškách. A tak otázka nezní: Jsem nebo nejsem ve správné církvi, ale především: Jsem dobře vyzbrojen k tomu, abych já sám za žádných okolností nezradil Krista?

Za posledních 100 let se svět hodně změnil – vyžádal si to především život založený na pohodlí s vysokou mírou nových technologií a energetickou náročností. Jak banální se stává otázka radaru, když každým dnem hrozí celostátní kolaps sítě? Když mrzne a tisíce obyvatel jsou závislí na dodávkách zemního plynu? A hle, jak proměnlivé jsou názory evropských i amerických politiků. A tak se naplňují naše slova, že současný „boj o vliv a moc“ bude veden především ekonomicky, energeticky a v médiích.

A je dobré si znovu a znovu uvědomovat, že multimediálnímu ataku je dnes naše podvědomí vystaveno úplně všude: na ulicích, v obchodech i v dopravních prostředcích.

politika (tedy globalizační) je nenápadně, avšak v případě Kosova až brutálně nasměrována proti pravoslavným národům, především slovanským. Podpora radaru ze strany pravoslavných věřících je pro mne nepochopitelná, a vychází snad z naivních romantických sympatií k US armádě, které mohou mít kořeny v těsně poválečné době poloviny 40. let minulého století. Od té doby se ovšem mnohé změnilo. Před vlivem US finančních kruhů na zbrojní průmysl již tehdy varoval



president Eisenhower: Dnes by se asi nestačil divit. Při výše uvedené zmínce o Kosovu jsme si vzpomněl na znamenitou knížku „Globalisté útočí“ (v příloze vám jeden výtisk daruji). Její přečtení by mnohým lidem, i pravoslavným, otevřelo oči. Závěr této knížky a z něho vyplývající prognóza pro vývoj kdysi křesťanského evropského kontinentu je dosti chmurná, avšak pravdivá: evropská společnost prakticky odpadla od víry v Boha a nebude mít sílu čelit islámu – podobně jako tomu je v Kosovu, kde západní globalisté

využili brutální síly k prosazení cílů. K tomu si dovoluji připojit ještě kopii článku uveřejněného v týdeníku „Světlo“, který se týká vztahu islámu a křesťanství.

S vřelým přáním hojnosti darů Ducha svatého pro vaši práci Vás aktivně zdraví

VÁCLAV ŠTĚPÁN

Ze dar ze srdce děkujeme – a děkujeme i za podněty k tématům na další zamyšlení. O knize „Globalisté útočí“ se zmíníme v recenzi blíže v následujícím čísle.

JAKÝ CHCEME HLAS PRAVOSLAVÍ?

Každé informační médium a Hlas pravoslaví nevyjímaje, má za cíl zprostředkovat svým čtenářům, posluchačům či divákům informace. Má-li oslovit, musí reagovat na život ve společnosti, zaujímat stanoviska, vyvolávat diskusi a tak přispět k nalezení pravdy. A takovým médiem se stává Sláva Bohu i Hlas pravoslaví, vydávaný redakční radou v novém složení. Stává se skutečným hlasem, hlasem pravoslavných věřících vycházejících z odkazu sv. Cyrila a Metoděje i novomučedníka Gorazda, kteří však žijí ve 21. století. A na okraj – důkazem toho je bezkonkurenční pravoslavný portál, kteří nám mnozí závidí.

To vše mi proběhlo hlavou, když jsem několikrát pečlivě četl v posledním čísle Hlasu pravoslaví rubriku Z pošty.

Voltaire kdysi řekl: „Nesouhlasím s tím, co říkáte, ale až do smrti budu hájit vaše právo to říkat“. A toto právo – právo svobodné diskuse o tématech, které nás bolí nebo zajímají, bychom neměli upírat ani našemu jedinému oficiálnímu církevnímu časopisu a jeho redaktorům. Měli bychom se těšit z toho, že konečně Hlas pravoslaví přestal být nostalgickým rozjímáním nad minulostí a živě se zajímá o současnost a budoucnost naší církve.

Běžný občan České republiky toho o pravoslaví moc neví, a proto snadno nabude dojmu, že vyvěšený transparent na plotě, který je integrální součástí chrámu, je stanoviskem celé církve. A stačilo tak málo – uvést kdo konkrétně je pro radar. Myslím, že jsme se stali raritou v rámci celé země – na žádném církevním objektu se něco podobného neobjevilo.

A pokud se týká na závěr článku uvedeného

„jednoho názoru“ o situaci v katedrále? Sestra šéfredaktorka dnes a denně navštěvuje řadu chrámů po celé zemi i v zahraničí. Má tedy možnost srovnávat a jistě jako zkušený dokumentarista pečlivě naslouchá i různým steskům, všemu, co trápí srdce věřících. Předpokládám, že ty provokativní (ale korektní a legitimní) otázky vezme o. Jaroslav jako novou výzvu a inspiraci. Otec Jaroslav má trvalé zásluhy o rekonstrukci celého objektu i vybudování Památníku, ale vždycky je co zlepšovat. Jako člověk nadaný neskonaleým organizačním talentem by jistě mohl nalézt možnost, jak chrám ještě více přiblížit věřícím i širší veřejnosti. Vezměme si jenom působivou novoroční ekumenickou slavnost v přímém přenosu České televize. Jistě je řada věřících nejen z naší církve, která by chtěla navštívit prostory, kde slavnost proběhla – a narazí na zavřené dveře. Naposledy se to stalo skupině asi 40 zájemců, která se vydala na vlastivědnou vycházku Pražské informační služby...

MGR. ZDENĚK DRAGON

PRAVOSLAVNÝ KATEDRÁLNÍ CHRÁM SV. CYRILA A METODĚJE
NÁRODNÍ PAMÁTNÍK HRDINŮ HEYDRICHIÁDY – MÍSTO SMÍŘENÍ
THE ORTHODOX CATHEDRAL OF SS. CYRIL AND METHODIUS

A NATIONAL MEMORIAL TO THE HEROES OF THE HEYDRICH TERROR – A PLACE OF RECONCILIATION

120 00 Praha 2, Resslova 9a, tel./fax 224 920 68

POMLUVY O PRAVOSLAVNÉ KATEDRÁLE SV. CYRILA A METODĚJE V PRAZE
UVEŘEJNĚNÉ ŠÉFREDAKTORKOU HLASU PRAVOSLAVÍ 12/2008
MARIÍ KABOŠOVOU

Text článku:

A ještě jeden názor...
Hlasu pravoslavní zatím chybí kritické sebe-reflexe našich vlastních nedostatků. Nebo se ještě stále někoho a něčeho bojíme? Možná vám zatím nikdo ty kritické postřehy nemapsal. Myslím, že s následujícím názorem nebudu osamocena a povzbudím i další k tomu, aby se konečně otevřeně vyjádřili!
Otec Jaroslav Šuvarský by si měl uvědomit, kdo je a co vlastně chce. Reditel památníku se skrytou ambicí na senátorské křeslo a politické vavřiny, nebo duchovní správce katedrály? Pravděpodobně to první. Pak se ale ptám jako věřící, která se přicházívá modlit do katedrály: Proč katedrální chrám (jistě ne chudý) nemá o velikých svátcích alespoň srovnatelnou květinovou výzdobu s ostatními pražskými chrámy? Proč může být otevřen chrám Zesnutí pševaté Bohodrice denně a katedrála nikoliv? Mohou-li na Olsanech rusky mluvící věřící přistupovat denně ke zpovědi nebo vést duchovní rozhovor s knězem, proč to nejde pro Čechy v katedrále a je tu zavedena jen společná zpověď??? Proč se věřící po bohoslužbě seházejí v protější cukrárně, když by každou neděli mohla pokračovat neformální setkání v Památníku. Na jakém vhodnějším místě by se měli setkávat imigrující cizinci a hledat společný jazyk vzájemného pochopení? Kde jinde je vhodnější místo pro dialog o nových „jsmech“, než tam, kde je vzdan hold hrdinům bojujícím proti fašismu? Nebo byl snad jen z ideologických důvodů nazván Památníkem smíření?

Anonymové a závistivci existují všude, žel Bohu i v pravoslavné církvi.


Uveřejnění článku bez ověření pravdivosti údajů je nezodpovědné i trestuhodné v každé civilizované společnosti.

Článek zraňuje pravoslavné věřící křesťany, kteří navštěvují, modlí se slouží a pracují v chrámu sv. Cyrila a Metoděje. Zraňuje to ty, kteří se starají o řádný úklid a výzdobu chrámu, ty kteří vyučují děti a mládež a i ty, kteří denně od úterý do neděle otevírají věřícím chrám, aby se pomodlili a zapálili svíčky.

Všichni se v katedrále snažíme nezištně i přes všechnu naši nedokonalost a chyby pomáhat všude a všem, kde je to potřeba, aby se lidé dobré vůle cítili dobře, aby k nám rádi přicházeli a hlavně, aby odcházeli duchovně posílněni a šťastni.

Žádám za všechny PISEMNOU OMLUVU v časopisu Hlas pravoslavní, která bude také přečtena a vyvěšena v katedrále. V případě nesplnění požadavku budu postupovat, jak je u pomluv obvyklé. Celou kauzu předám duchovnímu soudu, příslušným orgánům církve a svému právnímu zástupci.


protorejerej
Ing. Jiří Čap
pomocný duchovní katedrály


Metropolitní protopresbyter
ThDr. Jaroslav Šuvarský, PhD.
představený a duchovní správce katedrály

Praha 20. 1. 2009



OMLUVA REDAKCE

Šéfredaktorka Maria Kabošová se upřímně omluvila a požádala o dopuštění osobně o. Jaroslava, mátušku Evu i bratra Pavla Milka za rozhořčení, které v nich vyvolal článek z Mailové schránky šéfredaktorky ještě před tím, než byl tento dopis zaslán redakci a všem PCO. Tímto se omlouváme ještě jednou všem, které článek rozhořčil, jakkoliv znepokojil nebo zranil. Mrzí nás to, ale ještě více nás mrzí, že čtenáři nedostali odpověď na otázky, které svému jedinému církevnímu periodiku kladou.

Člověk přicházející k víře hledá člověka a společenství, se kterým bude moci putovat daleko a obtížnou cestu „domů“ k Bohu. A kdo z nás je tak silný, aby tam došel sám, pokud takovéto rodinné souzřelé zázemí nenalzá? Většina z nás zahyne.

KYRIL BOČKAREV

KRÉDO ŠÉFREDAKTORKY

Ve svém prvním „editorialu“ (Hlas pravoslavi 2007, č.6-8, s.3) jsem napsala, že jediné co mohu nabídnout je vroucí modlitba, aby Hlas pravoslavi začal stavět láskyplným slovem „mosty lásky“ k našim kamenným srdcím. Někomu by se mohlo zdát, že jsem toto krédo sama opustila. Mám „plná ústa lásky a pak napíšu tohle!“ Ale to krédo přece zahrnovalo i další věty:

Naše láska je hlas pravdy, který volá, že je krásné kráčet životem i v rozbouraném toku události ... Opravdová láska nikdy nic nezahaluje. Láska odhaluje, ale to odhalení, které láska činí, je také její pravou formou, pravou láskou.

Omlouvám se všem, které rozhořčila drsná forma – ale jedním ze způsobů odhalování je někdy i „šok“, v němž padá háv diplomacie a jakékoliv lživosti a vyjevuje se sama podstata taková, jaká opravdu je.

Především bych ráda všechny rozhořčené vyvedla z omylu: nešlo o anonym ani o pomluvu. Článek je podepsán již v samotném nadpisu a pozornému čtenáři je jasné (podle mailových ohlasů naprostá většina čtenářů to také pochopila), že sám šéfredaktor periodika shrnuje v textu názory čtenářů a na závěr klade otázky. Věty zakončené otazníkem. Otázky, které dávají prostor na věcnou odpověď a vysvětlení.

Oznamovací větou byla první věta a týká se našeho časopisu:

Hlasu pravoslavi zatím chybí kritická sebereflexe vlastních nedostatků.

Být schopni této sebereflexe, znamená stát se věrohodnými i před ostatními. Nejednou totiž slychám výčitku: „Vy, pravoslavni, si myslíte že

jste „ti nejlepší“, že správně oslavujete Boha a přitom se neumíte sami na sebe podívat do zrcadla a zamyslet se nad svými nedostatky a slabostmi. Ublíženě naříkáte, vzpomínáte nostalgicky na minulost a donekonečna omíláte své „parašutistické hrdinství“. Kdy pochopíte, že s tím už v 21. století nemůžete vystačit? Chcete-li být věrohodní a pravdiví, pak se zbavte veškerého pokrytectví!“

A pak to zaznělo i od samotných čtenářů Hlasu pravoslavi, z mnoha mailů a dopisů, které začínaly slovy: *Nevěřím, že to otiknete, ale piši vám... nebo: Snažil jsem se dobrot odpovědi, ale nikde jsem ji nezískal... Možná Vám nikdo ty kritické postřehy ještě nenapsal... případně také Myslím, že s následujícím názorem nebudu osamocena ... a podobně.*

Čtenáři se na nás začali obracet s důvěrou a s nadějí – se svými otázkami, ale i bolestmi a zraněními.

V dopise, žádajícím omluvu se píše, že „u veřejnosti článku bez ověření pravdivosti údajů je nezodpovědné a trestuhodné v každé civilizované společnosti“. Ale nedozvěděli jsme, co konkrétně v citovaném textu bylo nepravdivé a neověřené?

První věta je vždy větou hlavní. A ta byla oním pubiřským kamenem nás samých:

JSME SCHOPNI SEBEREFLEXE?**Dokážeme vést dialog?**

Faktem je, že Hlas pravoslavi nebyl až dosud vnímán ani ředitelem pražské eparchie o. Jaroslavem ani tajemnicí pro osvětu jako náš oficiální církevní časopis, který naplňuje usnesení posledního sněmu tím, že spolu s portálem začíná vytvářet základ skutečně informační tiskové agentury naší církve. Tedy až doposud jsme nebyli vnímáni jako něco, co potřebuje opravdu maximální pomoc každé pra-

voslavné církevní obce, každého duchovního i každého věřícího naší církve. Jinak by totiž představený katedrály upozorňoval 300-400 věřících, kteří pravidelně přicházejí na nedělní bohoslužby, aby nás časopis četli (i když není rozdáván zadarmo), aby nás podpořili svými dary, psali své příspěvky, posílali fotografie, pomáhali tou hřívnou, kterou mohou... Nebo třeba vyzval ke sbírce na podporu portálu a informační agentury. Ale výzva k tomu, aby si nás věřící přečetli, zazněla paradoxně až ve chvíli, kdy časopis přestal psát „jen pozitivně“. Tato jediná výzva přitom měla ohromující efekt: celý náklad byl rychle rozebrán a přihlásila se řada dárců. Mnozí ku podivu z řad těch, kteří pravidelně přicházejí do chrámu sv. Cyrila a Metoděje. To mě přivedlo k upřímné omluvě všem mým kolegům v jiných médiích, kteří mi vždy říkali, že čtenáře žijící v dnešním sekulárním světě „nekonfliktní“ zprávy ve skutečnosti nezajímají. Vždycky jsem si myslela, že to, co se píše, ve skutečnosti čtenáři nechtějí a „kdosi“ to do těch médií tlačí. A ukazuje se, že jsme opravdu takoví. I my pravoslavní. Dokud redakce tiše prosila, dokud jsme nesáhli na „kontroverzní téma“, bylo vše tak trochu „vlažné“ – ani ne teplé, ani ne studené. Nyní byla reakce čtenářů nečekaně rychlá – a v naprosté většině velmi pozitivní. Možná jsme v tom hluku a šumu dnešního světa už opravdu nějak nahluchli a potřebujeme i brutální kopanec k tomu, abychom se probudili z letargie?

Na naše tiché a opakované prosby, aby redakce mohla mít zázemí v katedrálním chrámu (což je jediný chrám v Praze, kde opravdu zázemí je), aby zde mohl být umístěn portál (k němuž by byl díky dobré dopravní dostupnosti kdykoliv přístup v případě technického výpadku), jsme zatím neslyšeli vstřícnou odpověď. Na všechny návrhy jsme slyšeli jen, že to nejde.

Od té doby, co jsem se ujala Hlasu pravoslaví, chodím po Praze a nabízím ho, ke svému údivu nalézám na různých místech řadu pokřtěných pravoslavných Čechů – a samozřejmě mě bolí, když zjistím, že ztratili zájem o život v církvi.

S věřícími je třeba vést dialog. Trpělivý dialog. Dnes již nestačí jen promluva z ambonu. Je třeba zamýšlet se nad kladenými otázkami – a snažit se jim porozumět. Když se jim nesnažíme porozumět, odpovídáme monologem. Monolog není dialog. A pokud někteří věřící slyší v případě svých

otázek podobné monology jako jsem slyšela já – nebo jaké vyjevuje dopis žádající omluvu, pak se nedivím, že se opakovaně už o dialog nepokoušejí. Ztrácejí iniciativu, chuť a jakoukoliv motivaci pro církev něco udělat.

Když jsem se já sama dotazovala, proč nemůže být katedrální chrám otevřen i mimo bohoslužeb, dostalo se mi vysvětlení, proč to nejde. A nejen od o. Jaroslava. I někteří věřící a pracovníci eparchie, kteří se také cítili článkem dotčeni, což mne opravdu mrzí, mi vysvětlili, proč jsou mé otázky nepatřičné: V chrámu by se kradlo, hrozila by přepadení (pracovníka v Památníku už jednou přepadli!) atd. Jedním z argumentů bylo, že není dostatek peněz na zaplacení eventuální stálé služby – a tak jsem navrhla, že přivedu věřící, kteří budou v chrámu pomáhat i zadarmo, opravdu nezištně. Nakonec jsem se dozvěděla také to, že chrám vlastně otevřen je – pouze, milí čtenáři, pokud chcete vstoupit do chrámu a postavit svíčku, je třeba zajít za roh a zvonit trpělivě na zvonek eparchie a někdo z pracovníků vám chrám zcela jistě přijde otevřít. Škoda jen, že v turistických průvodcích ani nikde jinde není uvedeno, co má zájemce, který se chce v chrámu pomodlit a zapálit svíčku udělat... A tuto radu v době uzávěrky tohoto čísla nenašel ani na vývěsce u schodiště chrámu. Na žádné z nástěnek v chrámu se nově přichozí věřící nedozvěděl, že v případě, že má zájem o osobní zpověď nebo duchovní rozhovor, má také zajít za roh a zvonit. Jaksi automaticky se předpokládalo, že to přece všichni vědí.

Za nejdrsnější však považují odpověď o. Jaroslava, že pokud se věřícím v chrámu sv. Cyrila a Metoděje něco nelíbí, mohou jít do jiného chrámu – je jich v Praze několik. Jenže v Praze není jiný český chrám(!) A proto mě taková odpověď hluboce bolí. Bolí mě, když pokřtění Češi, kteří s nadšením přijali pravoslaví, poté co nenalézají „pravoslavnou rodinu“, se často uzavrou sami do sebe, postupně ztrácejí zájem – a je jasné, že bez církve, pravděpodobně duchovně zahynou. Bolí mě smrt každého sebevraha, který možná před tím, než úplně ztratil víru a naději, obcházel i kolem našeho chrámu a snažil se vejít dovnitř. Ano, vždycky můžeme najít 100+1 důvodů, proč něco nejde a nepůjde – ale je to cesta „domů“ k Bohu?

Někoho se dotkla otázka o květinové výzdobě.



Čtenářka, která ji položila, zřejmě shledala, že květinová výzdoba je v ostatních chrámech o velkých svátcích bohatší, což lze jednoduše zjistit třeba i z fotografií. Také televizní diváci, kteří sledovali přímý přenos z katedrály na Nový rok, si všimli absence jakékoliv vánoční výzdoby. Namísto rozhořčení ale stačilo vysvětlení: je třeba brát v úvahu, že tradice českého pravoslavní sleduje určitou střídmost – a tomu odpovídá i přístup těch, kteří se nepochybně pečlivě starají o chrám sv. Cyrila a Metoděje – a rozhodně nelze upřít, že v katedrálím chrámu je vždy perfektně uklizeno a čisto.

Kladené otázky nikterak neměly snížit zásluhy o. Jaroslava a mátušky Evy, které jsou zjevné a nikdo je nepochybně (proto přetiskujeme podstatné části jejich životopisů, které jsou uvedeny na závěr knížky Biskup Gorazd. Vydali ji u příležitosti Novoroční ekumenické slavnosti a patří jim za to také dík a uznání). A jsem ráda, že katedrálím chrám bude opravdu od úterý do neděle otevřen a bude možné se přijít pomodlit a zapálit svíčky tak, jak píše o. Jaroslav ve svém dopise, který jsme přitiskli. Nepochybně se najde i praktické řešení stále služby přímo v chrámu – a nebude potřebné chodit zvonit někam za roh nebo přemlouvát pracovníka Památníku.

A také pevně věřím, že nyní již i všichni po-

KATEDRÁLA JE SRDCE PRAVOSLAVÍ

Milá redakce, osobně bych velmi rád přivítal, kdyby byl katedrálím pravoslavní chrám (který má na rozdíl od olšanského chrámu vynikající polohu v centru Prahy), opravdu otevřen jako místo, kde by se mohl člověk vymanit obvyklému ruchu velkoměsta, alespoň na chvíli si zajít někam, kde by mohl spočinout, zapálit svíčku a pomodlit se. Tak tomu zatím není. Na pražském náměstí Republiky takto například funguje katolický chrám sv. Josefa. Je otevřený po celý bílý den. Chodí tam jak turisté, tak obyčejní věřící, kteří se mohou v klidu pomodlit. Pravda, před kostelem občas postávají opilí somráci (ne žebráci, tedy lidé, kteří by peníze potřebovali, ale opilci, kteří chtějí drobné na další alkohol) a obtěžují občas věřící a turisty. Pokud vím, tak dosud v kostele sv. Josefa nedošlo k žádné výtržnosti, zneuctění místa nebo krádeži a to se jedná o místo, které je v blízkosti Masarykova nádraží. Pokud by navíc pár dobrovolníků náš chrám hlídalo, není se

chopili, že nešlo o žádný hlas závistivců a už vůbec ne o pomluvu, ale jen a především o pokus začít vést permanentní dialog, skutečný dialog o potřebách naší církve a věřících.

Hledejme spásu vlastní duše – a neposuzujme své bratry, kněze a biskupy. Navrhujme jim, co mohou udělat lépe, kladme jim otázky a žádejme odpovědi, ale pomáhejme jim také nést jejich břemena – a nekladme nikomu do cesty stoleté stromy! Těšme se z toho, že my pravoslavní opravdu prožíváme nejsvobodnějších dvacet let od 9. století a misie sv. Cyrila a Metoděje a budme dobrými pokračovateli jejich díla.

Vždy si znovu a znovu připomínám slova římskokatolického kněze Mariána Kuffu, který pod Tatrami s holýma rukama vybudoval obdivuhodné dílo: bývalí vězni zde bez obušků postavili „z ničeho“ domov pro seniory a postižené a pečují o ně, pracují na vlastní farmě a stavějí domky pro děti z dětských domovů, které po „propuštění z péče“ nemají, kam jít. V dokumentu „*Kde končí naděje, začíná peklo*“ totiž řekl: „Pán Bůh nás nebude soudit podle toho, co jsme nemohli udělat, ale podle toho, co jsme mohli a neudělali.“

SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ

oč strachovat. Naprosto ideální by bylo, kdyby podobně jako u sv. Josefa, byl přímo v chrámu přítomen duchovní a byla možná zpověď, promluva s knězem nebo mnichem. Jsem přesvědčený, že by to bylo přínosem jak pro pravoslavné a hledající, tak pro turisty, kteří by do případné pokladničky (v kostele sv. Josefa je umístěna hned u vchodu) mohli přispět na různé charitativní projekty či další zvelebení chrámu.

LEOŠ KYŠA

Od té doby, co je náš uspenský chrám na Olšanech otevřen celý týden, tu v jednom nepřetržitě proudí probíhají křty, svatby, panychidy, modlitby a zpovědi. Věřící přicházejí neustále.

Také jsem si všimla, že k nám do Uspenského chrámu na Olšanech nechodí jen Rusové, Ukrajinci a Srbové nebo obecně pravoslavní. Přicházejí občas i nepravoslavní Češi. Mlčky si sednou někam do rohu a sedí třeba celou hodinu.

SESTRA VALENTINA



NOVÁ PUBLIKACE: SVATÝ GORAZD

K 130. výročí narození prvního pravoslavného biskupa českého a moravskoslezského, národního hrdiny a mučedníka, vydal katedrální chrám sv. Cyrila a Metoděje, vzdělávací centrum Orthodoxy a Pravoslavná církevní obec v Praze 2 při příležitosti vysílání přímého přenosu Novoroční ekumenické slavnosti pozoruhodnou 64 stranovou publikaci formátu A6 s řadou barevných fotografií a zajímavými texty, které čtenářům přiblíží duchovní cestu vладыky Gorazda k pravoslaví a zejména poslední období jeho života. Na závěr knihy jsou uvedeny i působivé verše.

Miroslav Macháček

LEGENDA

**Šero se snáší do cel na Pankráci
a ticho též.**

jen někde se kroky vrahů v dálce ztrácí.

Bolesti lidské hlídají tu.

Biskup nedopití

**odkládá misku s černou sedlinou
a z bezkrevných rtů modlitby se řinou.**

Měsíční světlo vpadlo pevnou mříží.

Únava biskupovi choré oči klíží.

„Kéž, Bože, brzy už je po válce,“

tu blízko jeho kavalce

postava světlá stojí nepohnutě.

„Vstaň, bratře,“ pravi,

„vstaň at' obejmú Tě!“

Tak jako já teď' trpíš pro své bližní.

Leč strachu plevel ze své duše vyžní!

Podstoupíš smrt za jejich vykoupění.

Příjdeš však tam, kde smrti víc už není.

Ted' mučí Tě a nedají Ti klidu.

Ubijí tělo Tvé, však věčně bude žít

Tvé jméno svaté v srdcích všeho lidu!

Miroslav Macháček, Trnový věnec, Praha 1945

Z knihy přetiskujeme také životopisy autorů

ThDr. Jaroslav Šuvarský PhD.

metropolitní protopresbyter se narodil 25. května 1941 jako volyňský Čech v Zavidově na Ukrajině. Reemigrace do Čech 1947. Teo-

logická studia ukončil v Prešově 1964, v Leningradě 1968, další studia: institut v Bossey ve Švýcarsku 1969, Orientální institut v Římě 1973. Zodpovědný redaktor Hlasu pravoslaví 1970 – 1980, člen ústředního výboru Světové rady církvi v Ženevě 1983-1991, kancléř úřadu metropolitní rady 1980-1990, od r. 1992 ředitel úřadu pražské diecéze, představený a duchovní správce katedrálního chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze a od r. 1995 současně ředitel Národního památníku hrdinů hejdrichiády – místo smíření. Jako delegát pravoslavné církve se zúčastnil mnoha zahraničních konferencí Světové rady církvi a dialogů mezi církvemi. Zasloužil se vědeckou a badatelskou prací o kanonizaci biskupa mučedníka Gorazda. 6. září 1987, o navázání vzájemných styků s většinou autokefálních pravoslavných církvi, zvláště s ekumenickým patriarchátem v Cařihradě 6. května 1984 a o státní vyznamenání biskupu Gorazdovi in memoriam za vynikající zásluhy o demokracii a lidská práva – řád T.G. Masaryka 1. třídy 28. října 1997. Setkal se na osobní audienci ve Vatikáně dvakrát s papežem Pavlem VI. a několikrát s papežem Janem Pavlem II. Sám byl vyznamenán v letech 1980 – 2008 řádem sv. hrobu Páně (patriarchou jeruzalémským), řádem sv. Sergije Radoněžského (patriarchou moskevským), řádem sv. Niny (patriarchou gruzínským), řádem sv. Pavla (arcibiskupem řeckým), řádem sv. Inocenta (metropolitou americkým a kanadským), řádem sv. Cyrila a Metoděje – Zlatá hvězda 1. stupně (metropolitou českých zemí



a Slovenska). Pamětní medailí československé obce legionářské za uznání zásluh a obnovu šíření legionářských tradic, Pamětní medaili „Za věrnost 1939-45“ Českého svazu bojovníků za svobodu a Záslužným křížem ministerstva obrany České republiky II. stupně.

Mgr. Eva Šuvarská

nar. 24. prosince 1944 ve Vsetíně. 1961-66 Filozofická fakulta Palackého univerzity v Olomouci, 1966-1969 středoškolská profesorka, 1969 po uzavření sňatku s ThDr. Jaroslavem Šuvarským pracovala nedobrovolně jako úřednice, suplentka, knihovnice. Od roku 1985 návrat do školství jako středoškolská profesorka. 1990 zástupce ředitele SOU dopravního. 1991 – 2000 ředitelka ZŠ na Hanspalce s etickým zaměřením v Praze 6, zasloužila se o dostavbu a přestavbu budovy školy. od roku 1991 vyučuje v nedělní škole církevní obce u sv. Cyrila a Metoděje. Roku 1994 je iniciátorkou projektu založení Národního památníku obětí heydrichiády a místa smíření při pravoslavném chrámu

sv. Cyrila a Metoděje v Praze, kde od roku 2001 pracuje jako zástupce ředitele. Účastnila se několika konferencí světové rady církví a pravoslavné církve ve východní a západní Evropě, Severní a Jižní Americe a Austrálii. 1993 – 2006 členka metropolitní rady pravoslavné církve. Jako tajemnice osvětového odboru eparchiální rady se angažuje zvláště v oblasti osvětové, výchovné, ediční a kulturní. Publikace: Nedělníček, obrázková liturgie sv. Jana Zlatoustého pro děti Boží, 1994. Od zrození do věčnosti – myšlenky inspirované modlitbami sv. Otců, 1997. Od roku 1999 zakládající členka předsednictva Etického fóra, v letech 2002 – 2007 se angažovala v komisích Ekumenické rady církvi. Podílela se na vzniku pomníku Operace Antropoid – Kubiš, Gabčík v kobylické zatáčce – 200/2009. V r. 1994 vyznamenána řádem sv. Cyrila a Metoděje III. stupně, 1995 čestná medaile Českého svazu bojovníků za svobodu, 2004 řád sv. Inocenta (metropolitou celé Ameriky a kanadským), 2005 medaile ČSL za záslužnou činnost.

LETNÍ SETKÁNÍ DĚTÍ – TĚŠOV

8.7. – 15.7. 2009 Těšov u Mariánských Lázní

Program: ranní a večerní bohoslužby, výlety, hry, sport, účast na sv.liturgii, pobyt na ekofarmě v Aši
Určeno dětem do čtrnácti let, cena 1200,- Kč

Kapacita je 12 dětí, proto pouze prvních 12 přihlášených se může účastnit, Přihlášky zašlete co nejdříve, nejpozději do 15.4.2009.

Letní setkání dětí a mládeže – Itálie

24.7. – 2.8.2009

Itálie – Jaderské pobřeží, letovisko Fano

Program: ranní a večerní bohoslužby, koupání, výlety, odpočinek, hry

Určeno zájemcům bez omezení věku.

Cena - 6300,-Kč v případě samostatného stravování, 7000,- v případě společného vaření
Přihlášky se zálohou 3000,- Kč je nutno odevzdat nejpozději do 15.3.



Informace: mastikova.k@seznam.cz, telefon: 728 926 252

BISKUPSKÉ SVĚCENÍ V OLOMOUCI



Foto: Oleg Machněv



V sobotu 14. února byl v pravoslavném chrámu svatého Gorazda vysvěcen pomocný biskup pro Moravu a Slezsko vladyka Jáchym.

Vladykovi Jáchymovi je pětatřicet let a právě před šestnácti lety se stal v olomouckém katedrálním chrámu členem pravoslavné církve. V roce 1997 když přijal mnišství, dostal jméno Jáchym. (Svatý Jáchym, otec Panny Marie, je dle encyklopedií patronem rodin, truhlářů a obchodníků s textílem.)

Nový vikární biskup Jáchym (obč. jm. Mgr. Roman Hrdý) pochází z Kroměříže a žil několik let v Trojicko-sergijevské lávře v Rusku. Poznal i život několika monastýrů v jiných zemích a na Svaté hoře Athos. Po návratu do vlasti působil jako představený monastýru v Hrubé Vrbce.. Vladyka Jáchym má pedagogické vzdělání a několik let studoval na detašovaném pracovišti pravoslavné bohoslovecké fakulty v Olomouci a na teologické fakultě v rámci svého pobytu v zahraničí. Bude pomáhat dosavadnímu olomoucko-brněnskému arcibiskupovi Simeonovi.

Biskupské svěcení za účasti pěti stovek věřících a desítek duchovních vykonalo skládáním rukou pět biskupů; metropolita pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku Kryštof, vídeňský metropolita Michail z ekumenického konstantinopolského patriarchátu, arcibiskup ruské pravoslavné církve z Berlína Theofan, místní olomoucko-brněnský arcibiskup Simeon a michalovecký biskup Juraj ze Slovenska.

V rámci archijerejské svaté liturgie sloužené všemi biskupy byl metropolitou Kryštofem právem nosit mitru vyznamenán ředitel Olomoucko-brněnské pravoslavné eparchie o. Mgr. Libor Raclavský. Po samotném biskupském svěcení a svaté liturgii, na níž přijalo svaté dary mnoho věřících, byli všichni, kdo se slavnosti zúčastnili, pozváni představeným katedrálního chrámu o. Mgr. RNDr. Petrem Novákem ke slavnostnímu rautu v prostorách pod katedrálou.

Za skvělou organizaci od parkování aut až po profesionální organizaci setkání pod ka-



tedrálou patří poděkování všech zúčastněných olomoucké církevní obci a vedení Olomoucko-brněnské pravoslavné eparchie.

Účast mnoha stovek věřících na vysvěcení pomocného biskupa, mnicha Jáchyma, pro Moravu a Slezsko ukázala, že lidé nacházejí i v naší složité a praktickým bezvěrectvím poznamenané době v církvi svůj domov a místo a od církevních představitelů očekávají kromě mnoha dalších věcí vedení na cestě modlitby a prohlubování duchovního života.

Jménem redakční rady Hlasu Pravoslaví přejeme vladykovi Jáchymovi radostnou a užitečnou službu Bohu i lidem ve společenství církve. Na mnohá a blahá léta!

ROMAN JURIGA

Z PROGRAMU METROPOLITY KRYŠTOFA VLADYKA S POMOCÍ BOŽÍ HODLÁ V MĚSÍCI ÚNORU A BŘEZNU

NEDĚLE 1. ÚNORA

v 10⁰⁰ hod. účastnit se intronizace nového moskevského patriarchy v chrámu Krista Spasitele v Moskvě

NEDĚLE 8. ÚNORA

v 10⁰⁰ hod. sloužit sv. archijerejskou liturgií v chrámu Všech mučedníků ruských 20. století v Chicagu

ČTVRTEK 12. ÚNORA

v 9⁰⁰ hod. sloužit sv. archijerejskou liturgií v den svátku tří hierarchů sv. Basila Velikého, Řehoře Bohoslovce a Jana Zlatoústého v domovní kapli v Praze 8 – Karlíně, U Sluncové 4

PÁTEK 13. ÚNORA

v 17⁰⁰ hod. uskutečnit obřad jmenování biskupa – vikáře eparchie olomoucko-brněnské otce archimandrity Jáchyma /Hrdého/ v katedrálním chrámu sv. Gorazda v Olomouci

SOBOTA 14. ÚNORA

v 10⁰⁰ hod. spolu s dalšími světiteli sloužit sv. archijerejskou liturgií s chirotonií nového biskupa – vikáře v katedrálním chrámu sv. Gorazda v Olomouci

NEDĚLE 15. ÚNORA

v 10⁰⁰ hod. sloužit sv. archijerejskou liturgií v chrámu Zvěstování přespavé Bohorodice v Praze 2 Na Slupi 4a

16.–21. ÚNORA

vykonat pouť s dětmi a mládeží z Jesenické farnosti spojenou se zpovědí a svatou liturgií

SOBOTA 21. ÚNORA

v 9⁰⁰ hod. sloužit sv. archijerejskou liturgií spolu s dalšími archijereji v staropravoslavném chrámu Narození Matky Boží v Zemplínské Široké (nejstarší v MPE) v rámci setkání pravoslavné mládeže Slovenska, jež je spojené s celoslovenskými oslavami Besedy pravoslavné mládeže

NEDĚLE 22. ÚNORA

▶ v 9.30 hod. sloužit sv. archijerejskou litur-



gii v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově 9a v Praze 2

PÁTEK 27. ÚNORA

▶ v 16⁰⁰ hod. vykonat večerní bohoslužbu u hrobu sv. Cyrila apoštola Slovanů (zesnulého 869) v bazilice sv. Klimenta v Římě

SOBOTA 28. ÚNORA

tamtéž v Římě k počtě 1140. výročí zesnutí sv. Cyrila apoštola Slovanů sloužit sv. archijerejskou liturgií

NEDĚLE 1. BŘEZNA

▶ v 10⁰⁰ hod. sloužit sv. archijerejskou liturgií v chrámu Zesnutí přespavé Bohorodice na Olšanech v Praze 3

▶ v 17⁰⁰ hod. zúčastnit se postní večerní bohoslužby spojené s vzájemným odpuštěním a přečíst modlitby k zahájení velkého postu



v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resselově ul. 9a v Praze 2

PONDĚLÍ 2. BŘEZNA

▶ v 17⁰⁰ **hod.** číst Veliký kající kánon sv. Ondřeje Krétského v kapli sv. Mikuláše v Rooseveltově ul. 29 v Praze 6 – Bubenči

▶ ve 20 **hod.** přednést přednášku o sv. Janu Damašském pro o.s. Damaskinos a jeho hosty, které se věnuje pravoslavnému umění a spiritualitě. Setkání se koná v Klubu přátel Řecka, Krakovská 22, Praha 1.

ÚTERÝ 3. BŘEZNA

▶ v 17⁰⁰ **hod.** číst Veliký kající kánon sv. Ondřeje Krétského v kapli sv. Mikuláše v Rooseveltově ul. 29 v Praze 6 – Bubenči

STŘEDA 4. BŘEZNA

▶ v 9⁰⁰ **hod.** sloužit sv. archijerejskou liturgií předem posvěcených Darů sv. Řehoře Dvojeslova v domovní kapli sv. Mikuláše v Rooseveltově ul. 29 v Praze 6 – Bubenči

▶ v 17⁰⁰ **hod.** číst Veliký kající kánon sv. Ondřeje Krétského v kapli sv. Mikuláše v Rooseveltově ul. 29 v Praze 6 – Bubenči

ČTVRTEK 5. BŘEZNA

▶ v 17⁰⁰ **hod.** číst Veliký kající kánon sv. Ondřeje Krétského v kapli sv. Mikuláše v Rooseveltově ul. 29 v Praze 6 – Bubenči

SOBOTA 7. BŘEZNA

▶ v 9.00 **hod.** sloužit svatou liturgií v kapli hierarchů sv. Basila Velikého, Řehoře. Bohoslovce a Jana Zlatoústého v Praze 8 – Karlíně, U Sluncové 4, zahájit projekt Most k srdci – Archa Nomova spojený s výstavou grafiky a prezentací projektu Karlín a Pravoslavné akademie

NEDĚLE 8. BŘEZNA

▶ v 9.30 **hod.** v neděli Pravoslaví sloužit sv. archijerejskou liturgií v chrámu sv. Petra a Pavla v Karlových Varech.

STŘEDA 25. BŘEZNA

▶ v 9.30 **hod.** v den státního svátku Řecké hellénské republiky vykonat sv. archijerejskou liturgií svátku Zvěstování přesvaté Bohorodice spolu s doxologií v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resselově ul. 9a v Praze 2.

MOST K SRDCI ZE SRDCE EVROPY DO SRDCÍ LIDÍ NA CELÉM SVĚTĚ



ČTVRTEK 12. BŘEZNA

v 18 hod. přednese vладыka Kryštof multimediální přednášku na téma **Pravoslavná církev v Řecku** z cyklu Pravoslavi v Evropské Unii v rámci projektu Most k srdci. Cyklus je připravován ve spolupráci Hlasu pravoslaví se vzdělávacím centrem Orthodoxia při pravoslavném katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje. Srdečně všechny zveme do Památníku hrdinů heydrichiády pod chrámem sv. Cyrila a Metoděje, Resselova 9a, Praha 2.



Děkujeme všem čtenářům, kteří podpořili modlitbou nebo finančním darem vydávání našeho časopisu a chod portálu www.hlaspravoslavi.cz

Chceme vám i v roce 2009 přinášet zprávy z domova i světa pravoslavi a věříme, že nás opět podpoříte. Celá redakce časopisu a zpravodajského portálu včetně šéfredaktora a správce portálu pracuje bezúplatně, ale náklady spojené s grafickou přípravou a vlastním tiskem uhrazovat musíme. Také musíme zaplatit prodloužení licence domény a softwarového programu, a poplatky spojené s přenosem dat, bez kterých náš portál nemůže dál v nadcházejícím roce fungovat.

Máme však pro vás jednu dobrou zprávu: cena časopisu se nezvýší, i když ho tiskneme na kvalitnějším papíře a s Boží pomocí již máme distributora, který snížil na základě smlouvy s Českou poštou náklady na poštovné. Sláva Bohu!

Účet Hlasu pravoslavi:
RAIFFEISENBANK, A.S.
5011103614/5500

pro převod ze zahraničí:
IBAN CZ28550000005011103614

**ZA VŠECHNY VAŠE PŘÍSPĚVKY
I DARY VÁM ZE SRDCE DĚKUJEME**

OBJEDNEJTE SI PŘEDPLATNÉ NA ROK 2009

Celoroční předplatné jednoho čísla činí v roce 2009
288 Kč + 86 Kč poštovné = celkem 374,- Kč

Objednávky:
mailem: redaktor@hlaspravoslavi.cz
prostřednictvím sms: 775 378 231

Distribuce a objednávky:
Dupress, Podolská 110, 147 00 Praha 4
dupress@seznam.cz
tel. 241 433 396
mobil 721 407 486

VYDÁVÁ PRAVOSLAVNÁ CÍRKEV V ČESKÝCH ZEMÍCH
S POŽEHNÁNÍM +KRYŠTOFA,
ARCIBISKUPA PRAŽSKÉHO A METROPOLITY
ČESKÝCH ZEMÍ A SLOVENSKA

Číslo 1-2/2009 ročník LXIV

ĎELOSTŘELECKÁ 7
160 00 PRAHA 6
P.O. BOX 655, CZ-111 21 PRAHA 1
E-MAIL: REDAKTOR@HLASPRAVOSLAVI.CZ
WWW.HLASPRAVOSLAVI.CZ

REGISTRACE
MK ČR E 248

ŠÉFREDAKTOR
PHDR. SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ
KABOSOVA@SEZNAM.CZ
TEL. 775 378 231

ZÁSTUPCE ŠÉFREDAKTORA
MGA. KYRIL BOČKAREV
CINEMATOGRAF@SEZNAM.CZ

EDITOŘI
ARCHIMANDRITA THDR. MAREK KRUPICA, TH.D.
DIÁKON MGR. HANUŠ NYKL
MGR. ROMAN JURIGA
JEREJ DAVID DUDÁŠ

REDAKCE
OSVĚTA A PRAVOSLAVNÁ DUCHOVNOST:
PHDR. JAKUB JIŘÍ JUKL,
MGR. EVA ŠUVARSKÁ, JEREJ MGR. JAN TÝMAL
PRAVOSLAVNÁ MLÁDEŽ: LIBUŠE PÍPKOVÁ, DIŠ.
OLOUMOUCKO-BRNĚNSKÁ EPARCHIE: EVA JURIGOVÁ

SPRÁVCE PORTÁLU HLASPRAVOSLAVI.CZ
DALIBOR JAN KOČÍ

JAZYKOVÁ ÚPRAVA
PHDR. MARTA HOLMANOVÁ

GRAFIKA
TOMÁŠ LANGER

ADRESA PRO ZASÍLÁNÍ PŘÍSPĚVKŮ:
SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ,
U ZELENÉHO PTÁKA 12, 148 00 PRAHA 4

REDAKCE SI VYHRAŽUJE PRAVO NA PŘÍPADNÉ ÚPRAVY ČI KRÁCENÍ ZASLANÝCH PŘÍSPĚVKŮ. REDAKCI NEVYŽÁDANÉ RUKOPISY, FOTOGRAFIE A KRESBY SE NEVRACEJÍ. AUTORSKÉ ČLÁNKY, PŘEKLADY A FOTOGRAFIE JSOU DAREM CÍRKVI A AUTOŘI SI NENÁROKUJÍ AUTORSKÝ HONORÁŘ VE SMYSLU AUTORSKÉHO ZAKONA. OTIŠTĚNÉ MATERIÁLY NELZE ROZŠÍŘOVAT BEZ SOUHLASU REDAKCE NEBO AUTORA.



THEOFANIE V CHRÁMU ZVĚSTOVÁNÍ PŘESVATÉ BOHORODICE



Svátek Theofanie v chrámu Zvěstování přesvaté Bohorodice v Praze. Protodiákon Vasil (dole) a představený chrámu o. Vasil Stojka (vpravo).



POZNÁTE JE?

TO JSOU ŽÁCI NAŠÍ NEDĚLNÍ ŠKOLY
SV. LUDMILY V KARLÍNĚ...



**AČKOLIV BUDOVA BÝVALÝCH KASÁREN NEPŮSOBÍ
PŘÍLIŠ ÚTULNĚ, DĚTI SE PRÝ JIŽ NEMOHOU DOČKAT
SOBOTY A NA „SVOU NEDĚLNÍ ŠKOLU“ SE OPRAVDU TĚŠÍ.**

